Păr. Savatie Baştovoi

Iepurii nu mor

Pentru copiii sovietici care au crescut mari

1

- Tu, Edmundâci, se vede că nu posezi sensul cuvintelor. Să-ţi dau dar, pentru mai bună înţelegere, o propoziţie cu bostanetă. De exemplu: "Să dau cu bostaneta-n cap lui Gurskii". Şi-acum răspunde-mi, ce este un iepure mort cu bostanetă?

- Mai bine fac focul. Tai copacii cu toporul şi iau toate florile de tei. Să aibă toată lumea ceai. Cartofi, toate cele.

-Edmundâci, ştim cu toţii că pardoseala este. Dar ce înseamnă când o pardoseală este bună sau rea?

- Nu moare iepurele. Nu moare niciodată.

- Tu, Edmundâci, nu posezi sensul cuvintelor. Să-ţi dau dar, pentru mai bună înţelegere, o propoziţie cu bostanetă. De exemplu...

- Un os de pluş sărise gardul în grădină să mă ucidă cu o varză uriaşă. N-am spus nimic şi cu o singură mişcare am apăsat pe rinocerul meu de gardă. Ce lungă noapte fuge prin ogradă cu doi

cocoşi în plasa-i de lumină! Mă va ucide oare vreodată cu şiretlicul unui scorpion?

- Întrebarea 904, Edmundâci. Nu se potriveşte. Nicidecum nu se potriveşte. Adu-ţi aminte, Edmundâci. Poate încercăm împreună?

- Nu moare iepurele! Nu moare niciodată! Iepurele nu poate să fie mort!

- Tu, Edmundâci, se vede că nu posezi sensul cuvintelor. Ce vorbă-i asta? Cum să nu moară iepurele? Iepurele moare!

- Iepurele nu poate să moară. Poate să se deghizeze iepurele, dar de murit nu moare. Iepurele poate să stea pe jos, să facă viermi şi să adune muşte. Dar iepurele nu moare niciodată!

- Moare iepurele! Ce vorbă-i asta, Edmundâci?! Cum crezi că ţi-aş fi vorbit eu despre un iepure mort dacă iepurele n-ar muri?! Cum crezi că mi-ar fi venit mie aşa ceva în cap?! Iepurele moare! Este un lucru pe care-l ştie toată lumea! Altfel toată lumea ar şti că iepurele nu moare! Dar poţi să întrebi pe oricine, nu ştie toată lumea că iepurele nu moare! Iepurele moare! Moare iepurele, Edmundâci! Ce vorbă-i asta?! N-aş fi vorbit eu despre aşa ceva dacă nu ar fi fost aşa! Nu m-aş fi gândit!

- Nu ştiu. Nu ştiu ce-mi zici.

La paradă mergeam toată şcoala. Se strângeau bani şi se cumpărau

baloane. Erau baloane de trei copeici, de cinci şi de zece copeici. Şi erau baloane lungi cu vălurele şi cu ţâţă-n vârf care semănau cu o prostie de care noi, băieţii, râdeam, dar mai cu seamă fetele. Erau şi baloane mai mici, dar rotunde, şi acelea erau mai frumoase, căci semănau cu o minge de fotbal, şi se putea juca cu ele. Dar cele mai frumoase erau baloanele de zece copeici, căci erau mari şi ovale. Dar cred că erau şi baloane mult mai scumpe, căci existau şi baloane şi mai mari. Dar acelea nu ştiu de unde se cumpărau, căci noi credeam că se vând numai pentru fata lui Vera Ivanovna, care numai ea avea baloane atât de mari. Când nu vroiam să aducem bani pentru baloane, învăţătoarea spunea: "Bine, atunci vom cumpăra numai baloane lungi şi să vedem cum o să vă simţiţi!". Ne era ruşine, bine-nţeles, să mergem cu baloanele acelea lungi, care semănau cu o prostie, căci noi vroiam baloane rotunde şi frumoase.

Vântul mişca pancardele şi steagurile. Deasupra, printre baloane, se vedea cerul şi norii care se mişcau. Trăiască Marele Octombrie! Cauza Partidului Comunist al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste s-o îndeplinim în viaţă! Nu războaielor şi lumii nucleare!

Tremurau cravatele şi gulerele.

Mâinile asudau pe pancarde şi pe buchetele de flori. Inimile zvâcneau. Pentru Pace şi Dezarmare! Lăsaţi ca Hulubaşul Păcii să se ridice deasupra lumii! Să moară corbul negru al capitalismului!

- Să fie pace într-una!

- Să moară corbul negru al capitalismului!

- Să fie pace pe pământ!

- Lăsaţi ca oamenii din lumea întreagă să trăiască în pace!

- Nimeni nu-i uitat, nimic nu se uită!

- 20 de milioane de morţi în Marele Război Pentru Apărarea Patriei!

- Nimeni nu-i uitat, nimic nu se uită!

- Victime ale fascismului, setea de sânge a capitalismului!

- Să moară corbul negru al capitalismului!

- Şi vacile!

- Iepurii şi potaiele!

- Să se usuce ca Leningradul în blocadă!

- Să le moară de foame copilul pe un scaun, iar ei de pe altul să nu se poată mişca!

- Să moară corbul negru al capitalismului!

- Nu lumii nucleare!

- În drum spre groapă să-ngheţe cel care-i duce cu sania şi să cadă!

- Să moară pe scaun cu ochii deschişi!

- Să intre cineva să-i răstoarne cu piciorul, să ia scaunele să facă focul!

- Să se încălzească la mâini şi la picioare!

- Să vină pe urmă altcineva să-i tragă de picioare în coridor ca să ia podeaua!

- Să cadă cu capul pe scări!

- Să le moară iepurii vara, când cade puful de pe dânşii, să nu poată face nici o cuşmă!

Un soare verde s-a lăsat peste Sophie, luminând casele din jur. Un soare digital şi pervers cu umezeală deschidea uşile vecinilor şi pătrundea cu unghiile ca într-un buzunar adânc. N-ar fi găsit nimic decât un ban. Un ban ieşit din uz, o rublă mare de fier uitată acolo şi devalorizată o dată cu căderea Uniunii Sovietice.

2

Luna lumina fereastra mică de la grajd. Saşa se apleca peste nuielele legate cu sârmă şi lovea porcul peste bot. Aşa ştia el că mor porcii cel mai bine, peste bot. Ieşind din grajd Saşa şi-a şters sandalele de iarbă ca să nu-l miroase tata. Era un miros puternic mirosul de porc care nu ieşea nici după

ce-şi ştergea sandalele de iarbă. Un miros care rămânea în haine şi în piele şi nu ieşea nici cu săpun. Când transpira puternic simţea un miros asemănător sau poate că nu era asemănător, dar pentru el era un miros ca al porcilor, se temea stând în pat şi mirosindu-se subţioară că se transformă încetul cu încetul într-un porc. Era un gând într-adevăr straşnic şi pe cât de straşnic pe atât de absurd. Dar a fi absurd sau imposibil încă nu înseamnă a nu putea să producă spaimă. Spaima se menţinea în trupul lui Saşa ca o bilă de fier într-o sticlă cu dop, sau ca o bulă de aer într-o sticlă cu apă, care se mişcă dintr-o parte în alta a sticlei atunci când o apleci, la fel cum spaima lui Saşa se ducea dintr-o parte în alta a trupului.

- Ce faci aici, Saşa?

- Nimic.

Era un sentiment îngrozitor. Şi parcă oasele pieptului nu ar fi fost ale lui, ci ar fi fost nişte oase străine care-i intrau prin spinare rupându-i carnea şi făcându-i respiraţia greoaie şi rară, ca şi cum şi-ar fi interzis să mai respire aerul acelei nopţi vinovate, acelei nopţi din amintirea lui în care s-a gândit să facă asta. Ce se va spune despre el?

Îmi plăcea să mă agăţ de maşinile şi tractoarele care brăzdau satul nostru, încărcate cu paie şi cu grăunţe sau cu

nutreţ pentru ferma de vaci. Mă agăţam şi mergeam o bucată de drum aşteptând ca maşina sau tractorul să încetinească. Tractoarele mergeau mai încet şi de ele mă puteam agăţa mai uşor şi tot aşa puteam să cobor când vroiam eu. Maşinile mergeau tare, dar puteam să urc, căci le aşteptam la cotitură, unde încetineau, dar de coborât nu mai puteam coborî unde vroiam eu şi trebuia să merg uneori departe de tot, până când încetinea maşina şi schimba vitezele, dar şi atunci maşina mergea mai repede decât tractorul şi eu cădeam pe burtă. Mă întorceam acasă pe jos şi eram obosit, şi nu mai aveam chef de joacă. Ieşeam cu furca la poartă şi aşteptam să treacă tractorul cu paie. Tractorul mergea încet şi eu dădeam jos un balot de paie şi fugeam în ogradă. Toţi oamenii făceau aşa, dar eu nu ştiu de ce făceam aşa, căci mie nu-mi trebuiau paie, mie îmi trebuia numai aţa cu care era legat balotul ca să-mi fac arc. Era o aţă albă şi groasă cu multe fire subţiri, ca aţa de pescuit, dar erau şi mai subţiri decât aţa de pescuit. La unele baloturi era aţă roz. Aceasta era şi mai frumoasă. Şi mie îmi plăceau arcurile cu aţă roz.

Peisajul rural o făcea pe Sophie să roşească. Ierburile înalte îi ajungeau tatei până deasupra capului. Din când în

când, Sophie făcea „ah, ah”. Sau tatăl ei făcea aşa? Căci ierburile erau înalte, iar Sophie era mică. Se citea în ochii lor un câmp deschis cu flori galbene şi portocalii cu frunze care ajungeau la pământ, dulci ca bomboanele. Sophie se ridicase pe umerii tatălui ei şi rupsese o bomboană. O bomboană mare cât un balon. Un balon verde la parada pionierească. Nu se cade, Sophie, zise tatăl. Bine tati, dar ce să mai fac acum? zise Sophie. Elicopterul s-a oprit din zbor. N-a mai stropit acel câmp de lângă Volovca.

3

Ce este, aşadar, o scară pitorească?

Opusul la ceea ce ar fi o scară rustică, când scara rustică e făcută din lemn de frasin lung şi subţire, ca să poţi culege merele din copac. Şi să o poţi duce în spinare dacă e copilul mai pipernicit. Dar scara pitorească nu este o scară rustică şi Saşa ştie asta, căci l-am bătut cu arătătorul peste degete. O scară pitorească este o scară dintr-un copac mare care ajunge de la noi de acasă până la iaz şi poţi s-o ridici în picioare până la cer, ca să se suie Dumnezeu pe ea. Dar la noi nu cresc copaci atât de mari. Cel mai lung copac este un ulm înalt pe care mi l-a arătat în pădure. Dar el nu este lung ca de la noi

de acasă până la iaz, el este mult mai scurt. El cred că ajunge numai până la poartă, dar nu până la iaz. Dar nu cred eu să fie un copac atât de mare. Cum poate să fie un copac aşa de lung? Dar el trebuie să fie şi gros şi nu poţi să faci o scară aşa de groasă, căci nu poate să o ducă nici tatăl meu. Dar ce face Dumnezeu cu scara după ce se suie în cer? Căci el nu poate să o tragă după el, căci este grea. Ce, o lasă aşa în picioare? Dar este o scară ca de la mine de-acasă până la iaz şi se vede, căci este mare. Dar n-am văzut eu o scară ca asta. Şi Dumnezeu stă în nori şi are cai de foc care fulgeră. Dar nu cred eu că stă el în nori. Cum să stea el în nori dacă norii sânt făcuţi din aburi din iaz care plouă? Când mama face borş eu m-am uitat cum iese aburul şi m-am gândit că nime n-ar putea să stea pe aburi. Nu cred eu aşa ceva. Nu se poate să fie o scară aşa de lungă.

Dar unde stă el acolo dacă Iurii Gagarin a zburat cu racheta şi cu avioanele şi n-a văzut nimic? Nu-i nici un Dumnezeu, îţi zic eu.

Saşa intra în clasă întotdeauna cu întârziere, căci el era din satul mic unde nu era şcoală şi pe el îl aducea autobuzul din satul lui mic în oraş, căci numai în oraş era şcoală şi toţi copiii se uitau ciudat la el. Şi învăţătoarea

spunea: „Hai treci la loc”. Dar lui îi era ruşine, căci toţi copiii se uitau la el. El ar fi vrut mai bine să vină el primul să se aşeze în bancă şi să nu-l vadă nimeni, ci să-i vadă el pe toţi cum intră. Dar mai întârzia şi Stela, dar la ea parcă nu se uitau aşa. Ea intra repede şi-şi lăsa paltonaşul în cui, după ce-şi lăsa ghiozdanul în bancă, şi nu era nimic.

În faţa clasei era portretul lui Lenin şi Lenin avea o faţă bună. Saşa se uita la el şi-i părea rău că a întârziat la şcoală. “Învăţaţi, învăţaţi, şi iar învăţaţi!”, scria sub Lenin şi lui Saşa îi era ruşine. Dar Lenin a fost un copil bun şi învăţa bine la şcoală, şi nu întârzia. Odată el se juca prin casă şi a spart din greşeală o vază. Dar Lenin nu e mincinos, el sparge vaza şi recunoaşte. Lui îi plăcea să se joace, dar el învăţa bine la şcoală. El îi arăta mamei sale caietele numai cu note de cinci şi când era de joacă se juca, dar când era de învăţat, învăţa.

Da, a fost copil şi Lenin.
Da, a fost şi el şcolar.
Şi în geanta sa pe vremuri
A purtat abecedar.
A rostit cuvântul mamă
Şi duios l-a repetat
Iar din mijlocul pădurii
Mamei flori i-a adunat.

Saşa îşi aminti această poezie şi o repetă de câteva ori în gând. Lenin stătea deasupra clasei şi vedea tot. Saşa a văzut de mai multe ori că scrie "LENIN VEŞNIC VIU". Aceasta nu era scris doar aşa, Lenin chiar era viu! El stătea deasupra clasei şi-l privea. Ochii lui erau blânzi şi el îi ajuta pe săraci. Lui Saşa îi părea rău că nu s-a născut pe timpul lui Lenin. Era un gând ascuns al său.

Boala nu era un prilej de durere, de spaimă, sau disperare. Sophie mergea lângă tatăl ei şi câmpul îşi deschidea culorile sale galbene şi portocalii. Sandalele ei roşii cu cataramă mică de fier călcau prin iarbă, dar ea nu le vedea, căci iarba era înaltă şi ochii ei erau îndreptaţi mai mult în sus, printre florile galbene şi portocalii, ca să vadă cerul. Tatăl ei o ţinea de mână şi o mai ridica şi pe umeri ca să fie Sophie mai înaltă. Sophie era mare şi purta rochie umflată ca în filmul cu d'Artagnan, o rochie ce-i ajungea până la pământ, şi avea părul prins într-un coc din care cădeau şuviţe creţe. Ce frumoasă era Sophie!

Câmpul era galben şi portocaliu şi era tot timpul ziuă, şi era soare, căci Sophie era mică şi obosea mergând, şi adormea înainte de asfinţit, şi se trezea

când soarele se vedea jumătate din florile galbene şi portocalii, care erau umede şi respirau un abur răcoros. Tatăl ei o ducea pe umeri şi ea dormea cu mâinile ei mici încolăcindu-i capul, respirând un şuierat plăcut. Numai tatăl lui Sophie vedea noaptea, ea n-o vedea. Ea îşi bălăngănea sandalele micuţe pe pieptul lui când soarele se vedea jumătate ca o pâine tăiată şi putea să şi le vadă, căci acum era mare.

Ea nu mergea la şcoală, ea era mică. Ea mergea toată ziua cu tatăl ei.

4

La şcoală mai erau şi mai multe. Era un coridor în care trebuia să intri, dar mai întâi trebuia să urci nişte scări şi după asta intrai în coridor. Pe coridor erau mai multe uşi şi puteai să o iei la dreapta sau la stânga, şi, dacă nu erai prea atent sau te gândeai la ceva, te puteai rătăci. Dar era bine că pe uşi erau scrise nişte numere, care nu se repetau niciodată, şi dacă puteai să ţii minte numărul uşii tale ajungeai întotdeauna bine. Dar şi atunci puteai să o iei la dreapta sau la stânga, dacă te gândeai la ceva, numai că, aşa, dacă ţineai bine minte numărul, ajungeai mai repede. Intrai mai întâi pe uşă şi era mai întâi o uşă mare, căci erau mai multe uşi, pe care scria: “BINE AŢI VENIT” şi

era pus un semnul exclamării. După această uşă era un coridor pătrat, unde stătea elevul de serviciu ca să se uite dacă nu eşti murdar pe picioare şi era un ceas şi un buton de unde se dădea sunetul, şi deasupra butonului era portretul lui Lenin şi scria ÎNVĂŢAŢI, ÎNVĂŢAŢI, ŞI IAR ÎNVĂŢAŢI, iar dedesubt era scris în paranteze (V.I. Lenin).

Şi era mare hărmălaie în fiecare dimineaţă, căci dimineaţa copiii veneau la şcoală. Şi parcă mai mult se vedeau ghiozdanele decât ei. Erau tot felul de ghiozdane, dar cele mai multe erau cafenii şi aveau ceva desenat pe ele. Tot felul de animale cu ochii mari care zâmbesc şi sânt încălţate şi îmbrăcate, şi au numai trei fire de păr pe cap. Pe urmă mai erau ghiozdane pe care era desenat un semafor şi un copil care trece strada pe verde, şi un miliţian cu un băţ în mână, care parcă spune: „Bine, aşa se trece strada, nu pe roşu". Dar într-o zi la noi la şcoală era să-l calce maşina pe un băiat care avea ghiozdan cu semafor. Se vede că degeaba avea el ghiozdan cu semafor, dacă era să-l calce maşina. Mai bine îşi cumpăra ghiozdan cu iepure. Ştiu eu pe cineva care are ghiozdan cu iepure şi încă nu l-a călcat maşina. Şi mai multe feluri de ghiozdane erau. Şi se vedeau pe coridoare cum fug şi câteodată

săreau pixurile şi creioanele din ele şi merele pe care şi le luau la şcoală. Căci în înghesuială cineva îi deschidea ghiozdanul şi după aceea îi trăgea o palmă peste cap şi fugea şi când celălalt fugea după el ca să-i dea şi el cu palma în cap, şi avea ghiozdanul deschis, îi săreau merele şi creioanele, şi trebuia să le strângă de sub picioarele celorlalţi.

Dar era o şcoală frumoasă şcoala aceasta. Era mare şi puteai să alergi prin ea cât voiai, dar numai să nu te vadă Nadejda Petrovna. Şi pe pereţi erau tot felul de cuvinte scrise. Erau tablouri şi tot felul de pionieri care au învăţat bine la şcoală şi poezii întregi scrise foarte frumos şi mare. Mai erau desenaţi şi sportivi care aleargă, ei duceau în mână o flacără care semăna cu flacăra de pe steagul cu Lenin pe care îl duceau pionierii după ce îl scoteau din cancelarie. Dar eu cred că era aceeaşi flacără şi au copiat-o. Am văzut-o şi pe Stela cum copie din cărţi cu o hârtie neagră şi pe urmă ia numai nota cinci. Cred că aşa au copiat şi ei flacăra. Dar cred că au copiat-o de pe steag pe perete, căci de pe perete nu puteau să o copie cu hârtie neagră pe steag, că prin perete nu trece. Erau numai litere frumoase pe pereţi şi erau făcute rame cu frunze pe la colţuri, şi erau poezii întregi scrise pe stele de

carton.

Saşa avea întotdeauna timp, căci autobuzul venea întotdeauna mai târziu şi el putea să stea pe coridoare, dacă nu-l alunga elevul de serviciu sau vreo învăţătoare care tocmai pleca, şi să citească tot ce scria pe pereţi. Erau multe cuvinte pe care nu le înţelegea. Dar cele mai multe le înţelegea şi cel mai tare îi plăceau pionierii eroi, căci erau desenaţi frumos, cu tancuri care ard în spatele lor, dar ei stăteau drepţi şi nu le era frică de nimic. Dar şi mai tare îi plăcea de-o fată care era desenată acolo. Ea avea o cravată de pionier la gât şi era cu părul galben. Era frumoasă fata aceea şi era serioasă. Saşa se gândea cel mai mult la ea şi parcă nu-i venea să creadă că ea a murit. Când se uita la ea lui Saşa i se făcea foarte ciudă pe nemţi. De ce au omorât-o, dacă ea era frumoasă şi avea părul galben? Dar Saşa s-a mai gândit că a trecut foarte mult timp de-atunci şi, chiar dacă nu ar fi omorât-o nemţii, ea ar fi fost bătrână acum şi n-ar fi avut părul galben, ci alb şi-ar fi avut şi mâinile zbârcite ca la baba Hania. Lui Saşa nu-i plăcea acest gând.

5

Tata tăia porcul. Saşa a fost nevoit să rămână acasă, dar nu numai că era

nevoit, căci lui Saşa îi şi plăcea să rămână acasă să asiste la tăierea porcului. El avea să stea lângă bărbaţii care se porăiau în jurul porcului, pârlindu-l cu gaz şi răzând de pe el straturi greţoase de păr ars şi mizerie. Saşa stătea la dispoziţia acelor bărbaţi şi la dispoziţia tatălui său, alergând în casă la mamă-sa să o întrebe dacă nu s-a încălzit apa, să aducă ligheanul pentru sânge, ligheanul pentru maţe, ligheanul pentru măruntaie, să aducă cuţitul de pe dulap, care taie mai bine. Saşa băga degetul în căldarea cu apă să vadă dacă este caldă. El va mânca urechile şi coadă. Bărbaţii îşi suflecau mânecile şi erau murdari până la coate de mizeria care se lua de pe porc. În urma cuţitelor rămânea o piele albă gălbuie, aşternută pe porc ca o pătură. Saşa se uita la porcul mort întins pe scândură cu picioarele în sus, cu pieptul desfăcut de topor şi se bucura. Iată în sfârşit porcul acesta mort. Bine că l-au tăiat. Saşa îl bătea peste bot şi nu murea. Dar acum a murit. Foarte bine că a murit. Era un porc nesuferit. Dar acum iată-l aici cu maţele întoarse. Tata l-a tăiat cu cuţitul pe burtă. Mai jos unde avea o umflătură. Tata a tras un maţ roşu-albăstriu care se vedea prin ceva alb, ceva de parcă ar fi stat la frig şi maţul se desprinse până sub coadă, de unde tata îl şi tăie. O ură

ascunsă şi o ruşine totodată simţi Saşa. O ruşine pe care îi era greu să o ascundă, părându-i că toată lumea îi cunoaşte gândurile, că toţi acei bărbaţi ştiau la ce se gândeşte Saşa, ştiau, dar nu voiau să arate ca să nu-l facă pe Saşa să se ruşineze şi mai tare. Saşa se gândea la asta cu înfrigurare. O slăbiciune grea şi-a făcut loc în pieptul lui Saşa şi curgea încet spre genunchi, de parcă Saşa ar fi fost gol pe dinlăuntru şi numai slăbiciunea aceasta umbla prin el cum voia ea. Tata a aruncat maţul la câini.

După ce porcul a fost curăţat, tata l-a stropit cu apă caldă amestecată cu sare şi l-a acoperit cu pături. Saşa stătea călare pe porc. Zece minute înainte de a-l fi fost tăiat în patru şi de a-l fi dus în spinare în casă.

Saşa s-a văzut trezit de ceasul cel roşu. Mare cu buton şi cu tălpi de fier ca o sanie, care suna foarte tare. Mama i-a prăjit două ouă pe care el le-a mâncat cu pâine şi ceai, somnoros şi nespălat, gândindu-se la ceasul blestemat, la clasa lui plină şi la învăţătoarea care se oprea din vorbit când intra el în clasă şi la copiii care îl privesc. Şi de ce mama lui îl trezea cu jumătate de oră mai devreme, dacă autobuzul venea la opt fără un sfert şi, mai ales, că toată lumea ştia că nu vine el la opt fără un sfert, ci

întotdeauna întârzie? El ajungea întotdeauna ultimul şi când ajungea el, copiii stăteau deja acolo şi aşteptau de jumătate de oră lângă gardul care împrejmuia tabăra pionierească, tabără care se afla acolo, în satul lor, căci satul lor era un sat cu multă iarbă şi cu copaci, şi mulţi pionieri din satele din apropiere şi chiar şi din oraşe se adunau să-şi petreacă vara acolo, în mijlocul naturii, şi să respire aer curat. Când apărea autobuzul galben mic şi umflat ca un balon pe care s-a aşezat cineva, dar nu s-a aşezat sus, ci s-a aşezat dintr-o parte, dintr-amândouă părţile. Şi numai deasupra era umflat, căci jos erau roţile. Saşa se bulucea la uşă să prindă un loc pe bancheta din spate, căci aşa făceau toţi copiii. Pe bancheta din spate era mult mai bine, chiar dacă acolo era o gaură şi toţi rupeau bucăţele de burete. Era bine pe bancheta din spate, pentru că aceea era lată cât tot autobuzul şi sărea la hopuri. Saşa ştia patru hopuri în drumul său spre şcoală şi le aştepta ca să sară. Era cel mai frumos lucru din viaţa lui de şcolar.

- Alexandru Vakulovskii, poftim caietul! Uitaţi-vă, copii, ce caiet are Vakulovskii, uitaţi-vă şi voi oleacă, ăsta-i caiet, Vakulovskii, sau îi o cârpă de şters tabla? Ai învelit plăcinte într-însul? Sau cum, Vakulovskii? Uite şi tu ce caiet ai!

Îţi place, spune drept, îţi place, Vakulovskii? Ce caiet ai, numai ţiganii din piaţă, care vând seminţe… Uite şi tu, Vakulovskii, o pus mamă-ta tigaia pe dânsul? Sau, uite aici şi-o pată de vin! Fu! Vakulovskii! Ia caietul ista de-aici să nu-l mai văd!

Saşa nu avea caiete îngrijite ca la Stela. Dar Stela avea caiete foarte îngrijite şi erau învelite în învelitori frumoase cu Lupul Pagadi şi iepurele, şi nu erau murdare, nici boţite. Şi Stela avea numai note de cinci, dar el mai avea şi trei şi nu putea să scrie frumos ca Stela. Căci Stela făcea literele mari şi frumoase şi erau înclinate în dreapta, iar Saşa făcea literele mici şi urâte, şi mânca literele, dar el ştia să scrie bine şi se gândea tot timpul să nu mai scape litere, dar totuna le scăpa. Şi pentru asta lua bătaie acasă şi trebuia să scrie frumos şi înclinat pe dreapta, şi să fie literele toate totuna. Dar lui i-a spus cineva că Lenin tot nu scria frumos, dar numai că Lenin nu mânca litere şi că atunci când a fost mic a scris frumos şi înclinat pe dreapta, şi toate literele totuna, şi numai după ce a făcut Revoluţia şi a stat în puşcărie, acolo şi-a stricat el scrisul şi a început să scrie urât, căci trebuia să scrie repede şi mult ca să salveze pe oamenii săraci. Saşa voia să crească şi el mare şi să stea în

puşcărie, ca să poată şi el să scrie urât. Mai bine nu era şcoala asta, gândea Saşa, mai bine era război şi avea să se ducă în pădure să se facă partizan şi să omoare nemţii, ca Pavka Morozov, că acela nu umbla la şcoală.

Era după casă o bârnă lungă de tei. Lungă şi dreaptă şi rotundă, dar tot nu era aşa de lungă ca de la el de acasă până la iaz. Tata o păstra de căprior, căci era lungă şi dreaptă, şi a adus-o din pădure. Saşa a tăiat-o cu ferestrăul de la jumătate, căci a vrut să vadă cum taie ferestrăul. El a văzut cum tatăl lui ascuţea ferestraiele şi a luat şi el pila, şi a ascuţit ferestrăul. Dar trebuia să vadă dacă taie bine şi a tăiat bârna de după casă. El a crezut că a ascuţit bine ferestrăul şi s-a bucurat. Era mai greu să ascuţi ferestrăul, căci tata spunea că nu e pentru el şi este greu să ascuţi un ferestrău. Dar n-a făcut bine că a tăiat bârna de după casă, că era o bârnă bună. Dar tata nu l-a bătut şi i-a spus numai că nu era bine să taie bârna, că era o bârnă bună pentru căprior şi acum va trebui să aducă alta din pădure. Tata era bun şi Saşa l-a întrebat ce fel de bârnă a dus Lenin la subotnic, că el a învăţat la şcoală că Lenin a dus o bârnă la subotnic, pentru că Lenin era bun şi lucra cot la cot cu muncitorii. Probabil era o bârnă ca şi asta, iar Saşa a tăiat-o

cu ferestrăul şi-i părea rău. Mai bine nu tăia Saşa bârna cu ferestrăul.

6

Ţarul era rău şi l-a împuşcat pe fratele lui Vladimir Ilici. Dacă ar fi rămas ţarul la putere, ne-ar fi împuşcat pe toţi, aşa cum l-a împuşcat pe Saşa, fratele lui Vladimir Ilici, care era bun. Dar aşa noi, copiii de azi, putem trăi în pace. Noi avem şcoala gratuită şi caiete bune, dar copiii din ţările capitaliste plătesc pentru şcoală şi mulţi copii nu pot să înveţe, pentru că părinţii lor sânt săraci. Şi copiii se duc şi lucrează la burgheji ca să-şi câştige bucăţica de pâine, căci părinţii lor sânt săraci şi n-au bani ca să le cumpere de mâncare. Nu este ca la noi când te trezeşti dimineaţa să mergi la şcoală şi mama îţi dă bucăţi de pâine cu unt şi cu dulceaţă, şi cu ceai cu zahăr. Copiii americani nu văd niciodată zahăr. Ei lucrează la burghez ziua întreagă şi în loc de răsplată sânt bătuţi cu biciul şi ţinuţi în subsol. De aceea, copii, trebuie să fim fericiţi că trăim în Uniunea Sovietică şi că putem să învăţăm liniştiţi, şi să mâncăm pâine cu unt.

De aceea este bine că ţarul a fost dat jos de pe tron şi puterea a fost dată în mâna proletară, căci ţarul îi exploata pe copii.

În liniştea solemnă care ne însoţea, din când în când, mai pocnea câte un balon, făcând pe toţi să ne uităm în sus. Era prilej de chicoteală şi de libertate, şi noi ne întrebam oare cine l-o fi spart?

Mergeam înainte, rânduiţi pe clase, pe înălţime şi pe îmbrăcăminte, ţinându-ne de mânuţă şi încercând să nu fim gălăgioşi. Baloanele fluturau deasupra noastră acoperindu-ne cu desăvârşire, aşa încât, de departe, am fi semănat cu o turmă uriaşă de baloane colorate de trei, de cinci şi de zece copeici, bătând străzile oraşelor şi încercând să nu fie gălăgioase. Era ziua de 7 Noiembrie. Ziua Marii Revoluţii Pentru Pace. Zi în care, mulţi ani în urmă, clasa muncitoare, în frunte cu Vladimir Ilici Lenin, au învins regimul ţarist, iar proletariatul liber a preluat puterea. Era ziua biruinţei noastre. Mergeam la paradă, noi pionierii. Noi, viitorul Patriei Sovietice!

Boala era ascunsă în trupurile lor ca un iepure mort într-o vizuină nepopulată. Vizuinile erau încăpătoare şi curate, şi razele de soare le luminau până în adâncuri. Sandalele ei roşii stăteau la intrare ca două ciupercuţe roşii crescute pe nisipul galben, risipitor al florilor. O lumină greu de explicat lumina degetele ei mici cu unghii albe ca petalele de romaniţă, desfăcute în

două evantaie cu gleznă, cu care câmpul se apăra de soare. Era ziua cea veşnică lăsându-se peste ea. O zi însorită ca cele care vor urma. Florile galbene şi portocalii ajungeau până deasupra tatălui ei, ca nişte baloane, şi ea le ferea cu mânuţa.

Era amiază şi Saşa se întorcea de la şcoală adus de autobuzul cel galben şi umflat. Îşi prăji singur patru ouă, pe care le mâncă cu ceai şi cu pâine cu unt. Trebuia să-şi facă lecţiile şi să dea de mâncare la scroafă din căldarea de lângă uşă. Îşi scoase jacheta şi îmbrăcă un pulover peste cămaşa lui albăstruie, fără să-şi mai dezlege de la gât cravata. Era o zi liberă în care el avea să aibă grijă de casă. Părinţii erau duşi la o înmormântare, căci murise baba Vera şi trebuiau să se ducă şi ei, căci cine o să vină şi la ei la înmormântare, dacă ei nu se duc la înmormântări? Saşa ştia că ei o să vină tocmai seara şi tata va fi beat, căci vor sta şi la praznic şi acolo vor mânca şi vor bea. Dar lui Saşa nu-i plăcea să meargă la înmormântări, căci nu-i plăcea să o vadă pe baba Vera moartă, că era grasă şi urâtă şi nu-i plăcea de dânsa, pentru că puţea a lapte. Nu-i plăcea să mănânce nici colivă, că la toată lumea le place, dar lui nu-i place. Saşa s-a dus cu căldarea să ducă mâncare la scroafă.

7

- Am tăiat copaci ca să facem lemne. Am cules frunze late de stejar, ca să facem focul. Lemne late de stejar, ca să facem frunze. Pădurarul se plimbă cu motocicleta printre lemne şi animale. Braconajul să fie lichidat, să punem capăt braconajului! Căci animalele sânt prietenele oamenilor şi ne îmbogăţesc cu oxigen. Ce ne vom face dacă se termină oxigenul?

Vladimir Ilici cu căciulă mare de iepure l-a certat pe pădurar pentru că nu are grijă de lemne. Să facem focul ca să fie cald în casă şi oamenilor să le fie bine! Lemnele uscate şi tăiate drept, ca să nu facă mizerie pe jos. Am strâns ciuperci otrăvitoare pentru copiii din America să le spele bine cu săpun şi să nu mai trimită bomba atomică peste copiii din Hiroşima. De ce să moară oamenii nevinovaţi? Mai bine să fie în toată lumea Uniunea Sovietică!

Tăiam copacii cu toporul şi-i aranjam frumos. Stăteau pe mese ca pâinea. Să mănânce copiii americani. În iarbă am găsit ceva alb şi întins. Un iepure mort cu schije-n cap. Vladimir Ilici şi l-a pus în cap: „Priviţi ce schije am în cap, sânt schije capitaliste!" Le vom băga noi schije lor în cap, să meargă lumea paşnic la serviciu! De ce mor iepurii în

păduri, uciși de schijele capitaliste? Ce este, pădurarule, capitalista bombă trompetilă?
- Să nu se facă focul în pădure, căci iepurele trage cu pistolul şi dă cu scara după pietoni. Mai bine rupem fragi şi ghiocei, şi-i punem în rezervorul cu benzină, să crească frunze pe roţi!
- Ce este, pădurarule, când mama aduce, cu poşeta, flori la porc şi ce se plimbă alb şi mic printre ciupercile extrapolare?
- Virus benign cu ochi de viorea, de ce să dăm cu puşca după fluturi? Mai bine radem porcul cu lanterna, căci luminează cerul înstelat. Şi drumul omului beat, când întunericul îi pune cărăbuşi stelari în ochi. Să-i dăm un smoc de păr descreierat în crăpătura lui de la măsea. Eu n-am de ce să mor pentru vecinul meu Pavel Andreevici!
- Nu-i mai bine să răsădim flori şi să creştem porumbei?
- Mai bine, sigur că da. Să fie copaci pufoşi ca pâinea scoasă din cuptor, Vladimir Ilici?
- Şi să le creăm condiţii să se înmulţească?
- Şi să luptăm cu braconajul!
- Să fie cerul plin de porumbei, albi, cum sânt gingiile pline de dinţi?
- Să mănânce ideea capitalismului! Sigur că este mult mai bine să creştem

porumbei! Aceştia o să-i sperie, căci îşi fac cuib în căştile soldaţilor, să le intre puf în ochi!
- Să măturăm pădurea ca să se odihnească bine muncitorii. Nu vreau, Anatoli Makarovici, să mai prindem hoţii în pădure.
Steagul nostru este pătat de sângele ostaşilor sovietici. Ei şi-au vărsat sângele ca să trăim noi astăzi în pace. Şi să nu ne asuprească jugul nedreptăţii. Şi voi, pionieri, purtaţi la gât o părticică din acest steag pe care ostaşii sovietici l-au stropit cu sângele lor, ca să trăiţi voi astăzi în pace.
Saşa mergea în rând alături de Mişa Zaborov, care ţinea de aţă două baloane lungi. În megafon o voce felicita pe toată lumea cu sărbătoarea Marelui Octombrie şi toţi copiii răspundeau cu urale. Soarele pătrundea printre baloane. Ce mult sânge a trebuit ca să se facă steagurile roşii! Dar de ce să rupă steagurile ca să ne facă nouă cravate? Saşa numără patru pionieri la întâmplare şi se gândi că trebuie să rupă patru colţuri dintr-un steag ca să le facă lor cravate. Interesant, cum se fac cravatele din steaguri. Se iau steagurile şi se taie cu foarfeca şi pe urmă se coase pe margini cu maşina de cusut şi se duc la magazin să se vândă. Pionierii le cumpără şi le pun la gât. Dar de ce

trebuie să facă nişte cravate din steaguri dacă pe urmă trebuie să le rupă şi să le coase la maşina de cusut? Nu mai bine fac dintr-o dată cravatele şi nu mai trebuie să rupă steagurile? Dar nu cred eu că le stropesc cu sânge, eu cred că le fac cu vopsea. Asta-i numai o vorbă că le stropesc cu sânge, dar de fapt ei le fac cu vopsea.

8

În clasă a intrat doctoriţa cu o fată mai mare, care avea două funde mari în cap, ca să caute de păduchi şi să controleze unghiile. Pionierii nu trebuie să aibă păduchi şi nici unghii negre. Ce fel de exemplu dau? Şi nici pantalonii murdari. Dar mai ales să nu aibă păduchi, că-i mare ruşine. „Păduchiosu'! păduchiosu'! Lindinosu'! lindinosu'!" Toţi copiii strigă după tine. Şi fetele zic: „Uăi, lindinosule!", şi-ţi trag cu cartea-n cap. Ieri, când stătea în autobuz, îl mânca tare capul. Şi dimineaţă parcă l-a mai mâncat...

Saşa roşi şi puse mâinile pe bancă, drepte, cum îi învăţase Nadejda Petrovna, şi-şi îndreptă spatele.

- Ia să vedem, copii, care dintre voi are păduchi?

Saşa simţi degetele elevei din clasa mai mare cum îi iau atent părul şi-l feresc, şi el simte mirosul de săpun de pe şorţul

ei alb, şi parfum de lăcrămioare în sticluţă lungă şi rotundă, cu crestături pe ea, ca un păpuşoi mic de sticlă, şi se atinge cu umărul de burta ei, şi aproape că nu-i mai vine să respire. El ar sta toată ziua aşa, cu degetele fetei mai mari în cap să se mişte uşor şi sa-i fereascâ părul, şi să-i atingă el burta cu umărul. Şi ea parcă s-ar fi aplecat şi mai tare, şi l-a împins cu burta în umăr, şi asta era parcă şi mai plăcut, şi Saşa simţi o moleşeală plăcută, şi ar fi vrut să-şi lipească obrazul de burta fetei mai mari şi să o strângă cu mâinile. El simţi gura ei cum i se apropie de ureche şi degetele cum îi trag uşor capul şi el simţi şi aerul ei cald şi buzele cum se mişcă: „Ai păduchi, să-i spui lui mama acasă să te caute". Ea şopti încet şi nimeni n-a auzit. Dar de ce şopti ea aşa de încet şi nu l-a spus lui Nadejda Petrovna, cum l-a spus pe Roma Bohanţov că are păduchi şi Aliona Onisim din banca de lângă fereastră, şi pe Vasea Jeoltâi că are unghii negre? Saşa ar fi vrut să aibă şi ea păduchi şi el să nu spună la nimeni. Să ştie numai ei doi, dar să nu mai spună la nimeni.

Desenă un om cu muşchi pe burtă, ca în cartea de ştiinţe ale naturii, unde era desenat un om cu muşchi pe burtă şi-l puse în bancă. Când va creşte mare va avea şi el muşchi pe burtă, căci tata

i-a spus că toţi oamenii au muşchi pe burtă. Parcă nu crede el aşa ceva.
- Îţi zic, are-o scară mare cu care se suie-n cer.
- N-are cum să aibă el scară de asta, îmi spui tu mie, o scară de asta n-are cum să fie, ce-mi spui tu mie?
- Are, dacă-ţi spun. El are o pădure mare, numai cu copaci mari, din care-şi face scară cu care se suie-n cer. Dacă nu mă crezi, nici nu trebuie.
- N-are cum să aibă el o pădure de asta. Unde-i pădurea asta? Hai, spune, ce, ai văzut tu la televizor o pădure de asta? Prostii, îţi zic eu. Ce fel de animale mari trebuie să fie acolo?
- Nu ştiu, dar scară are şi se suie în cer.
- Nu se suie el în cer, că n-are unde sta.
- Stă în nouri. Ce, n-ai văzut nourii?
- Nu stă el în nouri, că ar cădea, îţi zic eu. Ce, nourii nu-s de aburi? Ce, n-ai învăţat tu la şcoală? Poţi s-o întrebi pe Nadejda Petrovna, dacă nu mă crezi.
- Dă cu aripile şi stă în nouri. Ce, păsările nu stau în aer?
- Dar oboseşte el să dea cu aripile, ce, are motor sau ce? Numai avionul are motor.
- N-are motor, dar dă din aripi.
- Lasă-mă-n pace, că n-are el nici o scară.
- Are-o scară mare.
- Nu se poate.
- Are.

- N-are el nici o scară! Ce-i trebuie lui scară, dacă zboară? Ce, nu poate să zboare în sus, de ce-i trebuie scară?
- Nu ştiu, dar eu cred.
- Ce, el poate să taie cu toporul copacii şi să-i care în spinare ca să facă scară, dacă poate să zboare? Dar nu poate el să zboare, ce fel de om îi ăsta care zboară? Unde are el aripile? Ce, are nişte aripi aşa, mari cât casa? Şi, ce, are şi mâini, şi aripi? Du-te măi de-aici! Cel mai bine, îţi spun eu, că nu există aşa ceva. Asta-i o poveste. Întreab-o pe Nadejda Petrovna, dacă nu mă crezi. L-ar fi văzut avioanele când zboară.
- Avioanele nu zboară până acolo, el stă mai sus.
- Dar, ce, racheta nu zboară mai sus? Racheta zboară până-n cosmos!
- D'apoi, în cosmos stă şi el!
- Atunci, de ce nu l-au văzut?
- Pentru că racheta zboară noaptea.
- Nu este nici un Dumnezeu, îţi zic eu.
- Este.
- Nu este, lasă-mă-n pace, poţi s-o întrebi şi pe Nadejda Petrovna. Du-te şi-o întreabă pe Nadejda Petrovna, dacă nu mă crezi.

9

Ce este, aşadar, o scară pitorească? O scară care nu este deloc mică, precum ar fi cea de frasin, cu care se culeg

merele din copac, ci ar fi o scară mare şi groasă, pe care Dumnezeu se suie în cer. Unde cresc asemenea copaci lungi, ca de la noi de acasă până la iaz, din care Dumnezeu îşi ciopleşte scara cu toporul? Aceşti copaci cresc în pădurea pe care a sădit-o Dumnezeu, special ca să-şi facă scară. Scara se ridică în picioare şi se sprijină de nori, şi Dumnezeu începe să se suie în cer. În timp ce el ridică scara, pilotul sovietic trece cu avionul prin nori şi nu are nevoie de scară, căci nimic nu este inaccesibil omului sovietic. Omul sovietic este cel mai bun şi luptă pentru pace.

Nimic nu este inaccesibil omului sovietic. Pentru că el face totul cu inima plină de adevăr şi de dreptate. Nu umblă cu vicleşuguri şi cu şiretlicuri. Un asemenea om poate să învingă focul şi frigul! El poate să dezmlăştinească terenuri ca să semene pâine pentru cei săraci, el construieşte uzine şi fabrici, pentru ca noi să ducem o viaţă fericită şi fără griji. Nimic nu-i stă în cale omului sovietic! Nimic nu-l poate opri să-şi înfăptuiască planul său, cel al dreptăţii şi al adevărului!

Să luptăm cot la cot pentru biruinţa omului sovietic! Idealul sovietic să-l împlinim în viaţă! Hulubaşul păcii să nu mai fie sfârtecat de corbul negru al

capitalismului! Să veghem cu credinţă somnul liniştit al Patriei Noastre! Aşa cum au făcut pionierii-partizani, care şi-au jertfit viaţa în iernile geroase în păduri şi au luptat cot la cot cu ostaşii eroi în Marele Război Pentru Apărarea Patriei. Ca cei care vor veni pe urma lor să poată trăi în pace şi părinţii voştri să poată munci într-o ţară a păcii, unde nu sânt bombardate spitalele şi grădiniţele de copii, iar voi să nu fiţi nevoiţi să lucraţi la capitalist din zori şi până-n noapte pentru o bucăţică de pâine şi să fiţi bătuţi cu biciul. Ca să puteţi voi să umblaţi la şcoală şi să mâncaţi pâine cu unt, şi să nu-i vedeţi pe părinţii voştri speriaţi, şi să nu vă intre capitalistul în miez de noapte în casă ca să vă ia şi ultima bucăţică de la gură.

De aceea şi astăzi mai luptă ostaşii noştri în Afganistan, apărând oamenii simpli de teroarea capitalistă, care vrea să pună jugul pe ei. Ostaşii sovietici îşi împart porţia de mâncare cu oamenii simpli din Afganistan şi-i ocrotesc pe cei săraci şi nedreptăţiţi de capitaliştii haini, care bombardează sate întregi şi omoară femei şi copii ca voi. Ostaşii noştri şi oamenii simpli din Afganistan se împrietenesc şi, chiar dacă nu înţeleg limba, oamenii de acolo le vorbesc prin semne despre greutăţile lor şi despre cruzimea capitalismului care-şi ascute

dinţii ca o fiară. De aceea poporul din Afganistan vrea să înveţe limba rusă, căci iubeşte Uniunea Sovietică şi pe oamenii sovietici. Copiii din Afganistan au vise în care se împrietenesc cu copiii din Uniunea Sovietică. Uniunea Sovietică este o ţară a păcii în care oameni de toate naţionalităţile trăiesc în bună înţelegere. Ea este compusă din cinsprezece republici surori. Casa lor este Uniunea Sovietică cu capitala la Moscova. De aceea Uniunea Sovietică va dăinui veşnic. Şi noi trebuie să fim mândri că trăim în Uniunea Sovietică.

Saşa îşi păstră un balon în buzunar ca să-l umfle acasă. Oricum avea să i le spargă cineva cu o bucăţică de sticlă sau cu un ac înfipt chiar în vârful băţului de care erau legate baloanele, aşa cum făceau băieţii mai mari. Se puteau sparge baloanele chiar şi cu un ban, dacă era aruncat cu putere. Dar trebuia să fii atent să nu te vadă Nadejda Petrovna sau vreo fată mai mare, ca să nu te tragă de ureche.

10

Zilele de paradă erau cele mai aşteptate. Erau zile în care nu se mergea la şcoală. Pe străzi se vindeau tot felul de sucuri şi prăjituri ieftine. Şi altă dată se vindeau sucuri şi prăjituri, dar de data asta străzile se umpleau de

ele. Treceau maşini învelite în roşu, pe care scria 9 MAI sau 1 MAI, sau 7 NOIEMBRIE. TRĂIASCĂ MARELE OCTOMBRIE! etc. SĂ ÎNFĂPTUIM ÎN VIAŢĂ... MIR, BRATSVO NARODOV! etc. EDINSTVO! VLASTI NARODU! etc. Erau zile de adevărată sărbătoare. Erau sărbători aşteptate cu nerăbdare mai ales pentru baloanele lor. O mare de baloane mişcătoare pe străzile oraşelor: roşii, verzi, galbene, albastre, de toate culorile. Baloane care zburau peste tot. Pancarde şi flori.

O pregătire îndelungată preceda sărbătoarea. Pregătiri de tot felul, începând de la cumpărarea acelor baloane şi până la inventarea "armelor" cu care acestea urmau să fie sparte. În afara tradiţionalelor cioburi de sticlă pe care pionierii începeau să şi le pregătească cu câteva zile înainte, stricând sticle şi alegând cioburile cele mai elegante, pe care să le poată ascunde şi ţine în buzunar, fără să se taie, şi cât mai dosite, căci învăţătoarea punea elevul de serviciu să le întoarcă buzunarele pe dos şi să pună pe masă tot ce aveau şi să nu le arunce pe jos, ca să nu le ridice altcineva. Nimeni nu ştia unde arunca Nadejda Petrovna acele cioburi, căci nimeni nu le găsea. Cel mai captivant lucru era să găseşti o soluţie să ascunzi acele cioburi sau pietricele,

ca să nu le găsească Nadejda Petrovna.

Saşa îşi îndoi pantalonii şi dădu drumul la câteva cioburi să cadă în îndoitură. Mergea atent ca să nu-i sară cioburile şi să nu i le vadă cineva. În mijlocul mulţimii, acoperit de baloane, când parada încetini şi toţi pionierii şi învăţătoarele ascultau ce se spune în megafon, Saşa se aplecă şi-şi lege şiretul, pe care şi-l lăsase dezlegat încă de acasă, şi scoase din îndoitură un ciob. Saşa era singurul din toată clasa care reuşi să pătrundă în rând cu cioburi la el. Îl ţinu în palmă până asudă şi când parada porni îl aruncă în baloanele fiicei lui Vera Ivanovna şi auzi două bubuituri. Două baloane mari care o făcură pe fata lui Vera Ivanovna să plângă, iar pe Nadejda Petrovna să se întoarcă spre Roma Bohanţov ca să-l tragă de ureche şi să strige: măgarule! măgarule! În megafon se auzi: Ura! şi Saşa strigă şi el: Ura! Ura!

Dar el ştia că pionierii mai mari aruncă cioburile cu balonul. Iau nu ştiu cum balonul şi-l îmbracă ca pe o mănuşă şi pun ciobul în vârf, şi balonul nu trebuie să fie tare umflat, şi-l apasă-năuntru, şi-l prind cu mâna, pe urmă, când vor ei, îi dau drumul şi ciobul zboară ca din praştie, şi se aud baloanele cum pocnesc.

Dar pentru asta el trebuie să mai

crească.

Oricum, se găseau pietricele şi cioburi şi pe jos, şi când se opreau ca să asculte ce se vorbeşte în megafon, puteai să ridici un ciob sau o pietricică, chiar dacă străzile păreau măturate din timp, special ca să nu se spargă baloanele fetei lui Vera Ivanovna, dar totuşi se mai puteau găsi, dar numai să nu vadă Nadejda Petrovna.

Mergeam înainte în pâlcuri glorioase. Ţinându-ne de mânuţă, în rând, câte doi. Baloanele foiau deasupra noastră, era un cer colorat şi umflat. Un cer glorios. Un cer al învingătorilor.

11

Desenă un om cu muşchi pe burtă, aşa cum văzuse în cartea de ştiinţe ale naturii şi-l băgă în bancă. Îl arătă lui Bohanţov. Ce tare seamănă, parcă-i viu, dar nu tu l-ai făcut, nu cred eu că tu l-ai făcut.

- Îţi spun că eu l-am făcut.

- Du-te, măi, de-aici. Ia dă să mă uit, n-are cum, ce-mi spui tu mie?

- Pot să mai fac unu, dacă vrei.

- Nu-l faci tu, ce-mi spui tu mie? Hai, fă-l, da nu-l face tu aşa... fă-i acolo ceva, să se vadă...

- Lasă-l în pace, Bohanţov! Ce nu puteţi împărţi acolo?! nu destul că sânteţi proşti ca nişte vaci, dar nici nu sânteţi

atenţi la lecţie! Vakulovskii, ce nu puteţi împărţii acolo? Ce v-aţi ascuns în banca aceea? Ia, hai, mutaţi-vă voi de-acolo. Lozinskaia, Catereva, ia, treceţi voi, fetele, acolo şi lăsaţi-i pe boii ăştia doi în faţă, să vedem dacă o să-i mai aud foindu-se. Hai, Vakulovskii, hai aici, c-ajung şi eu cu arătătorul şi când voi hleşti câte două peste cap, deodată vă cuminţiţi. Vaci împuţite!

Fetele trecură în banca lor şi ei au trecut mai în faţă cu tot cu caiete şi cu ghiozdan şi s-au aşezat mai în faţă, mai aproape de Nadejda Petrovna. Şi Saşa şi Bohanţov erau roşii, căci se gândeau la prostia de foaie. Dacă o vedea Nadejda Petrovna?

Pe Lozinskaia o chema Stela şi ea avea numai note de cinci. Şi Catereva avea numai cinci, dar Stela învăţa parcă mai bine şi avea şi ghiozdan de lac, şi mirosea frumos. Ele stăteau acum în banca lui Saşa şi-şi aranjau caietele. Saşa s-a întors şi a văzut-o pe Stela cum a dus mâna la gură şi a făcut ch-h! Pe urmă i-a dat-o şi lui Catereva, şi Catereva a dus şi ea mâna la gură, şi a făcut ch-h! Nadejda Petrovna, uitaţi' ce-am găsit în bancă, şi duse mâna la gură şi făcu ch-h!

- Vakulovskii! Ridică-te-n picioare, măgarule!

- Ce-i asta Vakulovskii? pe tine te-ntreb!

Saşa era roşu şi mic. Roşu ca Uniunea Sovietică. Dar Uniunea Sovietică nu se ruşina, de ce era ea roşie?

Pe Saşa nu l-au primit în pionier o dată cu Stela. Ca să nu mai deseneze prostii. El fu primit târziu în aprilie împreună cu Bohanţov şi alţi câţiva care aveau nota trei şi cu Vitea Gurskii, care a spart geamul cu piatra şi a bătut-o pe Stela. Dar Saşa voia să fie pionier. Şi din noiembrie, de când au fost primite în pionieri Stela şi Catereva, până-n aprilie era mult şi el se uita la cravatele lor, şi ele aveau cravate roşii pe care le bătea vântul şi fâlfâiau aşa cum aveau pionierii partizani pe tablourile din Şcoala cea mare şi în cărţi, dar el nu avea cravată şi nu era pionier. El nu era un urmaş al lui Lenin. Saşa se uita la portretul din faţa clasei şi promitea solemn că nu va mai desena niciodată prostii. El învăţa pe de rost poezii şi le spunea în gând, căci el ştia că Lenin le aude şi Saşa l-a visat în somn.

Saşa şi-a pus în gând să scrie literele rotunjite şi să le încline pe dreapta şi să nu le mai mănânce niciodată.

12

Din autobuz se vedea strada, alte autobuze, blocuri, case, oameni care treceau şi copaci. Până a ieşi din oraş se

vedeau maşini mici, care mergeau cu viteză mare şi, când veneau din faţă, părea că se vor izbi în autobuz şi vor intra sub el, şi vor merge pe jos acasă. Erau maşini roşii şi albe, şi mergeau cu viteză mare, nu ca autobuzul. Şi aveau scaunele moi, şi miroseau frumos, nu puţeau a benzină şi nu te murdăreai de negru când te ţineai de uşă ca să te sui în autobuz. Dar ele nu săreau la hopuri ca autobuzul şi de aceea autobuzul era ceva aparte, pentru că el sărea la hopuri. Ieşind din oraş, autobuzul cel galben şi rotund, de la care te murdăreai de negru, intra pe drumul de ţară şi începeau să se vadă livezile de pruni şi de meri, şi ogoarele cu sfeclă de lângă fermă, lanurile de grâu şi de lucernă şi iazul cu papură până unde ajungea scara lui Dumnezeu. Pionierii scoteau capetele pe fereastră şi cravate roşii fluturau în vânt, şi băieţii mai mari aveau morişti de lemn pe care le scoteau în vânt şi care făceau un bârnâit plăcut. Autobuzul sărea la hopuri şi-atunci se auzeau chiote de bucurie. Atunci când venea şoferul cu mustaţă nu dădea voie să deschidă ferestrele şi se făcea un praf gros care puţea a benzină şi se vedea cum pluteşte luminat de ferestre. El se uita în oglindă şi vedea totul, şi nimeni nu putea să deschidă fereastra, şi toţi

stăteau cu mânicile la nas. Când coborau din autobuz, Angela şi Sveta îşi arătau batistele, şi ele erau negre acolo unde a fost nasul, şi erau două puncte şi mai negre.

Dar Saşa nici nu ţinea mânica la nas. El stătea pe bancheta din spate, lată cât tot autobuzul, şi aştepta hopurile. Lui Saşa îi era totuna dacă îl lăsa cu fereastra deschisă sau nu, căci el nu avea morişcă. Lui Saşa chiar îi plăcea şoferul cu mustaţă, căci mergea mai tare.

Ajuns acasă, îşi scoase jacheta albastră de la costum şi-şi prăji patru ouă, şi le mâncă cu pâine cu unt şi cu ceai. Mâncă din picioare, ca şi cum n-ar fi trebuit să mănânce, ci să răspundă la tablă în faţa lui Nadejda Petrovna şi nu ştia lecţia şi-l trimitea înapoi în bancă. Mânca din tigaie, întinzând gălbenuşul cu pâine şi lăsa la urmă furculiţa şi o bucată de pâine neterminată cu muşcătura galbenă în uleiul plin de firimituri.

Luă căldarea cu resturi de lângă uşă şi se duse să dea mâncare la scroafă. Bucăţile de pâine şi cojile de cartofi muiate cu apă şi cu făină i le turnă pe urechi şi pe bot şi se uita cum clefăie grohăind de plăcere şi scuturându-şi urechile de făina udă şi lipicioasă care-i stropea pantalonii. Luă un băţ şi o pocni

de câteva ori peste cap şi aşteptă să apară vârcile, mai întâi roşii, pe urmă vinete-albăstrii, aşa cum ştia că apăreau la porc. Scroafa guiţa pentru fiecare lovitură, dar nu se oprea din mâncat, grohăind lacom şi făcând bulbuci în treucă.

13

- Ce este, Makarâci, un mort cu dungă hidrofilă?

- Căpăstrul alb se pune pe tigaie şi bate nucile cu samovarul, instantaneu şi pneumatic, reumatismul zboară în lighean, să nu se mai fumeze parnisonul, căci intră mirodenii instabile.

- Şi un copac pufos, pluripatetic, ce e, Makarâci, ascultând cineza?

- Făină albă am pus la genunchi, cu ulei bun şi cu sare fiartă, să nu treacă elicopterul reumatic să taie cu elicea arborii în floare, am scos copacii şi am săcit cuptoare, să aibă ce mânca aviatorii când ies cu umerii vânjoşi să sape.

- Chineticus îi zice şi e roşu, ce face el în ploaie, ciupercarul?

- Să nu mai dăm la copii bilete, căci este galbenă şi macaraua, să nu le cadă sacii cu ciment în cap. Să ungem cu ulei de potârniche ferestrele duşmanilor de clasă, să nu le lumineze soarele casa!

Sânt cemodanii plini cu puf de raţă şi pot să înveselească etajul patru.

- Curcanul roşu sare în ogradă?

- Aproape că aş fi timid, dacă nu aş fi atât de hipersensibil.

- N-are de ce să-ţi fi frică, e numai tunetul de primăvară.

- Dar poate să te omoare. Tunetul de primăvară te loveşte şi te omoară. Îţi zic eu, uite, cum bate.

- Nu-ţi fie frică, e un tunet bun.

- Tunetele astea bune te omoară. Ştiu eu că de la asta mori. Numai să te lovească-n cap. Ce, nu ştii că la sfârşitul lumii tună? O să se-aprindă casa şi-o să murim.

- E un tunet plăcut de primăvară, îţi zic eu. Şi ploaia e plăcută.

S-au ridicat şi au fugit în drum. Ploua mărunt şi cald şi ei fugeau desculţ cu pantalonii suflecaţi până deasupra genunchiului. S-au oprit apoi în nămol şi, mişcându-şi încet picioarele, se afundau. Îşi râdeau unul altuia îngropaţi în nămol, ca doi copaci tineri, care îşi urmăresc frunzele crescând.

14

Se strecurase boala ca un puf alb de pe copacii mari din faţa şcolii, care le intra în nas şi în ochi. Vântul uşor îl purta peste tot şi-l aşeza, jos în păr şi pe haine. Îl respirau amândoi şi ea îşi

ducea degetele mici la nas să se scarpine. Şi-l scotea din ochi, puful alb, morbid, cu degetele mici ca nişte râme frumoase cu unghii. Câmpul galben-portocaliu le deschidea în faţă o cărăruşă ca un fermuar.

- Nu se poate Sophie, nu se poate.

- Dar de ce, tati, pot să-l ajung şi eu cu mâna. Este un iepuraş micuţ, pufos şi alb.

- Nu se poate, Sophie. Hai să mergem.

Mergeau înainte prin câmpul cel galben. El o ducea de mânuţă şi ea ţopăia cu săndăluţele mici. Un câmp cu baloane galbene şi portocalii, peste care ei amândoi călcau. Un cer de baloane coborât la picioarele lor. Un cer care descoperea un alt cer albastru şi infinit deasupra baloanelor, dincolo de baloanele pe care le călcau, care coborâseră la picioarele lor. Şi peste care ei au putut privi.

Era ziua ei veşnică, zi milenară. Cu flori galbene şi portocalii crescând departe deasupra capului, mari, mişcătoare, ca nişte baloane. Soarele-i lumina picioarele subţiri în săndăluţe roşii, cu cataramă delicată de fier. Era o zi frumoasă şi însorită, şi tata o ridica pe umeri, şi ea era mare şi avea rochie albă, umflată, ca în filmele cu D'Artagnan şi părul auriu, prins în coc, din care curgeau şuviţe creţe. Nu se

poate, Sophie, nu se poate. Dar de ce, tati? e un iepuraş micuţ şi pufos, de ce nu pot să-l iau în braţe? E un iepure rău, Sophie.
Văzu din autobuz copacii şi ogoarele, drumul şi livezile în floare, toată măreţia Patriei sale o văzu. Înfloritoare şi măreaţă, sigură şi paşnică. Un cer albastru văzu - cerul Patriei sale. Un stol de vrăbii zburând de sub roţile autobuzului - păsările cerului Patriei sale. Văzu iazul până la care ajunge scara lui Dumnezeu - apele limpezi ale Patriei sale. Îşi închipui peştii cum înoată în iaz - peştii din apele Patriei sale. Cea mai bogată şi cea mai frumoasă. Cea mai dreaptă şi cea mai întinsă. Patria sa, Uniunea Sovietică. Patrie liberă. Patrie mamă.

Scroafa mânca din treucă tot ce i se turna şi Saşa îi aducea mere stricate din beci, coji de cartofi şi resturile de pâine murdare de gălbenuş, care îi rămâneau de la mâncare. Primăvara ieşea iarba verde şi tata îl trimitea cu sacul după buruian şi Saşa pleca de dimineaţă în zilele de duminică, iar în celelalte – după ce venea cu autobuzul de la şcoală, şi zăbovea cu sacul ore întregi, căci era un motiv bun ca să stea degeaba. Trecea pădurea, căci niciodată nu rupea buruianul din apropiere, ci se ducea departe, după pădure, unde era o altă pădure,

după ce trecea printr-o livadă de nuci foarte mici, pe care de fiecare dată încerca să-i smulgă, dar niciodată nu reuşea, pentru că nucii se ţineau foarte bine şi Saşa se mira de fiecare dată cum nişte nuci aşa de mici se ţin atât de bine în pământ, că el nu poate să-i smulgă. Oare când va creşte mai mare va putea să smulgă nucii? Dar când va creşte el mare vor creşte şi nucii numaidecât, şi el nu va putea să-i smulgă niciodată. Îi părea rău că lucrurile stau aşa. Se gândea dacă copilul Lenin ar fi putut să smulgă nucii şi a hotărât că da, pentru că Lenin învăţa bine la şcoală şi a avut putere să facă revoluţia. Pe urmă Saşa intra în pădurea de după pădure şi începea să rupă buruian. Dar buruianul nu era buruian şi asta l-a mirat pe Saşa întotdeauna, că buruianul nu era buruian, ci erau brebenei şi viorele, şi alte flori frumoase. Dar erau atât de multe florile frumoase, încât toată lumea mergea cu sacul să le rupă şi să le dea la porc. Saşa se gândea cât de interesant este când rupi un buchet de brebenei şi el se cheamă buchet de brebenei şi puteai să-l duci la mama acasă, aşa cum probabil l-a dus şi Lenin pe vremea când era şcolar, căci Saşa nu putea să-l vadă pe Lenin decât cu brebenei şi cât de ciudat este când pui mai multe buchete de brebenei în sac şi

le calci cu picioarele, ca să fie plin şi ele nu mai sânt buchete de brebenei şi sânt un sac de buruian pentru porc. Dar Saşa nu călca sacul cu piciorul, căci de cele mai multe ori se aşeza pe sac şi stătea pur şi simplu, şi, din cauza asta nu avea timp să-l umple, şi-atunci îl lega la gură şi când ajungea aproape de casă îi dădea drumul din deal să se cotilească, şi din cauza asta, când ajungea în vale, sacul părea mai plin. Lui Saşa îi plăcea să se ducă după brebenei, căci brebeneii erau frumoşi şi-i ajungeau până la genunchi, şi el călca numai pe brebenei. Şi brebeneii erau albaştri şi violeţi, şi roşiatici, şi galbeni, şi albi.

În autobuz primăvara întotdeauna era plin de brebenei, căci toţi copiii şi fetele duceau brebenei la învăţătoare înveliţi în foaie de caiet şi gazete. Dar Saşa nu ducea niciodată brebenei la învăţătoare, căci nu-i plăcea. Dar în schimb duceau ceilalţi copii şi fetele. Era autobuzul plin de flori şi puteai să calci pe ele, căci aruncau copiii cu flori unul în altul.

Dar cum mânca scroafa brebenei? – căci Saşa a încercat de mai multe ori să-i mănânce, dar niciodată nu i-a plăcut. Aveau un gust rău. Erau frumoşi brebeneii şi semănau cu nişte struguri mici, dar aveau un gust rău. Şi merele pădureţe erau frumoase, dar aveau un

gust rău. Ele numai miroseau frumos şi Saşa muşca din ele de câte ori trecea pe sub copac, căci nu credea că nu au un gust bun. Prea miroseau bine şi erau frumoase. Saşa le-ar fi mâncat cu zahăr, dar erau prea acre. Mai bine mânca nişte mere bune şi nu-i trebuia nici zahăr. Dar scroafa mânca şi coajă de cartof, dar nici coaja de cartof nu era bună. Şi nici făina de păpuşoi nu era bună. Nu era bun nimic. Numai pâinea era bună şi merele cele bune.

15

Toată lumea la careu! Toată lumea la careu. O fată cu funde mari trecea prin clase şi striga chiar la careu, da, hai că-i careu! Şi noi o tuleam toţi din clase cu mare gălăgie, chiar dacă Nadejda Petrovna şi Maria Ivanovna şi Paraskovia Fomovna, căreia copiii îi spuneau Babuşca, strigau din clase: mai încetişor! mai încetişor! toată lumea de mânuţă! mai încetişor, boilor! Noi eram deja în curte şi ne trăgeam palme în cap şi şuturi în fund, şi ne fugăream, izbindu-ne în fetele cu fundă, care-şi aranjau după aceea şorţurile şi strigau: debilule! debilule! Apăreau Nadejda Petrovna, Maria Ivanovna şi Babuşca, şi ne luau de ureche şi de păr, şi spuneau: treci în rând! treci în rând!, şi ne trăgeau vreo două palme peste ceafă.

Noi ne mai chicoteam, uitându-ne unul la altul, roşii şi ciufuliţi. Pe urmă Nadejda Petrovna ne mai trăgea o dată tare de păr, de la perciuni, de lângă ureche şi începeau să ne curgă lacrimi, şi făceam: Ai!, şi stăteam cu capetele plecate, şi scânceam. Dar de ce ne-o fi chemat la careu? Ce-o fi la careu?, căci nici Nadejda Petrovna nu ştie, spune: acuş o să vedem, acuş o să vedem. Pe scări au apărut directoarea şi pioniervojata' cu şorţ alb şi cravată la gât, şi uniforma nici nu-i ajungea la genunchi, şi i se vedeau picioarele mai tare, de parcă uniforma ar fi fost mică pe ea şi avea ciorapi albi, până sub genunchi. Din urma lor stătea un om, pe care copiii nu-l cunoşteau, un băiat şi o fată. Băiatul şi fata stăteau cu capetele plecate şi fata plângea, şi numai omul de lângă ei nu plângea şi stătea cu capul sus şi mâinile puse una peste alta în faţa pântecului. S-s-s-s! gata, linişte că începe careul! S-s-s-s! S-s-s! Stela, care avea cravată, ieşi din rând şi păşi până în faţa directoarei şi pioniervojatăi, îşi duse mâna la frunte, aşa, de parcă ar fi bătut-o soarele în ochi, şi raportă: "clasa a treia B este prezentă la careu în număr de 26 elevi!" "Liber!" "Clasă liber!". Nataşa din clasa cealaltă a ieşit şi ea din rând, s-a dus până în faţa lor, şi-a dus mâna la frunte,

de parcă ar fi bătut-o soarele: “clasa a treia C este prezentă la careu în număr de 28 de elevi!” “liber!” “clasă liber!”. Clasa a patra A este prezentă la care în număr de 32 de elevi, liber, clasă liber. Clasa a patra... Pioniervojata’ i-a făcut nu ştiu ce semn lui Stela şi Stela fugi încetişor până la ea, şi pioniervojata’ îi şopti ceva la ureche foarte lung şi pe urmă Stela intră în şcoală. Ce i-o fi zis?, ceva de rău de mine, gândi Saşa. Stela reapăru cu steagul roşu cu ţurţuri galbeni de mătase, pe care era desenat Lenin într-o flacără. De ce l-o fi desenat pe Lenin într-o flacără? Ce? I-o dat foc? – gândi Saşa. Pioniervojata’ luă steagul şi-l ţinea cu amândouă mâinile, pe partea stângă, aşa cum arată la televizor, şi Stela se întoarse, ţopăind, în rând.

Copii, iată că se întâmplă la noi la şcoală, şi mi-i ruşine s-o spun, şi eu n-aş fi vrut s-o spun, dar se întâmplă să avem printre pionierii noştri unii care nu sânt demni să poarte cravata roşie de pionier. Ei n-au de ce să poarte la gât această părticică din steagul Patriei, pe care pionierii eroi, pe când erau la vârsta lor, l-au stropit cu sângele lor în Marele Război Pentru Apărarea Patriei. Ei au făcut de râs cravata de pionier. Să le fie ruşine, căci au scuipat în sângele celor care le-au salvat viaţa şi au murit

pentru ca ei să trăiască astăzi în pace. Şi să facă ce-au făcut. Ruşine să le fie. Iată că sânt şi astfel de pionieri printre noi, pionieri în ghilimele, căci aceştia nu sânt pionieri, ci nişte neruşinaţi, care au necinstit numele de pionieri. Să le fie ruşine lor, dacă nu de noi, atunci măcar faţă de cei care şi-au jertfit viaţa ca ei să poată trăi astăzi în linişte şi să poată merge la şcoală, măcar pentru cei care în iernile geroase au fost scoşi desculţi în zăpadă, stropiţi cu apă rece ca gheaţa şi spânzuraţi, măcar pentru aceasta să le fie ruşine, dacă noi, conducerea şcolii şi tot colectivul, şi voi, stimaţi pionieri şi octombrei, nu însemnăm nimic în ochii lor. Eu nu mai am cuvinte să mai vorbesc despre aceşti pionieri în ghilimele şi-am să-l las pe tata lui Sonia, care a venit la noi ca un adevărat comunist şi ne-a povestit cele întâmplate, căci aşa trebuie să facă fiecare părinte pentru că noi, şcoala, în frunte cu colectivul de învăţători şi direcţia, avem datoria să educăm o generaţie care să ne ducă numele mai târziu şi să nu ne facă de ruşine. Să nu roşim mai târziu pentru că nu am avut grijă la timp de educaţia elevilor. Cu toate că nişte pionieri adevăraţi ar trebui să ştie singuri ce să facă. Dar iată că avem şi din aceştia care şi-au călcat cuvântul de pionier şi au scuipat în

jurământul pe care l-au dat patriei, cel de a fi nişte pionieri exemplari şi să fie un exemplu demn de urmat pentru cei mai mici, pentru octombreii care iată – iată vor păşii şi ei în rândurile pioniereşti şi-atunci ce vor ajunge ei, dacă pionierii mai mari, iată, ce exemple le dau?! Şi, de aceea, am hotărât să facem un careu ca să ştie toată şcoala ce fel de pionieri avem printre noi şi să-i arate cu degetul. Pentru că aşa ceva nu poate să fie ţinut ascuns. Şi este de datoria noastră să scoatem adevărul la iveală, pentru că orice s-ar întâmpla, noi ştim că adevărul iese întotdeauna la suprafaţă, aşa cum uleiul iese la suprafaţa apei. Voi aţi văzut, copii, cum iese uleiul la suprafaţă când face mama borş? Poftim, Erofei Ivanovici, mai spuneţi o dată, în faţa şcolii întregi, ceea ce ne-aţi spus şi nouă în cancelarie, şi ar trebui să fie mai mulţi părinţi ca dumneavoastră, ca să izbândim. Spuneţi, vă rog, totul, aşa cum a fost. Spuneţi, s-audă toată şcoala.

- Nici nu ştiu cum să-ncep, Liubovi Andreevna...

- Începeţi, Erofei Ivanovici, începeţi, povestiţi totul aşa cum a fost. Dar, vă rog, sistematic, ca să-nţeleagă toată lumea, pentru că noi ştim de-acum despre ce-i vorba, dar să ştie şi ceilalţi,

vă rog. Aşa cum ne-aţi povestit şi nouă. Cuvânt cu cuvânt.
- Îmi este şi ruşine, mie, ca părinte... Dar aş vrea să le fie ruşine, în primul rând, lor, pentru că m-au făcut pe mine de râs şi v-au făcut şi şcoala de râs, şi cravata de pionier! Şi să le fie ruşine şi părinţilor lui Vasea, care nici n-au avut ruşinea să vină aici când i-a chemat Liubovi Andreevna! Vasea, unde-i tat'tu?! ce, ţi-i ruşine? da? trebuia să-ţi fie ruşine mai înainte!
- Ruşine... mai ştie el ce este ruşinea? ia întrebaţi-l, Erofei Ivanovici, dacă ştie ce este ruşinea, întrebaţi-l, întrebaţi-l.
- N-am să-l întreb, pentru că se vede pe ochii lui că este un neruşinat. Măcar de-ar roşi, roşeşte, măi! Vedeţi?, nici nu roşeşte! Şi tu, Sonia? să vezi tu ce bătaie iei acasă! Ce te-am bătut eu cu cureaua, să vezi tu ce-ţi fac eu acasă, să vezi tu de la mine, Sonia! Eşti fată mare, da? femeie măritată?! Să vezi tu de la mine fată mare! Să vezi tu de la mine, Sonia! Am să te jupoi de vie şi am să pun sare! Ce-ţi mai trebuie ţie să vii la şcoală? Mărită-te şi du-te în colhoz! Spuneţi şi dumneavoastră, Liubovi Andreevna, ce să facem cu ea?
- Ei, şi, hai, spune, Sonia, măcar ţi-a fost bine?
- Ţi-a plăcut, da?
- Povesteşte s-audă şi ceilalţi copii cum

a fost.
- Ce, ţi-i ruşine? dar să faci nu ţi-a fost ruşine?
- Vorbeşte, Sonia, ce taci?
- Să spun eu? Sonia? Să le spun eu?
- Spune, Sonia, poate vrem să ştim şi noi.
- Şi tu ce făceai acolo, Sonia?
- Ţi-o fost bine sau nu? Spune că vrem să ştim şi noi.
- Răspunde când te întreabă Liubovi Andreevna!
Sonia îşi ştergea ochii cu mâneca şi nu ridica capul. Vasea smiorcăia şi primea palme peste ceafă de la Liubovi Andreevna. Pioniervojata' stătea dreaptă cu steagul în mână şi steagul flutura uşor, căci bătea un vânt plăcut de primăvară. Frunzele se mişcau şi ele încet în copaci şi numai câte o maşină trecea şi se auzea un vâjâit pe strada de lângă şcoală. Nouă ne era ruşine foarte tare, la toată lumea ne era ruşine, şi toţi vroiam să aplecăm capetele, dar stăteam drepţi şi ne uitam la Sonia, pentru că ei trebuia să-i fie ruşine, dar nouă nu trebuia să ne fie ruşine deloc. Ne schimbam de pe-un picior pe altul, dar atent, să nu ne vadă nimeni.
- Ţi-a fost bine, Sonia, ţi-a fost bine? Spune, că poate vrem să ştim şi noi. Spune cum ţi-a fost!
Sonia şi-a dus amândouă mânicile la

ochi şi a zis: nu.
- Nu-u... zise Sonia şi smiorcăi.
- Cum? Nu ţi-a fost bine?
- Nu-u... zise Sonia şi smiorcăi.
- Şi-ai să mai faci?
- Nu-u... şi smiorcăi şi se şterse cu amândouă mânicile.
- Vreau să audă toată şcoala.
- Nu-u!!!
- Mai tare, că n-au de nimeni!
- Nu! nu! nu!
Sonia a început să plângă tare şi a vrut să fugă în şcoală, dar tatăl ei a prins-o de mânecă şi i-a zis: stai aici!
- Unde fugi? Stai aici! Stai şi spune totul până la capăt! Hai că vrea să te-audă toată şcoala. Şi tu, Vasea, ţie ţi-a fost bine? Spune, ce? Crezi c-ai scăpat? Să terminăm cu Sonia şi acuş începem cu tine! Ce, tu n-ai nimic de zis? Acuş te-auzim noi şi pe tine!
- Nu-u-u...
- Ce nu?
- Nu-u-u-u...
- Ce nu, băieţel, spune să te-audă toată şcoala! Spune sau te plesnesc! Şi-l plesni pe Vasea peste ceafă. Spune cum a fost! Şi-l trase pe Vasea de părul de deasupra urechii şi-l ciufuli. Mâinile jos! Mâinile jos, am zis!
- Ru-şi-ne! Ru-şi-ne! Hai, copii: Ru-şi-ne! Ru-şi-ne! Încă de trei ori: Ru-şi-ne! Ru-şi-ne! Mai tare: Ru-şi-ne! Ru-şi-ne!

- Îi frumos? Vasea? Sonia? Îi frumos? să strige toată şcoala la voi ”ruşine”? Copii, încă-o dată:
- Ru-şi-ne! Ru-şi-ne! RU! ŞI! NE!
Am intrat toţi în clase în rând, câte doi, ţinându-ne de mânuţă, cuminţi, ca la paradă. Nimeni nu spunea nimic, aceleaşi gânduri fluturau deasupra tuturor, fragile ca nişte baloane. De ce o fi făcut Sonia aşa? Ce nume interesant, Sonia. Ce frumos mirosea de la ea a parfum de lăcrămioare în sticluţă rotundă şi lungă cu crestături, ca un păpuşoi mic de sticlă. De ce nu l-a pârât ea pe Saşa atunci când i-a găsit păduchii, de ce nu l-a spus lui Nadejda Petrovna? Saşa ar fi vrut să aibă şi ea păduchi şi el să nu spună la nimeni. Să ştie numai ei amândoi. Dar să nu spună la nimeni.

16

În aceeaşi zi, Nicolai Arsenievici îşi pregăti toporul şi merse în pădure după lemne. Luă şi un ferestrău ca să-şi taie un lemn potrivit pentru scară. Căută toată pădurea lemnul cel mai lung şi-l tăie cu ferestrăul, şi-l curăţă de crengi cu toporul. Găsise un lemn de frasin, lung şi subţire, cu coaja albicioasă şi-l culcă jos, în pădure, şi-l măsură cu pasul. Era un lemn de optsprezece paşi,

drept şi frumos, pe care Nicolai Arsenievici îl duse în spinare cu greu, căci era verde. Îl apăsa pe oasele umărului şi-i roase puţin pielea, şi-i înroşise gâtul. Un lemn de frasin de optsprezece paşi, pe care Nicolai Arsenievici îl duse în ogradă şi-l trânti după casă. Era un lemn bun pentru o scară mare.

Saşa se întorsese de la şcoală, luă sacul şi se duse după buruian. Trecu pădurea cea mică şi intră în livada de nuci mici, apoi ieşi din ea şi intră în pădurea cealaltă şi se duse cât mai adânc, pentru că acolo păreau brebeneii mai mulţi. Dar cu cât mergea Saşa mai mult, vedea că brebeneii nu sânt mai mulţi, ci sânt la fel peste tot. Saşa făcea aşa de fiecare dată, dar nu-i venea să creadă că mai departe brebeneii nu sânt mai mulţi, pentru că mai departe brebeneii se vedeau mulţi, galbeni, albaştri, albi şi roşiateci. Intră în mijlocul pădurii, îşi desfăcu sacul, îl aşternu pe jos şi se aşeză. Printre copaci se vedea cerul şi norii cum se mişcă şi soarele lumina frunzele, şi ele străluceau. Saşa se întinse pe spate şi-şi puse mâinile sub cap, aşa cum văzuse la tatăl lui, după ce mănâncă bine şi se întinde în pat. Putea să vadă păsări care se vedeau zburând repede, dar se vedeau puţin de tot, ca printr-o gaură, şi apăreau în altă parte,

unde mai erau locuri între copaci şi se vedea cerul. Saşa se ridică şi începu să se bată cu palmele peste picioare şi peste mâini, şi să se scuture. Luă sacul şi-l întinse mai încolo, unde nu erau furnici.

A doua zi Nicolai Arsenievici îşi luă toporul şi ferestrăul şi se duse în pădure să caute un al doilea băţ pentru scară. Trecu pădurea cea mică şi livada de nuci mici şi intră în pădurea cealaltă, şi începu să caute lemnul care-i trebuia. Se adâncise mult în pădure şi găsi un lemn lung şi drept, şi-l tăie cu ferestrăul, şi-l curăţi de crengi cu toporul. Îl culcă jos şi-l măsură cu pasul. Era un lemn lung de optsprezece paşi, drept şi neted. Ce să facă el cu un lemn de tei? îşi zise Nicolai Arsenievici, nu poate să facă scară dintr-un lemn de frasin şi-un lemn de tei!

Se culcă pe spate şi-şi duse mâinile sub cap, bucuros că nu-l vor mai deranja furnicile. Numai că aici nu era nici un loc gol printre copaci, ca să se vadă cerul. Îşi luă sacul şi se duse mai încolo, unde era loc printre copaci şi se vedea cerul. Tata l-a învăţat cum prinde pădurarul pe cei care taie copacii. Cum să afle pădurarul că cineva a tăiat un copac, dacă-l taie de-jos-de-jos şi pune frunze? Nu se mai cunoaşte nimic! Dar tata i-a spus cum prinde pădurarul pe cei care taie copacii. Aşa că Saşa se uita în sus şi

descoperea pe unde se vede cerul mai tare. Acolo ar fi trebuit să fie un copac, dacă nu mai este, înseamnă că l-a tăiat cineva.
Lăsă lemnul de tei jos şi se duse mai departe. Căută un lemn de frasin, îl tăie cu ferestrăul şi-l curăţă de crengi cu toporul. Îl culcă jos şi-l măsură cu pasul. Un lemn frumos şi neted cu coaja albicioasă. Ptfiu, dracu'! ce să facă el cu un lemn de 12 paşi? Îl lăsă jos şi merse mai departe. Văzu printre copaci drumul prăfos şi lanul de grâu, verde, mişcându-se ca o apă stranie, şi se întoarse înapoi. Bătu cu muchea toporului într-un copac de carpen şi-l dădu jos cu ferestrăul.
Saşa rupea brebeneii şi-i făcea grămezi, pe care le aducea pe urmă la sac, căci îi era lene să care sacul după el. Făcu aşa mai multe grămezi şi începu să le care la sac. Duse patru grămezi, dar pe a cincea nu o putea găsi. Unde făcu el a cincea grămadă? Începu să caute prin pădure şi se îndepărtă. N-are cum să fie aici grămada aceea!, îşi spunea Saşa şi se îndepărta tot mai mult. Căută până obosi şi când văzu că n-o mai găseşte, hotărî să rupă alta. Rupse o grămadă de brebenei şi se duse s-o ducă la sac. Se gândi întâi să-şi amintească unde-i sacul. Dar n-are cum să fie aici sacul!, îşi zise Saşa şi porni să-l caute prin

pădure.
Culcă lemnul de carpen jos şi-l măsură cu pasul. Şaptesprezece paşi şi jumătate, bolborosi Nicolai Arsenievici. Se aşeză pe lemn şi scoase o ţigară. Îşi închipui o scară lungă de frasin, netedă şi albicioasă, pe care o rezema de copaci şi de case şi putea să urce oriunde vroia el, chiar şi pe stâlpi. Trase ţigara şi se duse mai departe. Se afundă printre brebenei, lovind cu muchea toporului copacii.

17

- De departe că nu.
- Atunci de ce n-am face o carabină pneumatică?
- Să tragă cincizeci de mii de metri în sus şi cincizeci de mii de metri în jos? Şi să nu facă zgomot, decât unul mic, pâc?
- Sigur că da. Să strângem mai mult aer în baloane şi să-l ticsim în carabină. Când carabina s-a umplut, o îndrepţi spre duşman şi apeşi pe trăgaci, pâc cincizeci de mii de metri în sus, cincizeci de mii de metri în jos.
- Şi Serafim Ivanovici?
- Să meargă după produse.
- Pe cincisprezece, noaptea, cum am zis.
- Să fie numai vremea bună.
- Să nu ţină vremea cu burghejii.
- Parcă văd că nu iese nimic.
- Am luat ceapă, morcov, hârleţ şi

topoare. Luăm şi saci, aţă de pescuit. Mai bine ceva mai acătării.

- Piotr Afanasievici?

- Un ticălos.

- Îl batem bine şi-l legăm de copac. Să vină şi să-l miroasă lupii. Avem noi grijă să facem un foc lângă el, ca să vină ţânţarii. Îi punem ploşniţe în chiloţi, ploşniţe mari cât un cărăbuş. Ştiu eu pe cineva care le creşte.

- Artiom Ignatici?

- Nu-u.

- Alexandr Pavlovici?

- Nu-u-u.

- Constantin Paladievici?

- Nu. De departe că nu.

În noaptea de douăzeci şi patru spre douăzeci şi cinci Octombrie, proletariatul, în frunte cu Vladimir Ilici Lenin sparg porţile Palatului de Iarnă şi pătrund în reşedinţa ţarului. Cu strigăte de ura!, revoluţionarii reuşesc să-l învingă pe ţar şi să-l dea jos de pe tronul său. Puterea a fost dată în mâinile oamenilor simpli, în frunte cu Vladimir Ilici Lenin. În Ţara noastră a învins dreptatea. Atunci s-au pus bazele Uniunii Sovietice. Dar câte ţări mai suportă şi astăzi jugul ucigător al capitalismului! Şi asta numai pentru că Vladimir Ilici s-a stins din viaţă atât de devreme, ucis de ticăloasa spioană Kaplan. Căci dacă ar mai fi trăit, Lenin

ar fi continuat să lupte pentru eliberarea oamenilor simpli de sub gheara capitalistă. Dar ticăloasa Kaplan, pusă la cale de un capitalist, a apărut de după colţ, pe când Vladimir Ilici se afla în mulţime, şi a tras glontele vrăjmaş. Era îmbrăcată în negru.

- Grigore Ivanovici ştie?

- Are picioare de lemn la magazie.

- Patruzeci şi trei de bucăţi ne-ar trebui şi nouă.

- Vine şi Vovic şchiopu'?

- Se preconizează.

- Atunci să ia şi mănuşa.

- N-ar fi mai bine să-i spargem întâi geamurile şi-abia apoi să aruncăm sticlele cu benzină? Mă gândesc că ne-ar avantaja, din mai multe privinţe. Să-i stropim pisica şi să-i dăm drumul pe fereastră, cred că-i mult mai bine aşa.

- Să nu miaune pisica.

- E bine dacă miaună.

- Aud vecinii şi se trezesc şi s-ar putea să spargă uşa cu toporul sau cu vreun hârleţ. Sânt mulţi care au hârleţe, ce nu se poate?, se poate, îţi zic eu.

- Da, dar aşa găsesc pisica.

- Găsesc pisica şi-o sting cu stingătorul.

- Da, şi dau vina pe pisică.

- Dar Pavel Markovici?

- E fumător.

- Vezi?

- N-ar fi mai bine un iepure?

- Da, că se ascunde sub pat.
- Şi nici nu miaună.
- Mult mai bine.
- Şi nici nu-l găsesc prea uşor, că nu se uită ei sub pat.
- Nu-ncap.
- Doar dacă bagă un copil.
- Se va juca cu iepurele şi, între timp, va arde şi el.
- Un iepure, hotărât!
Nicolai Arsenievici găsi printre brebenei lemnul de tei lung de optsprezece paşi şi-l luă în spinare. Trecu livada cea mică de nuci şi intră în pădure. Noaptea era târzie şi el se lovea cu băţul de copaci. Rătăci aşa toată noaptea.

18

Mergeau prin amiaza cea veşnică, îmbrăcaţi într-un câmp galben-portocaliu, care cu poalele atingea pădurile, aşezămintele omeneşti şi apele. Atât de uşor se mişca în vântul plăcut ce atingea ca o cămaşă cu poalele pământul şi pădurile, şi ele se aflau departe de tot, şi nu se vedeau. O ridica pe umeri şi ea, micuţa, îi băga degetele în urechi şi îl trăgea de păr, căci barbă nu avea, el nu avea nici un fir şi era spân. Obrazul său era neted şi foarte uscat, cu pete cafenii de la soare şi un fel de praf alb, ca nişte solzi, care apăreau dacă îl scărpina puţin. Dar solzii

şi praful alb dispăreau atunci când Sophie, după ce-l scărpina cu degetul, băga degetul în gură şi dădea cu salivă peste solzii mărunţi şi ei dispăreau. Părul lui era moale şi era cafeniu, şi-i acoperea urechile. Mâinile lui, care păreau să fie numai degete, chiar dacă nu era aşa, pentru că el avea şi coate şi umeri, căci Sophie le văzuse, o ţineau de picioare şi-i atingeau sandalele ei mici cu cataramă de fier.
Şi pas cu pas/ şi ceas cu ceas... Şi pa-a-a-s cu pa-a-a-s... s. Şi pas cu pas, bolborosea Saşa, pa-a-a-s... s... cu degetele în urechi, închizând din când în când ochii şi ridicând puţin capul în sus, de parcă s-ar fi ferit să vadă, chiar şi aşa, cu ochii închişi, cu coatele înfipte în cartea lui de citire. Şi pa-a-as cu pa-a-a-s/ Şi ceas cu ce-a-a-s... s/ Croiau ostaşii noştri drum/ Spre biruinţa de acum... Şi pas cu pas/ Şi ceas cu ceas/ Croiau ostaşii noştri drum/ Spre biruinţa de acum...
Şi pas cu pas
Şi ceas cu ceas
Croiau ostaşii noştri drum
Spre biruinţa de acum.
Îşi scoase degetele din urechi şi rămase cu ochii închişi, cu obrajii roşii, cum îi ţinu cu palmele. Deschise ochii şi se uită iar în carte. Îi închise iar. Îi deschise şi se uită iar în carte. Îi închise... Îi

deschise. Închise cartea, lăsând pixul în ea şi o băgă, umflată şi scămoşată, în ghiozdan.
Saşa avea cea mai groasă carte de citire. Cartea lui Saşa era mare şi umflată, de două ori mai groasă decât a lui Stela. Sigur că Saşa trebuia să înveţe cel mai mult, căci lui i-au dat cartea cea mai groasă. Cea a lui Stela era de două ori mai subţire. Cartea lui Saşa era mai groasă pentru că era veche şi rufoasă, aşa erau cărţile la şcoală, cele noi erau subţiri, iar cele vechi erau groase. La început de an la toţi copiii le dădeau cărţi, iar la cei mai răi le dădeau cărţi vechi, iar la fetele care învăţau bine, cărţi noi. La sfârşitul cărţii era un chenăraş cu linii, unde trebuia să te iscăleşti că e cartea ta şi încăpeau numai cinci iscălituri, câte una în fiecare an, pe urmă cartea nu mai era bună. Dar erau unele cărţi care aveau iscălituri şi în afară de chenăraş, mai mult de cinci. Şi dacă îţi nimerea o carte rufoasă, te duceai şi-l găseai, după iscălitură, pe elevul care era cu un an mai mare şi, dacă era mai pipernicit, îi ziceai vreo două de ce nu a păstrat cartea bine, că din cauza lui tu ai o carte aşa rufoasă. Dacă s-ar fi pus, Saşa ar fi citit-o într-o săptămână. Chiar şi mai repede. Într-o zi ar fi citit-o Saşa. Numai dacă s-ar fi pus. O citea şi nu mai era nevoie să vină

la şcoală. Să-l treacă în clasa a patra. Dar de ce îi dau ei lui Saşa cărţile cele mai groase? Mai bine ar rupe Saşa nişte foi din ele ca să le facă mai subţiri decât la Stela. Dacă s-ar pune Saşa să rupă nişte foi, ştie el pe care le-ar rupe. Ştie Saşa ce-ar rupe, dacă l-ar lăsa Nadejda Petrovna. Dar să se gândească mai bine Saşa, pe care le-ar rupe? Ar rupe el mai multe.

Se duse şi se jucă cu băieţii. Au bătut mingea lângă grădina babei Hania. Dar n-au mai scăpat mingea în grădină. Şi nici baba Hania n-a mai strigat la ei: fuliganilor! fuliganilor!

Se culcă târziu, obosit şi plin de praf. Crăpă întâi uşa de la verandă şi intră fără să facă zgomot. Găsi pe aragaz o oală cu borş şi-l mâncă rece, drept din oală, cu polonicul. Nu-şi mai spălă picioarele. Se culcă şi dormi. I se păru că a auzit glasul mamei care striga din camera cealaltă: "Saşa, ai venit?" Dar lumina nu se aprinse şi Saşa, nu răspunse. De ce să răspundă dacă i se păru? Aşa şi mama va crede că i s-a părut, va închide ochii şi va adormi. Nu se va mai auzi nimic. Va fi linişte şi nu se va auzi nimic. "Animalule! ţi-ai făcut lecţiile?" nu se va auzi. Va fi linişte şi toţi vor dormi. De ce să-i răspundă? Saşa ţi-ai făcut lecţiile? Saşa, ţi-ai făcut lecţiile? Se auzi uşa şi lumina îl zăpăci

pe Saşa, de parcă în toată camera n-ar fi fost decât el, nici un alt lucru care să-ţi atragă atenţia, numai el. Se ridică într-un cot şi spuse î-hâ, dar, apoi, de parcă răspunsul nu l-ar fi convins nici pe el, se ridică în fund la marginea patului, frecându-şi ochii cu mâinile şi, aranjându-şi părul, spuse: î-hâ... le-am făcut. Scoase caietele din geantă şi le trânti pe masă. Scoase şi cartea de citire şi o deschise acolo unde era pixul. Rămase în picioare la marginea mesei, cu cartea închisă şi ţinând degetul ca semn. Închise ochii şi recită:

Şi pas cu pas
Şi ceas cu ceas
Ostaşii noştri...
Şi pa-a-a-s cu pa-a-a-s/ Şi ce-a-a-s cu ci... Croiau ostaşii noştri drum/ Spre biruinţa de acum! Hai, Vakulovskii, du-te la loc. Dacă nici o poezie de asta nu eşti în stare să înveţi! Ce-o să iasă din tine, Vakulovskii? Hai, du-te să nu te văd. Ai venit la şcoală bou şi te duci acasă vacă! Ştii proverbu', "te-ai dus bou şi-ai venit vacă"? Ei, tu eşti acela, Vakulovskii, te-ai dus bou şi-ai venit vacă! Şi uite la tine cum arăţi, parca-ai dormit cu porcu'-n coştireaţă, Vakulovskii!
Dar de unde ştie Nadejda Petrovna de coştireaţă? Saşa roşi şi se duse la loc. Nu era nimic că nu ştiuse el poezia, el ar

fi putut să nu ştie încă vreo douăzeci de poezii, dar numai să nu afle Nadejda Petrovna despre coştireaţă. Cine i-o fi spus ei? Cu toate că Saşa nu dormise în coştireaţă. El numai a fost în coştireaţă. Pentru că în coştireaţă n-ai cum să dormi. Dacă dormi în coştireaţă te calcă scroafa şi te murdăreşti de balegă. Şi Saşa ar fi fost murdar de balegă, dar nu este. Dar şi Nadejda Petrovna ştia asta, ştia ea că Saşa nu a dormit în coştireaţă, şi a spus-o numai aşa, ca să-i arate că ştie.

În autobuz Saşa a fost cuminte şi nu a scos capul pe geam. S-a aşezat pe un scaun oarecare. Şi chiar şi după ce s-a aşezat lângă el baba Hania de la care pute a căldură şi are o aluniţă cu păr pe obraz, de la care lui Saşa i se face greaţă, Saşa nu se ridică de lângă ea să se aşeze pe alt scaun, chiar dacă mai era un scaun liber mai încolo. Stătu cuminte şi nici nu sări la hop. Se gândea că Nadejda Petrovna ştie tot şi că va spune la toată clasa. Saşa s-a gândit să se ducă de acum încolo pe jos la şcoală. Să se trezească foarte dimineaţa şi să se ducă până la şcoală ca să ajungă înaintea lor. Să stea în bancă atunci când intră Nadejda Petrovna. Pentru că Nadejda Petrovna poate să le spună tocmai atunci, când Saşa întârzie. Să spună: "iar Vakulovskii aista întârzie! Şi

mai ştiţi voi, copii, ce face Vakulovskii?” Dar aşa, el ar fi în clasă şi Nadejda Petrovna poate că nu l-ar spune. Dar dacă l-ar vedea în clasă şi ar vedea că el nu mai întârzie, poate că ar spune: “Ce, Vakulovskii, ai început să nu mai întârzii? Nu mai stai prin coştireaţă?” Şi atunci toată clasa ar începe să râdă şi Nadejda Petrovna le-ar povesti totul. Nu, Saşa nu se va duce pe jos la şcoală, oricum Nadejda Petrovna le va spune totul, chiar dacă se duce el pe jos la şcoală, o cunoaşte el. Dar dacă s-ar fi dus pe jos, ar fi fost şi el în clasă şi-ar fi auzit-o. Ar fi ştiut că Nadejda Petrovna le-a spus totul, nu s-ar mai fi gândit dacă le-a spus sau nu le-a spus. Ar fi fost şi el acolo şi ar fi ştiut.

Ajunse acasă şi se aşează la masă să înveţe. Feri tigaia cu rămăşiţe de ceapă prăjită şi vraful de farfurii murdare de borş din care ieşeau, ca nişte săgeţi, cozile de linguri. Erau ca săgeţile care stăteau înfipte în Sf. Sebastian, dar Saşa nu ştia asta. Nici nu mâncă şi se puse pe învăţat. Dar mai întâi hotărî să se dezbrace. Se dezbrăcă şi se duse după casă să facă ceva. Când se întoarse găsi în prag sacul împăturit cu o bucată de sârmă pe el. Era o sârmă cu care trebuia să lege sacul. Cum de nu l-a văzut când a venit? Probabil se gândea la ceva că nu l-a văzut. Luă sacul şi se

duse în pădure.

19

Trecu de prima pădure şi intră în livada mică de nuci, rătăci prin ea în căutare de brebenei, chiar dacă ştia că nu este nici un brebenel în livada cu nuci, căci brebeneii creşteau în pădure. Se gândi că poate este vreo altă iarbă pe care ar vrea să o mănânce porcii, dar nu era decât mohor, şi-o iarbă lată, care nu ştia cum se cheamă, dar cu care te puteai tăia în palmă dacă vroiai s-o rupi, şi flori galbene, înalte şi lăptoase, pe care nu ştia dacă le mănâncă porcii. Se aşeză în iarbă şi-şi scoase sandalele şi le scutură de pământ. Dacă ar fi mâncat porcii toate aceste ierburi, ar fi putut veni cu coasa şi-ar fi cosit saci întregi de iarbă, şi i-ar fi ajuns pentru o săptămână. Ar fi ascuns sacii în pădure şi ar fi venit în fiecare zi, şi n-ar mai fi trebuit să rupă brebenei. S-ar fi aşezat pe sac şi s-ar fi gândit la ceva anume. Pe urmă ar fi luat sacul şi s-ar fi dus acasă, şi toată lumea ar fi crezut că l-a rupt cu mâna, când, de fapt, sacul ar fi fost cosit dinainte şi el n-ar fi făcut decât să-l aducă. Ar fi avut într-adevăr atâta timp liber! Ar fi putut să stea pe sac şi să se gândească la ceva plăcut, aşa cum făcea de fiecare dată după ce-l umplea. Dar timpul care-i mai rămânea ca să stea pe sac era atât

de scurt, căci trebuia să piardă atâta vreme rupând grămezile de brebenei, pe urmă să le care cu braţul la sac, să le ticsească cu piciorul şi să lege sacul cu sârmă. Era atât de puţin timpul care-i mai rămânea ca să stea pe sac. În schimb dacă ar fi avut nişte saci ascunşi în pădure, pe care i-ar fi cosit din timp, ar fi putut să stea mult mai mult pe sac să se gândească la ceva plăcut. De fapt, acum n-ar mai fi făcut altceva decât să stea pe sac.

Intră în pădurea cea mare şi se pierdu printre brebenei. Hotărî să umple cât mai repede sacul ca să câştige timp. Căută locul cu cei mai mulţi brebenei, dar nu-l găsi. Căci niciodată nu putu el să-l găsească. Toată pădurea era plină cu brebenei, însă un loc unde să fie cei mai mulţi brebenei, un loc ca acesta nu era. Sau poate era, dar nu-l putea găsi Saşa? Oricum, Saşa îl căuta de fiecare dată.

Găsi printre brebenei o bârnă lungă. Se uită la bârnă şi se gândi: Cine dracu' o fi tăiat-o ca s-o lase acolo? Poate ar fi fost mult mai bine să o ducă acasă? Dar cum să facă el să o ducă acasă? Se aplecă şi o ridică de un capăt. I se păru că era grea. Se duse la capătul celălalt şi o ridică şi de acolo. Era destul de grea. Ar fi putut să o târască până la marginea pădurii. Dar după ce încercă, văzu că nu

poate. Dar dacă ar fi putut, ar fi fost bine să o târască până la marginea pădurii? Se gândi mai bine şi hotărî că nu. Dacă trecea cineva şi i-ar fi luat-o? Dar aşa, dacă stă aici ascunsă în brebenei, nu poate s-o găsească nimeni. Cine să se gândească că în pădure este o bârnă ascunsă în brebenei? Nu se gândeşte nimeni. Nici el nu s-ar fi gândit. Mai bine o lasă aici în brebenei şi vine el mai târziu după ea. Dacă vrea, poate să-i spună tatei că a tăiat-o el cu toporul. A venit după brebenei, dar a luat şi toporul şi a tăiat un copac. I-ar prinde bine un copac.

Puse un semn şi merse mai încolo. Văzu o altă bârnă, trântită în brebenei. Se gândi: cine dracu' o fi tăiat bârna ca să o lase acolo? Încercă să o ridice şi văzu că este mai uşoară. Reuşi să o târască câţiva paşi. Dar după asta se gândi că ar fi mai bine să o lase acolo, căci dacă vine după cealaltă atunci când vine o va lua şi pe asta. Umplu sacul şi se aşează pe sac. Cine o fi lăsat bârnele astea acolo? Să se ducă până acasă să vină cu tata să le ia. Culcă sacul şi ieşi din pădure.

Nicolai Arsenievici doborî un copac subţire, lung şi neted. Îl curăţi de crengi cu toporul şi se uită la el. Era un copac bun, dar parcă nu era destul de bun. Se duse mai departe. Văzu un sac culcat în

brebenei. Cine o fi lăsat sacul ăsta aici?, gândi Nicolai Arsenievici, trebuie să fie pe aproape. Se ascunse în tufiş şi se puse la pândă. Aşteptă puţin, dar nu văzu pe nimeni. N-ar fi mai bine să ia sacul ista să-l ducă acasă?, gândi Nicolai Arsenievici. L-ar mânca bine porcul. Dar cine ştie cine l-o fi lăsat acolo? Poate a pus ceva în el ca să-i moară porcul? Cineva care l-a văzut că umblă pe-acolo şi i-a strecurat un sac plin cu brebenei ca să-i omoare porcul? Nu se ştie cine l-a urmărit.
Mai bine se întoarce înapoi, gândi Saşa. Dacă-i găseşte cineva sacul? Dacă tot se duce până acasă, să ia şi sacul cu el. Sentoarse repede înapoi după sac. Luă sacul şi se duse acasă.

20

Vladimir Ilici se aplecă şi ridică din brebenei iepurele cel mort, îl puse pe cap şi trase de picioare până sub barbă, încercând să le lege.
- Avem nevoie de oameni ca dumneavoastră, zise pădurarul.
- De unde ştiţi că aveţi nevoie de oameni ca mine, zise Vladimir Ilici, mă cunoaşteţi?
- Cum să nu, zise pădurarul, am citit în ziare şi am văzut filme, noi, oamenii simpli, citim ziare. Să ştiţi că, chiar dacă nu vă vine a crede, aşa este.

- Sânteţi pădurar?
- Da, sânt pădurar de profesie. Îmi place natura.
- Sigur că da, natura umană este cea mai complexă dintre naturi, ea trebuie ajutată să prospere. Este bine că dumneavoastră vă consacraţi viaţa pentru asta. Avem nevoie de oameni ca dumneavoastră.
- Ar trebui ca fiecare să iubească natura. Eu, de exemplu, nu-mi fac din asta o calitate. Eu, Vladimir Ilici, iubesc natura pentru că aşa simt. Nu fac din asta o calitate. Merg prin pădure şi mă veselesc. Ştiţi dumneavoastră cât de frumoasă e primăvara în pădure? Dar toamna, Vladimir Ilici, ştiţi dumneavoastră? Vai, aşa ceva nu văd cum aş putea să nu iubesc! Eu iubesc cu tot sufletul meu. Eu am suflet simplu, Vladimir Ilici, sânt pădurar şi poate nu-nţeleg prea multe în frumuseţe şi nici în natură, Vladimir Ilici, dar, ceea ce înţeleg eu iubesc, atât cât poate capul meu de pădurar. Poate nu am dreptate, Vladimir Ilici, dar aşa este.
- Sincer să fiu... cum vă spune?
- Makarâci... Gherasim Makarovici...
- Ei, Gherasim Makarovici... sincer să fiu, nici eu nu ştiu ce să înţeleg din natura umană, este plină de contradicţii, dragă Gherasim Makarovici, atâtea porniri contrarii şi nemotivate! Da, Makarovici,

anume nemotivate, asta vreau să ştiţi, natura umană este un ghem de porniri nemotivate! Cum să le înţelegi, Makarovici, dacă sânt nemotivate? Înţelegi ce vreau să zic?, adică cum să înţelegi ceva care nu are motiv, n-are raţiune, înţelegi, Makarovici? Ori, cum să înţelegi ceva care n-are raţiune? Este un nonsens, Makarovici! De aceea trebuie să aducem totul la raţiune. Să fie totul raţiune, Makarovici! Atunci vom înţelege şi natura umană.

- Vedeţi, Vladimir Ilici, de asta am şi zis eu că nu înţeleg toată natura. Se vede că n-are raţiune, cum ziceţi dumneavoastră. Dar, uite, brebeneii, Vladimir Ilici, parcă au ceva raţiune. Pe brebenei eu îi înţeleg. Dar câteodată nu au raţiune. Şi totuşi îi iubesc eu pe brebenei. Dar nu numai pe brebenei, Vladimir Ilici, chiar şi copacii, uite, ulmul ista... şi iarba, Vladimir Ilici... Ştiţi, câteodată înţeleg şi iarba.

- Totuşi, e plin de contradicţii, Makarâci. Este nevoie de raţiune ca să facem ordine.

Vladimir Ilici reuşi în sfârşit să-şi lege iepurele sub barbă şi se întoarse spre Makarâci.

- Ei, ce ziceţi Makarâci?

- Ce să zic? Are raţiune.

- N-are, Makarâci. N-a-a-are!

- Am zis că nu-nţeleg prea multe. Eu am

crezut că asta-i raţiunea. Dar se vede că am greşit. Multe nu le-nţeleg eu, Vladimir Ilici. Dar ce vreţi, sânt un biet pădurar. Dar poate, totuşi, are? Ce ziceţi, Vladimir Ilici?

- N-are, Makarâci. Nu prea cred eu.

Mai merseră aşa prin pădure şi găsiră alt iepure mort, alb şi pufos, cu blană lungă ca o lână, întins în brebenei. Makarâci îl ridică şi-l puse pe cap, şi foarte uşor şi-l legă sub barbă, ca pe-o căciulă rusească. Vladimir Ilici văzu că din picioarele iepurelui atârnau şnururi, pe care Makarâci şi le legă sub barbă. Deci asta era, iepurele lui Makarâci avea şnururi, de asta le-a legat el aşa de uşor!

Vakulovskii, ia, dacă tot umbli tu prin pădure, caută tu un lemn frumos să faci un arătător, că tot nu eşti bun de nimic, măcar să faci un arătător frumos, că tot n-am un arătător ca lumea, hai că ţi-oi pune eu o notă mai bună la purtare.

- Eu nu ştiu să fac arătătoare, zise Saşa.

- Dacă nici arătătoare nu ştii să faci, atunci ce ştii, Vakulovskii?, că la altceva nu te pricepi la nimic. Măcar arătătoare să ştii să faci, dacă tot trăieşti în pădure!

- Eu aş putea să fac un arătător, dar o să iasă strâmb. Nu cred că pot să fac arătătoare.

- Ei, dar o să ai purtarea

nesatisfăcătoare, dacă nu vrei să faci un arătător! Tu, care trăieşti în pădure, nu cred că nu ştii tu să faci arătătoare! Dar nu vrei tu să-l faci! Şi de asta o să ai nesatisfăcătoare la purtare! Ia adu tu zilnicul! Aşa-a-a-a... ne-sa-tis-fă-că-toa-re! Şi, te rog, să-l aduci iscălit de tata, să ştie şi el ce băiat are! Poate te prind că rupi foaia, că te omor! Să nu te prind, că-ţi umplu zilnicul cu nesatisfăcătoare şi-am să te văd ce mai rupi atunci! M-ai înţeles, Vakulovskii?! Ai înţeles ce ţi-am spus, măi băiete?! Să nu te prind că rupi foile! Şi poezia?! Ia să vedem! Ai învăţat-o?! Ai învăţat poezia, Vakulovskii!?

- Dar n-am avut pentru astăzi poezie... Nadejda Petrovna....

- De ieri! Ieri n-ai avut poezie de învăţat?

- Am avut...

- Şi ai ştiut?!

- Nu...

- Şi n-ai învăţat-o?!

- N-am ştiut...

- Înseamnă că nu ştii poezia?!

- Eu n-am ştiut...

- Spui poezia sau nu spui?!

- Eu nu ştiu... Nadejda Petrovna...

- Nadejda Petrovna! Nadejda Petrovna! Ia mai dă tu o dată zilnicul să-ţi pun un doi cât tine de mare!

- Dar mi-aţi mai pus-o şi ieri...

- Adu la mine zilnicul! Răpănosule! Uite ce floace ai! Fu!, zise Nadejda Petrovna şi, după ce-l trase de părul de deasupra urechii, îşi şterse degetele într-o foaie de caiet.
- Să prinzi la minte, Vakulovskii! Uite, îţi pun aici un doi, poate mai prinzi la minte.
Avu patru lecţii azi şi termină devreme. Mai avea două ore până venea autobuzul. Nici nu putea să-l aştepte acolo două ore. Umblă prin magazine şi prin piaţă. De altfel, Saşa ştia toate preţurile, de la mingi de ping-pong până la rochii şi deodorante. Ştia şi preţul la aur, şi chiar văzu şi ceasuri de aur. Dar parcă nu credea el că sânt de aur. Oricum, dacă erau de aur, Saşa ştia cât costă şi unde se găsesc.

21

Nicolai Arsenievici s-a întors acasă târziu. I se făcuse foame şi trebui să vină acasă să mănânce. Mâncarea pe care şi-o luă în pădure o mâncă ascuns într-un tufiş şi acum i se făcuse foame, şi hotărî să se ducă acasă. Ascunse toporul la rădăcina unui copac şi-l astupă cu frunze. Îşi luă ghiozdanul în care avea lingura, borcanul în care fusese borşul, o bucată de pâine şi o jumătate de ceapă care i-au rămas şi porni numaidecât spre casă. A ajuns

acasă târziu, căci în drum se mai uită după copaci să găsească unul pe măsură. I se păru că a găsit unul bun şi ţinu minte locul, ca să-l taie a doua zi. Era un frasin drept şi frumos, şi destul de subţire, mai subţire ca celălalt.

Se gândi toată noaptea la scara pe care vroia s-o facă. Ar fi avut cea mai lungă scară şi s-ar fi suit unde vroia el. Putea să se suie în copaci şi chiar pe stâlpi. Ar fi venit cineva să ceară scara de la el, când ar fi avut de cules merele, şi nu i-ar fi dat-o. Să se ducă să-şi facă scară. S-ar fi putut sui pe casele cu cinci etaje şi pe toate casele din lume.

Ieşi de câteva ori afară şi se duse după casă să vadă beţele. Dar cine i-o fi pus lui sacul cu otravă ca să-i omoare porcul? E cineva care-l urmăreşte, şi cred că ştie el cine este. Este aici unul căruia i-i ciudă că Nicolai Arsenievici vrea să-şi facă o scară atât de lungă. Dar de unde a aflat? Cred că este unul care l-a pârât şi ştie Nicolai Arsenievici despre cine-i vorba. Se duse în casă şi se culcă. Dar nu putu să doarmă toată noaptea. Stătu în pat cu ochii deschişi şi se uită pe geam.

Dar ce este o zi? O zi este o zi şi o noapte. Pentru că-n Ţara noastră, atunci când este ziuă-n Astrahan, în cealaltă parte a ţării este noapte. De aceea, se poate spune că în Ţara noastră este ziuă

tot timpul. Căci, dacă nu este ziuă în Astrahan, atunci este ziuă în partea cealaltă a ţării, şi dacă nu este ziuă în partea cealaltă a ţării, este ziuă în Astrahan. Uniunea Sovietică este o ţară a luminii, o ţară a zilei veşnice, copii. Dar ce este o zi? Ştim cu toţii ce este o zi, nu-i aşa? Este când pământul se-nvârte o dată în jurul axei sale. Noi ştim cu toţii că pământul se învârte şi când pământul se învârte în jurul axei sale o dată, atunci este o zi, iar când se învârte de două ori, sânt două zile şi aşa mai departe. Dar când se învârte de trei ori, ce este, Bohanţov?

- Trei zile... şi când se învârte de patru ori, patru zile şi când se în...

- Bine, Bohanţov. Deci, ce este când pământul se învârte o dată în jurul axei sale?

- O zi.

- Foarte bine, Stela, o zi! Eu ştiu că tu eşti o fetiţă foa-a-r-te sârguincioasă şi vrei să ne spui o poezie. Dar, mai întâi, ia adu tu zilnicul să-ţi pun un 5!

Oricât n-ai privi la hartă
Globul cât nu l-ai roti
Aşa ţară minunată
Ca la noi nu vei găsi.

Dar cum de se roteşte pământul? Dar, lasă că de rotit se roteşte el, gândea Saşa. O fi ştiind ei de ce se roteşte. Numai el nu ştia. Dar ei cred că o ştiu.

Dar lasă că se roteşte el, chiar dacă nici asta nu o prea credea Saşa. Dar când se roteşte? Asta nu-l lăsa în pace pe Saşa. În timpul zilei? Dacă tot trebuia să se rotească o dată în jurul axei sale ca să facă o zi şi-o noapte. Jumătate de axă se roteşte ziua şi jumătate noaptea. Dar Saşa nu a văzut niciodată ca pământul să se rotească ziua. A încercat de atâtea ori să surprindă copacii rotindu-se şi casele mutându-se de la locul lor, dar n-a văzut niciodată. Înseamnă că pământul nu se roteşte ziua. Înseamnă că el se roteşte numai noaptea. Stă toată ziua nemişcat şi noaptea se roteşte mai repede ca să rotească şi ceea ce a avut de rotit ziua. Saşa chiar s-a gândit că poate pământul se roteşte într-o clipă. Stă o zi şi o noapte nemişcat şi, în ultima clipă, atunci când trebuie să se rotească în jurul axei sale, se roteşte o dată: baţ! şi, de aceea, Saşa nu-l vede. Probabil, Saşa doarme atunci. Dar chiar dacă Saşa ştia că pământul se roteşte în jurul axei sale într-o singură clipă, ca să nu-l vadă nimeni, se gândi, totuşi, să-l pândească odată. Dacă cei de la şcoală au totuşi dreptate? Cu toate că Saşa nu credea că vreo unul din ei a văzut pământul rotindu-se, se gândi că, poate, au ei dreptate. Şi lui Saşa i-ar fi plăcut să aibă ei dreptate. Căci, atunci, pământul

ar fi fost un carusel care s-ar fi rotit tot timpul. Dar lui Saşa i-ar fi plăcut acest gând, numai ca să vadă că pământul se învârte într-adevăr, căci Saşa nu suportă caruselul. Pentru că atunci când a fost odată cu mama lui la carusel i s-a făcut rău şi a vomitat. Dacă pământul s-ar fi rotit ca un carusel, Saşa ar fi vomitat tot timpul. De aceea, Saşa nici nu putea să creadă că pământul se roteşte, pentru că nu vomita. Totuşi, stătu şi în această noapte şi aşteptă clipa când pământul se va roti. Stătu de pândă, urmărind copacii ce se vedeau prin geam, negri, luminaţi de o lună gălbejită, până adormi.

22

O văzu ieri, când ieşea de la lecţii, plecând încet pe după colţul şcolii. Parcă era supărată şi şortul îi atârna pe un umăr. Ar fi vrut s-o strige să-i spună ceva. Dar ea se uita în altă parte şi n-o strigă. De fapt, ea cred că se uita în pământ. Bine-ar fi fost să se rotească atunci pământul. Ea ar fi alunecat şi s-ar fi rostogolit, iar el ar fi prins-o în braţe. Dar ar fi putut Saşa să o prindă în braţe? Cred că era prea grea, căci era mai mare. Dar chiar şi dacă n-ar fi putut, tot ar fi fost bine. S-ar fi rostogolit amândoi. Dar unde oare s-ar fi rostogolit?

Sonia se aplecă să-şi aranjeze ciorapul

care-i ajungea până sub genunchi. Se uită mai întâi în jur, apoi se aplecă şi-şi trase ciorapul şi parcă, în acelaşi timp, cu altă mână, îşi aranjă părul care-i căzu după ureche. Sonia se mai aplecă o dată, pentru că i se păru că a văzut o pietricică în talpă şi, după ce se uită mai bine, o găsi şi o scoase cu degetul. Mută gentuţa de pe un umăr pe altul şi dispăru după colţ.

Când se întoarse ea aşa, lui Saşa i s-a părut că l-a văzut, numai că n-a vrut ea să se uite la el, ca să n-o vadă Saşa. Dar Saşa s-a uitat bine la ea şi ea, dacă l-a văzut pe Saşa, a văzut că el se uita la ea. Lui Saşa i se făcu pe loc ruşine, pentru că-şi aminti că ea ştie că el a avut păduchi. Dar acum el nu mai are păduchi, căci i-a spus mamei şi ea l-a curăţat, aşa cum i-a spus Sonia. Totuna îi era ruşine. Dar şi ei avea de ce să-i fie ruşine, gândi Saşa. Mai bine să nu le fie ruşine la nici unul, dacă tot ştiau amândoi. Fiecare avea câte o ruşine, dar el s-ar fi făcut că nu ştie nimic, aşa cum nici ea nu l-a pârât atunci la Nadejda Petrovna şi totul ar fi bine. Nu le-ar mai fi la nimeni ruşine. Lui Saşa nici nu-i plăcea că oamenilor trebuie să le fie ruşine. Mai bine s-ar face fiecare că nu ştie şi totul ar fi bine. Dar poate nu la toţi oamenii li-i ruşine? Dar lui Sonia îi era ruşine, căci a văzut el pe ochii ei

atunci când a plâns. Şi cred că de asta a vrut ea să fugă în şcoală. Pentru că şi lui i-a venit de mai multe ori să fugă de ruşine. Dar el n-a fugit, căci îi era ruşine foarte tare. Lui, când îi este ruşine, parcă nu se poate mişca. Ar putea să stea aşa o zi întreagă, fără să se uite la nimeni. El ar fi vrut să se ducă la ea şi să-i spună că ei nu trebuie să-i fie ruşine de el, căci el nu va spune la nimeni. Ei ar putea să stea aşa, amândoi, fără să le fie ruşine. Dar lui Saşa îi era ruşine să-i spună aşa ceva. Lui îi plăcea numai să se gândească la asta. Şi era un gând foarte plăcut. Şi când stătea pe sacul cu brebenei Saşa se gândea şi mai mult.

Se duse şi se aşeză pe iarbă, în spatele şcolii. Scoase din geantă un măr pe care începu să-l ronţăie. Ieri, când îşi pregăti geanta, îl puse acolo. L-a ales pe cel mai frumos, ca să nu se facă de ruşine dacă-l vede cineva când îl mănâncă. Era un măr mare şi roşu cu pete galbene pe el, care mirosea a măr. S-a mai gândit că dacă s-ar întâlni cu ea şi-ar merge amândoi alături mai mulţi paşi, ar fi putut să i-l dea ei, dacă l-ar fi vrut. Dar cred că l-ar fi vrut, pentru că era un măr frumos şi mirosea bine. Mai avea încă atâta timp liber. Se plimba pe după şcoală şi se uita prin geamuri. Erau copii mai mari care făceau lecţii. Stăteau în bănci şi ascultau atent. Se auzea numai

o voce care vorbea ceva. Era o voce neplăcută. Oare ce învaţă? Cineva bătu în geam şi-l alungă de acolo.

23

Se buluşi printre ceilalţi copii să ajungă la uşă. Uşa se deschise şi se auzi vocea şoferului care spuse: "băi, boule, unde te bagi sub roţi!?". Dar Saşa era obişnuit cu vocea şoferului, căci o auzea în fiecare zi, o dată dimineaţa şi-o dată la amiază. Şoferul încă putea să spună şi mai multe, dar Saşa era de-acum în spatele autobuzului, aşezat pe banchetă. Căci toţi copiii făceau aşa, treceau în spate şi-şi ocupau locurile, fără să mai asculte ce le spunea şoferul. Făcu şi Saşa la fel. Cu toate că lui nu-i plăcea să i se spună boule şi se ruşina foarte tare. Dar se obişnuise. De ce să i se facă lui ruşine, dacă nimănui nu i se făcea ruşine când le spunea şoferul boule. Sau poate li se făcea, dar nu spuneau ei?, fugeau repede în spate şi râdeau şi se aşezau pe banchete şi nimeni n-ar fi putut să-şi dea seama.

Praful se ridică foarte curând, când autobuzul ieşi de pe drumul de oraş şi intră pe drumul de pământ, care ducea spre satul lui Saşa. Se ridică un praf cafeniu, care părea alb acolo unde bătea lumina prin oblonul din acoperiş, pe care cineva îl deschidea ca să mai iasă

praful. Dar de fiecare dată îl închidea la loc, căci praful se aduna tot mai mult şi toţi credeau că praful intră de afară prin oblon în autobuz şi trebuia să-l închidă. Dar de fapt praful se ridica din autobuz de pe jos şi de pe sub scaune, căci era destul acolo. Saşa urmărea şuviţele de praf cum se ridică şi se îndreaptă spre lumină. Totuşi era mai bine cu oblonul deschis, căci dacă praful nu se ducea măcar mai intra aer rece şi curat de afară. Afară era aer rece şi curat când mergeai în autobuz, şi putea să fie afară oricât de cald, dacă mergeai cu autobuzul şi pătrundea aerul prin oblonul deschis, era rece.

Saşa se săturâ de toată viaţa asta a lor. Nu mai vroia el să-i spună ei vorbe urâte. S-a săturat el de şcoala lor. Mai bine s-ar fi dus la altă şcoală. Dar n-avea unde să se ducă la altă şcoală, căci toţi copiii din satul lui învăţau la şcoala asta şi trebuia să facă şi el la fel. De fapt, nu erau aşa de mulţi copiii. Era un fleac, dacă încăpeau ei toţi în autobuzul ăsta galben şi mai rămâneau locuri. Mai erau încă două şcoli în oraş. Dar acelea erau puţin mai departe şi ar fi întârziat şi mai mult. Măcar aici ştiau de-acuma toţi că Saşa întârzie. Dar acolo nu ştie nimeni. De-acuma să termine el şcoala asta şi vede el. Şi-aşa era singur în clasă, nu mai avea pe nimeni de la el din

sat. Mai bine ar fi fost la altă şcoală. Măcar n-ar mai fi fost Nadejda Petrovna. Acum era duminică şi el stătea într-un copac din grădină. Nici măcar nu erau înfloriţi copacii, dar Saşa se căţără, să vadă dacă nu a uitat cum se caţără, pentru mai târziu, când se vor coace cireşele. Rămase acolo să se mai gândească. S-a aşezat pe o cracă şi stătea acolo bălăgănindu-şi picioarele. Se lăsă pe spate să vadă dacă se poate ţine bine. A putut. Se lăsă pe spate şi puţin într-o parte, şi ridică şi-un picior în sus, dar nu căzu nici de data asta. Se lăsă pe spate şi-şi dădu şi capul pe spate să vadă în urmă şi ridică şi-un picior în sus. Sări repede jos, căci scăpă o sanda.

Aduse buruian la porc destul, aşa cum făcea în fiecare sâmbătă, când aducea mai mult, ca să aibă şi pe a doua zi, duminică, când avea plan de joacă. Stătu şi se gândi, şi văzu că n-are el cu cine să se joace, căci se săturase. Se gândi să mai aducă mai bine un sac de brebenei, ca să aibă şi pe mâine. Şi mâine dacă are chef poate să se mai ducă o dată să stea pe sac. Mai ales că şi azi poate să stea pe sac cât vrea el.

Era o duminică frumoasă şi cu mult soare, şi Saşa se opri mai întâi pe deal, unde creştea iarbă pentru perii, ca să privească satul. Se aşează în iarbă şi se

uită în jos. Era aşa mic satul ăsta al lui. Că, dacă te uitai de pe deal, vedeai toate casele şi puteai s-o vezi chiar şi pe baba Hania cum ţipă prin ogradă când dă mâncare la pui. Se întinse pe spate şi se uită la cer. Era un cer albastru cu mulţi nouri albi şi fierbinţi, ca nişte miezuri de pâine. Erau atât de aproape şi păreau grei. Saşa se gândea că pe un astfel de nor chiar c-ar putea să stea Dumnezeu fără să cadă, atât de groşi erau. După ce se uită mai mult i se păru că chiar Îl vede aplecat peste el. Dar în curând totul s-a destrămat şi începu să semene cu altceva. Nici n-avea cum să fie Dumnezeu acolo.

Se sătură şi se ridică să plece. Îşi trase pantalonii şi se aplecă să ridice sacul, şi, când se aplecă, văzu pe sub braţ o bucată de cer. I se păru atât de ciudat să te uiţi la cer pe sub braţ, încât mai încercă o dată. N-a mai văzut niciodată un asemenea cer. Norii parcă mergeau mai repede şi parcă nu erau sus, ci erau jos. Desfăcu picioarele şi se aplecă să privească şi-aşa. Văzu o apă care clocotea sub el şi se trânti la pământ, şi se ţinu cu mâinile de iarbă. Era atât de înfiorătoare apa aceea, clocotind acolo sub el. Ce frică i-a fost să nu cadă. Poate, dacă nu se ţinea de iarbă cădea. Era atât de straşnică apa aceea. Se aplecă şi mai încercă o dată şi-o văzu

iarăşi. Se trânti pe burtă şi stătu aşa. Era atât de bine că stă aici pe pământ, că poate să stea aici în iarbă. Era atât de bine că n-a căzut şi că a rămas aici, pe dealul unde creştea iarbă pentru perii. Era atât de frumos dealul acesta. Era atât de bine că-l cheamă Saşa şi era atât de bine că baba Hania se mai auzea încă în vale, strigând prin ogradă după găini. Se ridică şi se aplecă după sac. Dar de data asta ţinu ochii închişi. N-a vrut să se mai uite la cer printre picioare. Îi era frică să nu cadă în cer. Dar ştia el că n-are cum să cadă.

Trecu prin livada mică de nuci, dar nu se opri, se duse direct în pădurea cea mare şi se afundă în brebenei. Era atât de bine că aici nu se mai vedea cerul. Erau numai nişte firimituri de cer care nici măcar nu semănau a cer. Se gândi mai întâi să-şi vadă bârnele. Se duse într-acolo şi le căută. Era atât de bine că nu se grăbea nicăieri, că nu avea nimic de făcut pe ziua de azi, putea să strângă un sac de brebenei, dar putea să nu-l strângă, oricum, mai avea acasă încă unul. Nici nu se grăbi să meargă prea repede, mergea încet şi se uita la copaci, şi se uita şi prin tufişuri, poate vede vreun cuib de pasăre, vreun iepure sau vreo căprioară. Erau iepuri în această pădure şi erau căprioare şi erau şi vulpi şi mai erau şi mistreţi, chiar

dacă el nu le văzuse niciodată. A auzit pe mulţi care spuneau că au văzut vulpi şi mistreţi în această pădure, căprioare şi chiar un cerb a văzut cineva, şi poate va avea şi el vreodată norocul să vadă. El a văzut numai o dată un iepure mort pe care pădurarul îl ducea de urechi, mai mult nu văzuse nimic. Se uita însă acum mai atent, poate vede.
Nu găsi nimic acolo unde ştia că lăsase bârnele şi hotărî să le caute în altă parte, că s-ar putea să fi uitat el locul şi, de fapt, ele să fi fost în altă parte. Dar mai întâi se gândi să se aşeze puţin pe sac, să se gândească la ceva plăcut. Se aşeză pe sac, dar nu se gândi la ceva plăcut, se gândi aşa, aiurea, la tot felul şi-i apăreau o mulţime de gânduri în cap, pe care pe loc le şi uita şi-i era ciudă că le uita, că s-ar mai fi gândit la ele. Îi apăreau în minte mai multe dintr-o dată şi parcă vedea nişte nouri şi nişte oameni care vorbesc, dar care nu se văd, Nadejda Petrovna, care stă la tablă, cineva care cade cu bicicleta şi-o căprioară care fuge printre copaci. Căprioara se opri dintr-o dată, întoarse capul şi se uită la el. Era o căprioară cu coada albă aşa cum văzuse la televizor. Lăsă sacul jos şi fugi după ea, se agăţă prin crengi şi se împiedică de o bârnă, şi căzu pe burtă. Căprioara mai sări de câteva ori şi dispăru printre copaci. Ce

frumoasă era căprioara aceea, ce bine ar fi fost să o prindă. Dar s-a împiedicat de o bârnă şi a căzut şi n-a mai putut să fugă după ea. Îi era aşa de ciudă, se ridică şi începu să tragă cu piciorul în bârnă. Dar, după ce se linişti, văzu că este o bârnă lungă. Se uită mai bine la ea şi văzu şi altă bârnă alături, şi peste ele câteva beţe bătute în cuie, de-a curmezişul, ca o scară. Dar era, totuşi, prea mare pentru o scară. Saşa căută un băţ să măsoare bârna. Saşa măsură cât măsură şi văzu că într-un loc bârna se termina şi era pusă altă bârnă, legată cu sârmă groasă de spalier, pe care el nu putea nici măcar să o îndoiască cât de puţin. Bârna era legată cu şmecherie, căci amândouă bârnele erau tăiate până la jumătate cu ferestrăul, apoi despicate cu toporul şi rămâneau două jumătăţi de bârnă, una dintr-o bârnă şi alta din altă bârnă, care erau puse una peste alta, aşa încât făceau o singură bârnă şi pe deasupra erau legate cu sârma groasă de spalier, care se sucea cu o bucată de fier. Saşa a mai văzut şi la tatăl său cum se leagă această sârmă de spalier şi nu mai poate s-o dezlege nimeni, căci este groasă cât degetul lui Saşa. Iată, deci, cum îşi face El scara. N-are El nici o pădure în care cresc copaci atât de mari. Taie copaci din ăştia simpli şi-i leagă cu sârmă. Aşa ar putea şi Saşa să-

şi facă scară mare! N-are El nici o pădure în care cresc copaci atât de mari ca de la el de acasă până la iaz. Asta-i o şmecherie! Umblă prin pădure cu toporul şi taie copacii şi-i leagă cu sârmă de spalier. Şi după asta spune că are el o pădure a lui în care cresc copaci atât de mari. Dar Saşa ştia că aşa ceva nu se poate. Se duse în tufiş să-l pândească.
Stătu în tufiş vreo două ore, dar nu văzu nici un Dumnezeu să vină cu toporul. Hotărî să mai aştepte puţin. Acum era bucuros că l-a prins şi ştia că el este în această pădure şi n-a plecat nicăieri. Hoinărea cred că prin pădure cu toporul în mână să-şi caute un băţ mai bun.

24

Duminica Dumnezeu nu învaţă, adică nu lucrează, şi cred că de asta nu L-a văzut Saşa venind cu toporul ca să-şi termine scara. Stătea acum în pat şi se gândea cât de şmecher e Dumnezeu când spune că are o pădure cu copaci mari ca de la el de acasă până la iaz din care-şi face scară. De fapt, n-avea El nici o pădure, umbla cu toporul şi tăia copaci simpli şi-i lega cu sârmă de spalier. Dar bine că a aflat.
Era fericit că aflase şmecheria cu scara şi abia aştepta să vadă cum arată Dumnezeu. Îşi închipuia un bărbat în

cămaşă cu mânicile suflecate, care merge prin pădure cu toporu-n mână. Avea şi pantaloni şi purta sandale ca ale lui Irofei Vasilievici. Cred că se ducea să cumpere pâine de la magazinul din satul vecin, unde erau mai mulţi ucraineni şi nu aveau cum să-l cunoască. Se ducea pe jos până acolo, îşi cumpăra pâine şi pe urmă se-ntorcea înapoi ca să taie copacii.

Se trezi dimineaţă înainte să sune ceasul, dar nu aprinse lumina, rămase aşa în pat. Visă cum Dumnezeu tăia lemne cu ferestrăul şi le bătea în cuie pe cele două bârne. Bătu toate lemnele şi, după ce termină, ridică scara în picioare şi-o sprijini de copaci, şi începu să se suie în cer, fără să-l aştepte pe Saşa. Se aprinse lumina, chiar dacă afară era şi aşa foarte lumină, şi peste câteva minute se auziră ouăle sfârâind în tigaie. Saşa nici nu înţelegea de ce trebuia să aprindă lumina de fiecare dată când îl trezea, dar dacă nu o aprindea, parcă nici nu se trezea şi umbla somnoros toată ziua.

Se gândi să nu se ducă la şcoală, ci să se ducă în pădure să-L vadă pe Dumnezeu. Îşi luă ghiozdanul şi ieşi din casă, ca şi cum s-ar duce la şcoală, dar o luă pe după casă şi pe sub fereastră, şi fugi în grădină, iar de acolo sări în râpă şi se duse pe ocolite spre pădure. Se

temea ca Dumnezeu să nu fi terminat scara astă noapte şi acum să fie gata suit în cer. Cine ştie cum dorm Dumnezeii ăştia? Poate dorm ziua şi noaptea lucrează ca să nu-i vadă nimeni? Se ascund în nişte tufişuri şi dorm, iar noaptea ies şi-şi termină scara. Cine ştie ce fel de om o mai fi şi Dumnezeu? Dar nu cred să fi lucrat el noaptea în pădure, că nu se vede. Ar fi făcut o scară strâmbă şi-ar fi căzut cu ea. Ca să te sui în cer, trebuie să ai o scară bună. Şi n-ar fi lucrat El noaptea în pădure, să stea El singur acolo să-L mănânce mistreţii. Trebuie să fi dormit în vreun copac. Şi-a făcut un culcuş cu toporul ca să nu-L vadă nimeni. Stă undeva într-un copac ascuns în frunze şi abia aşteaptă să mai taie vreun copac cu toporul ca să-şi facă scară. Sau poate s-a dus la magazin după pâine? Poate i s-o fi terminat şi s-a dus la magazin? Dar de lucrat noaptea în pădure n-ar fi lucrat El. Nu vede El copacii ca să-i taie. Şi când taie cu ferestrăul trebuie să pună toporul jos, şi când taie cu toporul trebuie să pună ferestrăul jos, şi şi-ar fi pierdut prin întuneric sau toporul, sau ferestrăul, sau chiar şi pe-amândouă, şi n-ar mai fi putut lucra la scară. Ar fi aşteptat să vină dimineaţa să se facă lumină, ca să le poată găsi şi să înceapă să mai lucreze la scară. Şi foarte bine că

a pierdut El toporul şi ferestrăul şi n-a putut să lucreze noaptea, că, dacă începe să lucreze acum dimineaţa, dă Saşa peste El şi-L găseşte. Foarte bine că le-a pierdut!

25

Nu era nici un semn că timpul ar fi trecut pe-acolo, în chip de oboseală, lehamite sau altă formă. Era o zi nemărginită, cu vânturi calde şi uşoare, care nu făceau decât să legene capetele portocalii şi galbene care-şi deschideau gurile la adierile plăcute, ca nişte pui de pasăre la auzul bătăilor de aripi. Era o zi imensă care nu se mai termina, în care întunericul nu era decât o parte neînsemnată şi noaptea se prelungea peste măsură de puţin, şi era, între a vedea şi a nu vedea, ca o clipire de pleoape. Mergeau amândoi prin câmpul cel galben, fără să se gândească decât la cerul, care, fiind atât de aproape, se atingea de pământ, la doar câţiva paşi înaintea lor, aţinându-le calea, ca un perete. Era o linişte deplină, în care cuvintele ei s-ar fi putut asemăna cu nişte pietricele aruncate într-o apă întinsă şi limpede.

26

Se aplecă peste spinarea ei primejdioasă, tare şi păroasă. Nu mai

era lată şi nici dreaptă, se ascuţise şi se îndoise, aproape ca o barcă. Numai părul o făcea să nu mai semene cu o barcă. Semăna cu o şa păroasă. O şa pe care te puteai aşeza. Cât de mult se schimbase şi cât de urâtă putea să fie cu burta aceasta mare şi creaţă, din care atârnau două rând uri de ţâţe. Unele dintre ele erau pline de balegă. Nu mai era grasă şi nici dreaptă. Spinarea i se ascuţise şi era urâtă. Şi părul o năpădise parcă şi mai mult.

Saşa umblă şi săptămâna viitoare prin pădure, dar nu-L găsi pe Dumnezeu. Îşi zise că poate mai are El ceva de făcut prin pădure şi de aceea nu pleacă. Găsea însă de fiecare dată că la scară se mai lucrase. Era aproape gata acum şi stătea lungită în brebenei. Dar Dumnezeu nu se vedea nicăieri.

Nicolai Arsenievici se trezi de dimineaţă, îşi luă toporul şi ferestrăul şi merse în pădure. Tăie ultimele beţe şi le bătu în cuie. Ieşi o scară bună, aşa cum îşi închipuise el. Îi plăcea lui Nicolai Arsenievici această scară. Se aşeză pe ea. Scoase o ţigară şi o aprinse. Fuma acum şi era liniştit. Avea cea mai lungă scară din lume!

Se mai uită la ea, o mai lovi de câteva ori cu piciorul şi o măsură pe toată cu şchioapa. Era cea mai lungă scară, fără-ndoială! Se aplecă, o prinse cu mâinile

şi încercă să o ridice. Dar nu reuşi. Cum s-o ridice? – gândi Nicolai Arsenievici. Nu se gândise. Va chema, se vede, un elicopter, atunci când vine să stropească viile. O va ridica el. O va agăţa cu sârmă de elicopter şi o va ridica. Dar parcă nu asta i se părea lui Nicolai Arsenievici cel mai important. Important era că el, Nicolai Arsenievici, avea acum cea mai lungă scară din lume. Se mai uită la ea. O mai lovi cu piciorul. O mai măsură o dată şi o lăsă acolo.

27

Nicolai Arsenievici ducea o viaţă liniştită de om care şi-a văzut în sfârşit dorinţa vieţii sale împlinită. Era printre puţinii, desigur, şi el ştia asta. Dormea bine şi mânca bine, şi putea să-şi viziteze, de câte ori voia, scara din pădure. Nimeni nu ştia de secretul său, aşa încât era aproape greu de înţeles pentru cine făcuse Nicolai Arsenievici această scară. Pentru că nimeni nu avu să-l invidieze niciodată pe Nicolai Arsenievici pentru lucrarea sa nemaiîntâlnită. Dar nici el nu simţi niciodată nevoia să se destăinuiască vreunuia dintre săteni. În inima sa, Nicolai Arsenievici era omul cel mai invidiat, pentru că numai el avea această cea mai lungă scară din lume.
Saşa abandonă şi el în curând urmăririle

sale din pădure. Nu-L întâlni nicidecum pe Dumnezeu. Era însă un sentiment plăcut să ştii că El se află acolo. Şi că de fiecare dată când te împiedicai de scara aceea uriaşă îţi venea în minte gândul că Dumnezeu nu a plecat încă şi încă se mai putea să-L întâlneşti într-una din zile, să-L surprinzi taman în clipa când o ridică şi se pregăteşte să se urce în cer. Saşa se gândise că poate îi plăcea aici şi de aceea nu vrea să plece pentru că este vară şi este cald, şi poate să doarmă în pădure. Dar la iarnă va trebui să plece numaidecât pentru că nu mai poate sta să doarmă în copaci, pentru că nu au frunze şi se vede şi nici pe jos nu poate să doarmă în zăpadă. E frig şi El nu este nici iepure şi nici vulpe ca să aibă blană şi ar îngheţa. Saşa ştia asta, pentru că oricine se culcă beat în zăpadă îngheaţă şi moare. A auzit-o de mai multe ori. Dar până la iarnă mai era atâta vreme.

Pentru că ziua de 22 aprilie era tot mai aproape, Saşa avea emoţii tot timpul. Ziua de 22 aprilie era ziua lui Vladimir Ilici. Anume în această zi, cu mulţi ani în urmă, Saşa nu ştia exact când, s-a născut Vladimir Ilici. Dar ziua aceasta era aşteptată de Saşa pentru că în această zi va fi făcut pionier. Saşa avea emoţii, mai ales pentru că presimţea că nu va ajunge pionier niciodată, aşa cum

a fost ameninţat de Nadejda Petrovna. Nu vei ajunge niciodată pionier, spunea Nadejda Petrovna, toţi copiii vor fi pionieri, dar tu cred că n-o să mai fii pionier niciodată! O să-ţi crească barbă şi tot n-o să fii pionier! Şi când au fost primiţi în pionieri primii elevi din clasă, Saşa nu a fost primit, pentru că nu învăţa bine. A doua oară pentru că a desenat porcării. Porcăriile acelea cu omul cu muşchi pe care l-a ascuns în bancă. Şi de această dată Saşa se temea să nu mai facă ceva să nu-l primească în pionieri. Saşa nu desena nimic şi aproape că nici nu vorbea, de frică să nu spună vreo prostie şi să-l audă cineva să-l pârască. Saşa umbla în fiecare zi la şcoală şi nu fugea de la lecţii. Scria tot ce i se dădea şi învăţa poezii. Nu mai umbla în pădure după scară, nu se îmbulzea la autobuz şi nu striga la hopuri. Dimineaţa se spăla pe faţă. A făcut şi un arătător pe care i l-a dus lui Nadejda Petrovna. Era nerăbdător să vină odată ziua aceea. Saşa era atât de îngrijorat încât se temea să nu moară până atunci şi să nu ajungă. I se părea că autobuzul se răstoarnă. Ar fi preferat să se ducă pe jos până la şcoală, să nu se răstoarne autobuzul şi să moară. Se temea de întuneric şi de ploaie, de vânturile mari şi de animale. Se temea chiar şi că cineva ar putea să-l omoare

pur şi simplu sau să-l fure, să-l ţină undeva ascuns până după această zi şi să-i dea drumul când nu va mai fi nici o nevoie, căci nu se va mai putea face nimic. Dar dacă toate acestea nu se vor întâmpla, Saşa va ajunge pionier. Aceasta era cu adevărat liniştitor. Saşa îşi închipuia că aşa este fericirea.

De dimineaţă până seara, Saşa se gândea ce va face când va ajunge pionier. Va fi, cu siguranţă, mai bun şi îi va ajuta pe bătrâni, va purta cravată şi va părea mai mare. Va fi serios şi-şi va pieptăna părul într-o parte, ca şi pionierii-partizani pe care îi vedea zilnic pe panoul din holul şcolii. Se va spăla bine cu săpun şi-şi va pieptăna părul în partea dreaptă. Va uda pieptenele şi-l va aranja frumos, acolo în vârful capului, unde nu se aşază nicicum. Nu şi-l va pieptăna în partea stângă niciodată. Nici măcar ca să vadă cum i-ar sta. De fapt, nimeni din pionierii pe care i-a văzut nu purtau părul pieptănat în partea stângă. Nu era bine. Numai Hitler se pieptăna pe partea stângă.

A văzut-o pe Sonia cum a intrat în şcoală. Mai întâi şi-a ras picioarele de răzătoare, pe urmă şi le-a curăţat cu un băţ. Avea sandale albe şi ciorapi până sub genunchi, şi ţinea umbrela deschisă când se curăţa. S-a poticnit o dată şi s-a prins cu mâna de răzătoare şi a lovit cu

umbrela o altă fată care se curăţa. S-au uitat una la alta pe urmă s-au aplecat şi se curăţau mai departe. Era o ploaie foarte măruntă.
Toţi copiii stăteau la rând la răzătoare şi se împingeau unul pe altul să se grăbească. Saşa s-a curăţat mai înainte şi a intrat în şcoală şi aştepta. Când a ajuns în dreptul elevului de serviciu, Sonia a ridicat talpa să o controleze. Talpa era curată şi Sonia a intrat, dându-i elevului de serviciu un bobârnac peste nas. Saşa a văzut că acolo unde aveau sandalele găuri ciorapii erau uzi şi pătaţi.
Au început să înflorească copacii. Deasupra casei erau câţiva vişini şi un măr. Aveau flori albe şi roz, iar de departe păreau că sânt nişte flori mari crescute peste noapte. De parcă un uriaş le-ar fi înfipt cu degetele lui mari în iarbă şi a plecat. Dar nu se putea crede prea mult în uriaş. Acesta era doar un gând frumos. Pentru că atunci când te apropiai de florile acelea mari care-au crescut în iarbă, îţi dădeai seama că erau numai nişte copaci. Nişte simpli copaci care înfloriseră. Fără-ndoială că erau frumoşi. Dar nu erau atât de frumoşi cum ar fi fost dacă erau flori. Nişte flori mari pe care le-a sădit cu degetele sale uriaşul şi a plecat.

28

Sări din pat. De acum încolo trebuia să se trezească repede, să nu mai stea sub plapumă. Sări şi-şi trase repede pantalonii. Îşi căută sub pat ciorapii, dar nu-i găsi. Îi căută în bocanci. Până la urmă, când îşi mai reveni puţin şi simţurile i se deşteptară, a văzut că a dormit în ciorapi. Dormi cu ei ca de obicei. Ar fi vrut să şi-i scoată, aşa cum se cuvine unui viitor pionier, să-şi scoată ciorapii înainte de culcare, dar a uitat. Era prea târziu, trebuia să plece. Cu degetele amorţite de somn îşi trase bocancii şi trecu în faţa oglinzii, unde îşi aranjă părul. Şi-l pieptănă pe dreapta, aşa cum se cuvine unui pionier. Pe urmă îşi trase cămaşa şi-şi luă ghiozdanul. Ceasul cel roşu cu tălpi de fier ca o sanie avea acul cel scurt la opt şi acul cel lung la nouă. Acul cel mic, subţire şi galben, stătea la şapte, ca întotdeauna, şi Saşa nu-şi putea aduce aminte dacă sunase sau nu. Ghiozdanul i se hurduca în spate şi Saşa îl luă într-o mână, alergând cât putea el de repede. În faţa gardului care împrejmuia tabăra nu se vedea nimeni. Nu mai era nimeni acolo. Saşa căută pe jos şi găsi urma proaspătă a autobuzului pe care o netezi cu piciorul. I se părea că mai simte încă un miros de benzină şi de căldură, şi şi-i închipui pe Vanea şi pe

Mikea cum îşi scot moriştile afară pe geam şi fluieră. Ce va spune Nadejda Petrovna? Va striga la el şi îi va spune să se facă văcar şi căruţaş. Că este păduchios şi că mai bine s-ar spăla. Că ar fi fost mai bine să nu se nască şi ar fi fost mai bine... Îşi puse ghiozdanul în spate şi merse încet, cu capul plecat, până la capătul satului. Cred că Nadejda Petrovna avea dreptate să-i spună aşa. Mai bine nu s-ar fi născut să scape autobuzul de două ori în aceeaşi săptămână! Dar poate avea să-l mai scape şi mâine, cine ştie? Se opri şi o luă înapoi spre casă. Îi părea rău că s-a născut aşa de departe de şcoală. Aşa de departe de toate. Au început să se audă porţile deschizându-se şi, de după ele, mânate de cineva, ieşeau în drum vacile. Saşa nu înţelegea niciodată de ce atunci când ies în drum, taman atunci vacile încep să se balege. De ce nu se bălegau în grajd toată noaptea, dar se bălegau taman atunci dimineaţa, drept în mijlocul drumului, de parcă s-ar fi pus la cale să murdărească drumul? Saşa se uita la ele şi le vedea aburul care le iese din nări. Acelaşi abur le ieşea şi din balegă şi de peste tot, Saşa când se uită, văzu acelaşi abur, cum se ridică din livadă şi de pe şes. Pe lângă el a trecut baba Vera cu o vacă mare, tărcată, cu burduhan şi viţeluş mic. Au

zis: bună dimineaţa, bună dimineaţa. Viţeluşul cel mic s-a oprit şi s-a uitat speriat la Saşa, pe urmă a fugit după vacă şi după baba Vera. Îi era puţin frig numai în cămaşă şi-şi băgă mâinile în buzunar. În aceeaşi clipă, parcă special pentru el, de după livadă ieşi soarele. Îşi întoarse capul şi se mai uită o dată la baba Vera. Poate că era mai bine să se facă văcar? Are dreptate Nadejda Petrovna. Hai acasă.

- Mai bine niciodată decât acum!

- Mai bine nici acum decât niciodată!

- Mai bine ne-ar călca tractoarele din Kazahstan, să facă din noi pâine şi sare!

- Pentru oamenii săraci din lumea-ntreagă!

- Să mănânce copiii şi bătrânii!

- Să fie mulţumiţi.

- Să fie veseli.

- Să zâmbească ca o rază de soare printre nori.

- Mai bine am fi mers în Kazahstan.

- Sub soarele torid, să mergem cu tractorul.

- Să ne lumineze calea cu lanterna.

- Să tragem brazde late în jurul lanului în flăcări.

- Să fim mai veseli decât albinele.

- Ca nişte hârciogaşi! Să apărem de peste tot, din găuri, holdele patriei să le salvăm!

- Să umplem podurile cu grăunţe!

- Ambarele!
- Pivniţa şi dulăpioarele!
- Hudiţele!
- Satele şi orăşelele!
- Raioanele!
- Să nu ne pară rău!
- Că am murit degeaba!
- Nu!
- Niciodată!
Îşi văzu ţara din autobuz. Era frumoasă, dar tristă. Era frumoasă pentru că avea copaci frumoşi care înfloriseră în săptămâna aceea peste tot şi de departe semănau cu nişte flori mari, pe care peste noapte le semăna un uriaş şi pentru că avea iarbă verde şi iazul până la care ajungea scara lui Dumnezeu. Şi era tristă pentru că în această zi lui Saşa i se păru că a crescut dintr-o dată foarte mare şi că poate înţelege şi face tot despre ce întotdeauna i se spunea că nu poate să înţeleagă şi nu poate să facă. I se păru că a crescut dintr-o dată atât de mare încât n-ar mai fi putut învăţa nimic niciodată, pentru că totul îi era cunoscut şi-i păru rău că învăţase totul atât de repede şi că s-ar putea ca viaţa de acum încolo să i se pară plictisitoare, pentru că toată lumea învaţă abia atunci când creşte mare de tot, iar el era atât de mic. Dar, pe de altă parte, aceasta era şi-un fel de bucurie, pentru că Saşa şi-a dorit

dintotdeauna să ştie tot şi să crească mare cât se poate de repede şi acum îşi vedea dorinţa aceasta împlinită. Era bucuria că aflase, în sfârşit, totul, dar şi părerea de rău că mai departe viaţa ar putea să devină plictisitoare, căci poate gândul acesta de a creşte mare şi de a învăţa totul s-ar mai fi cuibărit vreodată în inima lui şi-atunci nu l-ar mai fi putut împlini. Bucuria aceasta şi părerea de rău se întâlneau undeva în pieptul lui Saşa şi împreună făceau ca ţara să pară şi tristă şi frumoasă. Bucuria făcea ţara lui Saşa frumoasă iar părerea de rău o făcea tristă. Prin faţa geamului alergau stâlpii şi copacii de pe marginea drumului iar mai încolo se vedeau, plecând, iazul şi pădurile de pe deal, care păşeau încet de tot din urma stâlpilor şi copacilor de lângă drum, care alergau. Păreau că pleacă undeva departe, unde şi-au propus să ajungă copacii şi stâlpii de pe marginea drumului, mai repede, şi dealurile din depărtare, pădurile şi iazul, mai încet. De parcă cei dintâi ar fi fost tineri şi grăbiţi şi ar fi alergat, iar cei din urmă ar fi fost mari şi obosiţi, şi ar fi păşit din urma lor. Saşa se întreba dacă se vor întâlni cu toţii acolo unde şi-au propus să ajungă, acolo unde, probabil, este un deal sau o vie, sau un lan mare de păpuşoi, care nu se mai văd din geam

de unde este Saşa şi unde ele se pot opri să se odihnească. Şi dacă ele s-ar întâlni acolo, sau nu s-ar întâlni, iar copacii de lângă drum şi stâlpii care aleargă ar fi grăbiţi şi tineri, iar dealurile, iazul şi pădurile din depărtare ar fi bătrâni şi ar veni încet, atunci Saşa s-a gândit că el este un copac sau un stâlp de lângă drum, iar baba Vera şi Babuşca, aşa cum o poreclesc toţi copiii pe Paraskovia Fomovna de la a treia "E", sânt nişte dealuri mari, care se văd sub pădurile din depărtare. Ele merg încet şi gâfâie, parcă le vede. Dar cine ştie, poate că vor ajunge, totuşi? Poate că acolo, undeva, unde poate-i un deal, o vie sau un lan mare de păpuşoi, va trebui să se oprească, să stea să le aştepte? Poate că se vor întâlni, cine ştie?

29

Timpul care trecuse le ocolise viaţa, căci ei erau înăuntrul vieţii, ca într-o cutie puternică şi nevăzută, care nu se deschide niciodată. Soarele şi cerul încăpuse în această cutie şi-un vânt uşor, care nu înceta să bată, agitând poalele subţiri ale rochiţei şi părul lui rar, cafeniu, în care mânuţele ei îşi făcuseră cuib. Câmpul care se întindea pretutindeni păstra aceleaşi culori galbene şi portocalii, încât era de

înţeles că nici pe el timpul nu-l atingea în nici un fel şi florile lui rămâneau proaspete de dimineaţă până seara. Nici un animal şi nici o gâză nu se vedea, nici nu se auzea, pe tot întinsul acelui câmp, încât ei, dacă ar fi putut să-şi dea seama, ar fi înţeles că sânt singurii locuitori ai vieţii lor.

- Ce facem cu cocoşul?, întrebă Vladimir Ilici, răsucindu-şi mustaţa mică, roşcată.

- Mergem în Polonia la colibă.

- Să-l ducem în Polonia?

- În colibă, nu va da nimeni peste el.

- Mă tem, sincer să fiu, Felix Edmundovici. Mă tem eu de Polonia lor. Nu prea am încredere.

- Să fie oare mai bine lângă Volga? O vizuină mică, ceva?

- Mai bine să-l împăiem până acolo, să fie ca un exponat de muzeu. O specie rară, le spunem, singurul exemplar. Iar acolo îl facem la loc, vedem noi cum facem.

- Vreţi să spuneţi că îl penim pe uscat, pană cu pană, şi le lipim pe un cocoş de plastilină? Iar carnea o dăm de-o parte şi o păstrăm până ajungem în Polonia? Iar acolo scoatem carnea, lipim penele la loc şi avem cocoşul nostru dintotdeauna?!

- Întocmai, Edmundovici! Ce-i drept, ideea cu plastilina nu mi-a venit în cap. Dar bine că sântem împreună şi ne ajutăm unul pe

celălalt.
- Eu asta am spus-o doar aşa, prin deducţie. Dar sânt sigur că ea a existat undeva adânc în subconştientul dumneavoastră.
- Cine ea?, întrebă Vladimir Ilici speriat.
- Ea, plastilina din care să facem cocoşul.
- Cu toate că nu sânt un materialist vulgar, trebuie să recunosc, Felix Edmundovici, că plastilina aceasta ar fi putut exista, într-adevăr, undeva în adâncurile subconştientului de care vorbiţi, atât de mult mi s-a ataşat de penitenţă.
- Vreau să mă refer în continuare şi la celelalte câteva probleme majore, nu puţine, Vladimir Ilici, şi dumneavoastră ştiţi asta, care frământă în această perioadă dificilă din istoria noastră întreg proletariatul, să mă refer mai pe larg.
- Ceea ce spuneţi dumneavoastră aici este într-adevăr mişcător. Oameni ca dumneavoastră ar trebui să conducă popoare!
- Ca să le îndrume pe drumul cel bun, ştiu.
- Da, şi să le spună ce este bine şi ce este rău în această lume!
- Dar plastilina din subconştientul dumneavoastră ne poate servi mult, Vladimir Ilici.
- Ce-i de făcut atunci, Felix

Edmundovici?
- Să acţionăm, Vladimir Ilici, cu cât mai repede cu atât mai bine.
- Dar mai concret, Felix Edmundovici, mai concret. Dubiile, aluziile şi neclarităţile, atât cât şi vorbele neduse la capăt, au băgat omenirea în rahat! Asta ţi-o spun eu, dintr-o teorie de-a mea mai nouă, inventată nu demult, Felix Edmundovici!
- Cocoşul, dacă îi smulgem penele pe uscat, şi penele, toate ca una, le lipim pe plastilina care, în subconştientul dumneavoastră, după cum chiar dumneavoastră v-aţi referit, există, putem obţine, ca urmare a acestui transfer de pene de pe cocoşul viu pe cocoşul de plastilină din subconştientul dumneavoastră, cum am zis, încă un cocoş, dacă nu identic, cel puţin asemănător.
- Este o idee, Felix Edmundovici!
- Pe lângă asta, conform principiului extragi una pui alta rămâne ceea ce ai extras, ne alegem cu două, sau chiar trei kg, dacă lăsăm şi maţele, de carne de cocoş perfect comestibilă!
- Da. Şi pe care noi o putem mânca, nu-i aşa?
- Noi amândoi, până nu vine proletariatul!
- Şi lor le arătăm cocoşul de subconştient?!

- Vom spune că, iată, cocoşul este, el stă acolo, nu vă faceţi nici o grijă şi că, dacă doriţi, îl putem tăia oricând, dar de ce să ne grăbim atâta?

- O! Edmundovici! Nu prea am încredere!

Amurgea. În pădure se făcuse aproape întuneric şi numai cerul părea să se fi păstrat luminos, ici şi colo, printre crengile copacilor. Vladimir Ilici explica ceva şi arăta cu mâna, iar mâna stângă şi-o ţinea în buzunarul de la pantaloni, ca de obicei. De altfel, aşa a şi rămas el în toate tablourile de mai târziu, cu o mână în buzunar, iar cu alta în aer, explicând, probabil, ceva foarte greu de înţeles. De data aceasta însă, Vladimir Ilici scoase mâna stângă din buzunarul stâng şi o băgă în buzunarul drept, încercând să scoată ceva cu degetele, pentru că mâna dreaptă îi era ocupată în discuţie. După ce îşi întoarse buzunarul pe dos, scoţându-l afară, Vladimir Ilici scoase în degete zece ruble mototolite. Gesticulând în continuare, faţa i se lumină dintr-o dată şi zise:

- Edmundâci, dar ce mai face Nadea?, am uitat să-ntreb.

- E bine, ca de obicei, Vladimir Ilici. Şi vă transmite salutări.

- Am înţeles că are în grijă nişte copii săraci, e adevărat?

- Da. l-a găsit pe stradă, în timp ce

mureau de foame, şi i-a salvat. Zice că sânt nişte copii foarte inteligenţi şi sânt dornici să afle cât mai multe despre Revoluţie şi despre dumneavoastră, Vladimir Ilici.
- Maladeţ Nadiuşa! Nu se dezminte! Şi? Le-a povestit ceva despre mine?
- Toată ziua numai asta şi face, încât săracii copii umblă cu degetele în urechi prin casă! Glumesc, Vladimir Ilici, bine face Nadenica, aşa şi trebuie!
- Aceşti copii, Edmundâci, vreau să ştii, sânt noua generaţie! E ceea de ce avem nevoie, Edmundâci, sânt cei care vor duce mai departe idealul măreţ al Revoluţiei! Sânt generaţia de mâine, ei sânt chiar noi în viitor! Dar nu aşa oareşcum, nu! Ci modelaţi de experienţa necesară pe care numai timpul este în stare să ne-o dea! Şi pe care noi cu tine n-o avem! Uite-aşa, dragă Edmundâci!
- Ar trebui să investim mai mult în ei...
- Tocmai de aceea Nadiuşa face bine ce face! Instinctul matern, Edmundâci, instinctul matern! Ce ştim noi, bărbaţii, despre asta, Edmundâci? Nu ştim nimic!
- Natura-Mamă! Vladimir Ilici, ea le ştie pe toate!
- Rahatu-Mamei! Dragă Edmundâci, lipsa de perseverenţă! Neglijenţa! Şi alte asemenea boale ale poporului rus! Iată ce-ţi voi spune eu ţie, Edmundâci!
- Vreţi să spuneţi că noi sântem singurii

vinovaţi?
- Întocmai!
- Nu Natura-Mamă?
- Noi Edmundâci! Numai noi!
- Şi-atunci?
- Numai ea, Nadenica, ştie adevărul!
- Ştie, da!
- Numai şi numai ea, Cleopatra noastră! Uite ce, Edmundâci, când eşti în Petersburg, transmite, te rog, Nadiuşei aceasta şi pup-o fierbinte din partea mea. Spune-i că Valodenica al ei este viu şi nevătămat, şi lucrează cu şi mai mare înflăcărare pentru cauza Revoluţiei. Spune-i că Revoluţia va veni! Numărul admiratorilor mei creşte pe zi ce trece. Spune-i, Edmundâci, şi transmite-i asta din partea mea…
Vladimir Ilici întinse în sfârşit cele zece ruble, care asudaseră, între timp, îndreptându-le mai întâi, ca să le dea mai multă prestanţă.
- Pentru copii, să-i spui, Edmundâci!
Vladimir Ilici tăcu o clipă şi ochii i se umeziră.
- Din partea unui revoluţionar, aşa să-i spui!
Pe drumul de lângă pădure se auzi un bârnâit de tractor. După ce s-au convins că nu li s-a părut şi că tractorul într-adevăr se apropie, cei doi s-au suit în copaci şi s-au ascuns.

30

Timpul trecea încet dar repede. Aşa simţea Saşa că trece timpul. Când se gândea la ziua de 22 aprilie, timpul parcă trecea încet. Dar când se gândea la altceva, timpul trecea repede. Aşa se întâmpla întotdeauna când aştepta Saşa ceva. Niciodată nu trecea timpul repede. Iar când nu aştepta nimic, timpul trecea repede de tot, încât lui Saşa i se făcea ciudă pe timp. Cu toate că ştia el că timpul nu are nici o vină. Dar Saşa se mai gândea că s-ar putea să fie două feluri de timp, unul care să treacă repede şi unul care trece încet. Şi timpul care trece încet era vinovat că trece prea încet. Dar numai timpul acesta era vinovat, celălalt nu era vinovat deloc. Lui Saşa nu-i plăcea că timpul cel încet se nimerea tocmai atunci când aştepta el ceva. Parcă-i făcea în ciudă. Iar când nu aştepta nimic, parcă niciodată nu se nimerea timpul cel încet. Tot aşa era şi fumul, atunci când stătea lângă foc, întotdeauna venea înspre el. Şi când se ducea în partea cealaltă, unde nu era fum, fumul venea iarăşi înspre el. De parcă vroia să-i facă în ciudă lui Saşa. Aşa era şi cu timpul. Când aştepta ceva foarte tare, timpul trecea încet. Când nu aştepta nimic, timpul trecea repede. Încât Saşa când aştepta ceva îşi băga în cap să nu mai aştepte, ca să amăgească

timpul cel încet să-l lase să vină pe timpul cel repede. Dar nu reuşea niciodată. Pentru că chiar dacă-şi băga el în cap că nu mai aşteaptă, totuna aştepta. Iar timpul simţea asta.
Nici nu vroia să se mai ducă acasă. Ar fi fost mai bine să se plimbe prin livadă. Să treacă râpa şi după stufăriş să găsească un loc sub un copac şi să stea acolo. Ar fi stat acolo până la amiază şi s-ar fi gândit. Dacă voia, ar fi putut să meargă prin pădure. Sau să se ducă pe dealuri, iar la amiază să coboare şi să se ducă acasă. Nimeni nici n-ar fi ştiut că n-a fost la şcoală. Căci nu şi-ar fi dat seama. Ar fi aruncat ghiozdanul şi şi-ar fi scos hainele. Se duse totuşi acasă. Era de-ajuns că nu s-a dus la şcoală, n-ar fi putut să şi mai mintă. Măcar ceva bun să facă şi el în viaţa lui, să se ducă acasă şi să recunoască.
Dar se gândi, totuşi, să se mai plimbe prin livadă. Găsi o scândură şi o băgă în ghiozdan. Îşi va face o morişcă mare pe care o va scoate afară pe geam. S-a gândit că poate să facă o morişcă foarte mare. Dintr-o scândură mare-mare? Şi să o prindă cu sârmă de autobuz. Când va porni autobuzul, morişca se va învârti şi ei se vor ridica de la pământ, şi vor zbura pe sus. Dar să nu spună la nimeni că el a legat morişca de autobuz.

31
Gurskii Victor.
Reazanova Angela.
Grigorenko Vladimir.
Ciornaia Inga.
Bohanţov Roma.
Vakulovskii Alexandr…
Să te îmbraci frumos Vakulovskii, să nu vii cu cămaşa asta răpănoasă, că nu te primesc! Bohanţov, şi tu la fel mai spune-i lui mamă-ta să-ţi mai spele pantalonii, nu vezi că strălucesc? Poţi să razi rapănul cu cuţitul de pe ei! Nici nu ştiu ce pionieri o să mai fiţi şi voi! Să te tunzi, Vakulovskii, să nu mai vii cu floaca asta! Of, că tare m-am săturat de răpănoşi! Chiar nu vă văd mamele voastre când plecaţi de acasă? Dar cred că şi acasă tot într-un rapăn trăiţi, cu porcii la grămadă!
Capetele erau plecate. Sprijiniţi cu fundul de speteaza scaunului rămâneau să stea în picioare, n-aveau curaj să se uite la Nadejda Petrovna. Pe unele bănci apăru o fâşie de lumină, care venea printre perdeaua din fereastră. Bohanţov se scărpina după ureche, ca atunci când nu ştie lecţia, şi se ştergea la nas. Se auzea cum scârţâie scaunele şi Inga, care se juca cu pixul, îl scăpă pe jos. Dar ce erau aceste cuvinte de ocară, pe care le-au mai auzit de-atâtea ori, pe lângă bucuria de a se auzi citiţi în lista

candidaţilor la pionierie? Ar fi suportat să ia şi bătaie.
- Vakulovskii, uite că ai ajuns şi tu pionier, învaţă şi tu o poezie, una mică, pentru mintea ta. Măcar atâta lucru să faci şi tu. Să arăţi că meriţi. Că n-ai prea dat dovadă în ultima vreme. Măcar pe aceea: "Da, a fost copil şi Lenin, da a fost şi el şcolar...", c-o ştie toată lumea. Am zis să te scriu şi pe tine acolo, să scap odată.
Nici n-ar fi vrut să mai stea la şcoală. Nu auzea nimic din ceea ce spunea Nadejda Petrovna. Nu mai putea să scrie, stătea şi se gândea. Timpul parcă ar fi început să treacă şi mai greu. Parcă în timpul încet, în care nimerise ultima vreme, s-ar fi strecurat un timp şi mai încet, aşa încât timpul cel încet de înainte să pară repede de tot. Abia a răbdat să treacă o lecţie. Dar mai era încă şi matematica, la care nu putea să stea şi să nu scrie. Căci trebuia măcar să copie de pe tablă. S-a săturat de cifrele lor! Era atât de nerăbdător să iasă afară. Să se ducă aiurea, să se bucure. Să nu spună la nimeni că l-au citit şi pe el. Dar să se afle din altă parte. Şi toţi să ştie că Saşa va fi pionier. Să se uite la el şi să-l întrebe: "Ce, Saşa, am auzit că te primesc în pionieri?" Şi el să nu mai poată de bucurie. Să stea serios şi să nu dea pe faţă.

Dar nu făcu nimic din toate acestea. Nici nu l-a întrebat nimeni nimic. S-a dus după şcoală şi s-a aşezat jos, pe o cărămidă. A scos din ghiozdan scândura şi un cuţit. S-a pus să-şi termine morişca. Până venea autobuzul, mai erau două ore. Surcelele săreau în jurul lui Saşa şi pe pantaloni. Era în jurul lui alb, de parcă s-ar fi scuturat un cireş. O pată roşie se prelinse pe morişcă şi Saşa o ciopli să rămână albă la loc.

A hotărât să nu mai scoată morişca pe fereastră. Suit în autobuz, scoase din ghiozdan cartea şi începu să înveţe. Cartea i se mişca pe genunchi şi de câteva ori chiar s-a închis. Saşa mişca din buze şi se ţinea cu o mână de tâmplă. Din când în când închidea şi ochii:

Vin acasă în april
Mii de rândunici
În april, în april
S-a născut Ilici...

Câmpul de parcă ar fi înflorit din nou. Galbenul şi portocaliul părea că se aprinse şi mai mult. Cerul era albastru şi, dacă te uitai mai mult, vedeai că se mişcă încet de tot, ca o cârpă curată, pusă la uscat. Pe această cârpă pleca un desen, un desen atât de mic pentru o cârpă atât de mare, pe care doar ei n-ar fi putut să-l vadă. Poate, dacă l-ar fi văzut, ea l-ar fi îndrăgit. L-ar fi decupat

şi l-ar fi lipit pe o hârtie. Ar fi lăsat o gaură în cer, care să îi aştepte până se întorc. Însă desenul acesta va rămâne nevăzut pentru ei, căci, iată, el se decupează singur cu încetul, fără să lase nici o gaură cu nici o bucăţică de umăr sau de panamă, sau măcar jumătate de sandà, aşa cum ea, dacă l-ar fi tăiat cu mâna, ei n-ar fi putut să nu le lase.

32

Îşi bandajă de cu seară degetul şi se puse să mai repete poezia, ca să o ştie bine de tot. Nimeni nu se aşteaptă ca Saşa să spună această poezie, care era cântec. El l-a mai auzit şi la radio şi la televizor, şi ştie foarte bine cum se cântă. S-ar putea ca Saşa nici să nu recite această poezie, ci să o cânte, pentru că ea este un cântec. Când Nadejda Petrovna va spune: "Hai, Saşa, spune şi tu poezia cu da a fost copil şi Lenin", Saşa va spune: "nu, Nadejda Petrovna, dacă se poate, eu să cânt un cântec, pentru că poezia aceasta este prea uşoară". "Ce cântec ştii tu?", ar întreba Nadejda Petrovna. "Cântecul despre ziua de naştere a lui Vladimir Ilici Lenin Ulianov", ar spune Saşa. "Dar, stai puţin, Vakulovskii, ar spune Nadejda Petrovna, tu nici măcar n-ai fost la şcoală când noi am învăţat acest cântec, spune mai bine poezia". "Mai

bine spun şi poezia şi cântecul” ar zice Saşa. “Ei hai, Vakulovskii, ar zice Nadejda Petrovna, spune poezia şi zii şi cântecul”, dar în mintea ei s-ar gândi “n-are de unde să ştie Vakulovskii şi cântecul, şi poezia”. Dar Saşa ar tuşi mai întâi, ar scoate mâinile din buzunar, şi ar privi înainte:

Vin a-ca-a-să în a-a-pril
Mii de râ-â-â-ndu-nici
În a-pril, în a-pril
S-a nă-ă-scut I-lici

Turnă apă în lighean şi se spălă pe cap. Se dezbrăcă până la brâu şi se spălă pe mâini şi pe gât. Bâjbâi cu ochii închişi prosopul şi se şterse. Nu se pieptănă, îşi scoase pantalonii şi rămase în chiloţi. Se descălţă şi de ciorapi. Puse ligheanul şi se băgă şi cu picioarele. Se aşeză pe scaun, dar se ridică repede, căci era ud şi-şi udă chiloţii. Luă săpunul şi-şi săpuni picioarele până la genunchi. Le frecă bine şi le şterse cu prosopul. În lighean rămase ceva alb, de parcă ar fi nins. Aşa ceva i se lipise şi lui Saşa de picioare. Când cobâlţâi puţin cu degetul apa, zăpada se ferise la o parte şi dedesubt văzu o apă cafenie şi sură. Saşa se gândi că vede rapănul de care vorbeşte tot timpul Nadejda Petrovna şi vru să-l culeagă cu mâna, să-l arunce. Dar ceea ce semăna atât de tare cu zăpada se împrăştia şi Saşa n-o putea

culege. Saşa vroia să cureţe apa de rapăn, ca şi cum Nadejda Petrovna ar fi fost de faţă, iar lui i s-ar fi făcut foarte ruşine. Cu toate că el ştia că Nadejda Petrovna nu are cum să vină să se uite în lighean. Îl împinse cu piciorul sub masă şi merse în vârful degetelor până la pat. Era curat şi-i miroseau mâinile a săpun. Se gândi cum se va pieptăna mâine dimineaţă şi cum se va îmbrăca în cămaşă. Îşi va lua ghiozdanul şi va merge la autobuz. Se va sui în autobuz. Se va aşeza pe scaun. Se va uita pe fereastră. Se va uita înainte. Se ridică din pat şi stinse lumina. Se băgă iar în pat. Mai repetă o dată în minte poezia.

Se trezi înainte ca să sune ceasul. Ieşi repede din pat şi fugi la fereastră, să vadă cât e de lumină şi dacă nu cumva este înnourat. Se duse apoi şi se uită la ceas. Mai era încă o oră întreagă până ar fi trebuit să se trezească. Îşi trase totuşi pantalonii şi-şi luă şi ciorapii. Aprinse, ca de obicei, lumina. Se duse la oglindă şi-şi închipui că spune poezia. Lipise mâinile de corp şi stătea drept. Se dădu puţin pe partea stângă, ca să nu i se vadă degetul bandajat, căci nu-i plăcu. Ieşi desculţ în verandă şi hotărî să-şi prăjească singur ouăle. Aprinse aragazul, pe urmă sări în sandalele tatei şi fugi după casă. “Ce ai, Saşa, n-ai stare să dormi? Uită-te şi tu cât e

ceasul!" Când se întoarse, aragazul era stins şi mama cotrobăia somnoroasă prin verandă. "Du-te, băiete şi te culcă, că te trezesc eu când trebuie, că doar nu eşti zălud". Saşa intră în cameră şi se opri la oglindă. Parcă nu se uită la păr. Într-o parte îi stătea ridicat şi nu vroia nici cum să se aşeze. Scuipă în palme şi-l lipi cu putere de cap. Dar părul se ridică înapoi. Ieşi afară şi-l udă cu apă rece, de-acolo de unde se spală tata şi de unde se spală şi el când e cald. Îl pieptănă pe urmă şi umbla prin casă ţinându-se cu mâinile de cap. Căută un fes prin dulap şi şi-l puse pentru că obosise să mai ţină mâinile. Nici nu-şi dădu seama când trecuse timpul şi se auzi strigat de mama la mâncare. Aruncă fesul şi se încălţă. Mâncă repede şi se-ntoarse la oglindă, ca să termine odată cu părul.

Ajunse primul la autobuz. Abia după ce aşteptă mai mult, începuseră să vină şi ceilalţi. Se aşeză mai în faţă, ca să nu se murdărească şi tot drumul nu a vorbit cu nimeni. De asta se şi aşeză în faţă, ca să vină vreo babă ca să se aşeze lângă el, să nu trebuiască să vorbească cu nimeni. Stătu înghesuit lângă fereastră şi baba Galea când se aşeză zise: "uite ce băieţel cuminte". I-a mirosit a căldură şi a lapte tot drumul şi, printre celelalte gânduri, mai trebui să şi-o

închipuie pe baba Galea cum mulge vaca înainte să vină la autobuz. Cu toate că vacile erau curate şi lui Saşa îi plăcea laptele, atunci când mirosea a lapte de la babe lui Saşa i se făcea greaţă. Nici n-ar fi băut lapte muls de baba Galea. Se gândi că are cravata în ghiozdan şi la întoarcere va scoate capul pe fereastră, iar cravata va fâlfâi. El şi-ar fi legat-o încă de acasă, dar ştia că nu are voie şi încă le-a mai zis şi Nadejda Petrovna să nu fie cravatele boţite. Ce frumoasă stătea ea, împăturită într-un caiet. E roşie şi netedă. Pe şes ceaţa începu să se ridice. Printre sălcii se vedea cum pe iaz se lungeşte auriu soarele. Îl văzu şi pe Nichifor, care atunci când auzi autobuzul îşi întoarse capul, se uită, pe urmă aruncă undiţa şi continuă să pescuiască. Era atât de liniştită şi atât de frumoasă ţara lui. Livada de pruni care urmă după iaz, brigada de tractoare, celălalt iaz. Ferma de vaci de de-asupra iazului, toate, de parcă le vedea prima oară. De parcă s-ar fi pregătit şi ele pentru a intra în rândurile pionierilor. Soarele le lumina şi ele erau atât de frumoase. Saşa se gândi că poate pentru el. Au aflat de undeva că l-au citit şi pe dânsul în listă, chiar dacă el n-a zis la nimeni, aşa cum s-a gândit atunci când şi-a auzit citit numele. Saşa se cutremură şi vru să plângă, căci,

pentru o clipă, el chiar simţi că totul e adevărat.

33

După a patra lecţie i-au strâns pe toţi într-o clasă.

- Toţi octombreii, care vor fi făcuţi astăzi pionieri, să se ducă în cabinetul 22! Se săturâ să aştepte cele patru ore, dar acum, când o auzi pe pioniervojată strigând, parcă-ar fi vrut să mai fie măcar o oră, căci începu să-i tremure picioarele şi parcă i se făcu şi frig. Îşi luă ghiozdanul şi ieşi din clasă. Pe coridor alergau băieţii din a patra "E" şi unul i-a tras un şut în fund celuilalt. L-a prins în colţ şi i-a mai dat vreo două palme peste cap, şi încă un şut. Din capătul coridorului se auzi un fluierat şi se deschise o uşă, care strigă aşa: "Lozinskii, tu nu ştii cine fluieră!? Ia treci încoace, Lozinskii, puişor!" Pe urmă se auzi Lozinskii, care strigă: "a-a-a! a-a-a!", ieşind de după uşă cu mâinile la cap. Când se făcu linişte, Saşa era deja în cabinetul de biologie, în care erau tot felul de borcane, în care pluteau broaşte tăiate, şoareci şi şopârle. Văzu şi fluturi, şi o mulţime de gândaci, înfipţi cu acul în cap. Saşa nu mai fusese până atunci în cabinetul de biologie şi nu avea de unde să vadă aşa ceva. Mai erau şi alţi octombrei, care

umblau prin clasă şi arătau cu degetul, şi râdeau. Saşa s-a oprit lângă o broască tăiată, din care ieşeau maţele. Broasca ţinea ochii închişi, parcă era om şi mâinile şi picioarele în lături. Apucă borcanul să-l cobâlţâie. "Bună ziua!" Uşa se deschise şi înăuntru intră şefa de studii cu un catalog subţioară.

- Ia, toată lumea să se alinieze frumuşel! Lăsaţi mortăciunile, hai! Nu vă interesează pe voi! Ia, alinierea repejor!

Trânti catalogul pe masa de lângă tablă şi ieşi afară. Uşa s-a deschis şi înăuntru au intrat fete şi băieţi mai mari. "Băi! Ia luaţi labele! Repede alinierea! Ce, Bohanţov, vrei vreo două peste bot?"

Băieţii mai mari au ferit repede băncile şi-au făcut loc să încapă toată lumea. Uşa s-a deschis şi au intrat şefa de studii, Nadejda Petrovna, pioniervojata cu steagul şi încă două fete. "Ia deschideţi voi o fereastră, că pute-aici". Un băiat mai mare sări repede şi deschise fereastra.

- Ei, parcă-aşa mai merge. Ia să vedem dacă au venit toţi. Toţi au venit?

- Da-a-a.

- Ce da-a-a? Ia să vedem, cine n-a venit? Reazanova, este?

- Da.

- Grigorenko este?

- Da-a.

- Ciornaia, Inga este? Unde eşti Inga?
- Aici.
- Bohanţov?
- Este.
- Vakulovskii Alexandr, cine-i Alexandr?
- Eu.
- A, tu? Şi, să vedem, de la a treia "E". Matveenko A-nas-tasia! Anastasia este? Nu-i Anastasia? Şi-atunci de ce spuneţi că sânteţi toţi?! A treia "E", cine mai este de la a treia "E"?
- Eu.
- Cum îţi spune ţie, ia să vedem?
- Krulikovskii.
- Aşa-a Kru-likovskii... ia du-te tu şi spune-i lui căscata de Matveenko să vină.
- Mai departe... Nu mai este nimeni mai departe. Înseamnă că cei mai mulţi codaşi sânt totuşi ai dumneavoastră, Nadejda Petrovna, ia uitaţi la ei ce frumuşei sânt, unul mai deştept decât altul! Înapoi au intrat mai întâi Krulikovskii, care gâfâia şi-şi trăgea pantalonii, şi se uita prin clasă, de parcă ar fi vrut să mai fugă şi nu avea loc, pe urmă a intrat Babuşca cu Matveenko de mână şi, după ce i-a tras o palmă după ceafă, a trimis-o pe Matveenko în rând, iar ea s-a dus lângă şefa de studii şi Nadejda Petrovna.
- Moachino! Ea se ducea acasă! Bine că a ajuns-o Krulikovskii din urmă, că ea,

moachina, se ducea acasă!
- Ar trebui nici să nu o primim în pionieri, Paraskovia Fomovna, să se ducă dracului acasă dacă se grăbeşte!
- Să ştiţi că asta ar trebui să facem.
- Matveenko, vrei să te primim în pionieri?
- Da.
- Şi-atunci de ce te-ai pornit acasă?
- Am uitat.
- Foa-a-rte frumos! Ia auziţi, Paraskovia Fomovna, să uiţi că te primesc în pionier! Dumneavoastră, Paraskovia Fomovna, aţi uitat când v-au primit în pionieri şi v-aţi pornit acasă?
- Vorbesc eu cu ea mai târziu, Vera Ivanovna. Am să aflu eu ce şi cum!
- Să începem dar.
- Începem, că nu mai are nimeni de venit. Sânt toţi, da?
- Aşa, copii, aliniaţi-vă frumuşel şi fiţi atenţi la mine. Repetaţi după mine cuvânt cu cuvânt. Când am să spun eu "eu", voi să repetaţi toţi după mine "eu".
- Eu!
- Eu!
- Acuma vă spuneţi fiecare numele. Începem de-aici.
- Krulikovskii Vadim!
- Matveenko Anastasia!
- Vakulovskii Alexandr!
- Bohanţov Roma!

- Gurskii Victor!
- Ciornaia Inga!
- Grigorenko Vladimir!
- Reazanova Angela!
- Intrând în rândurile!
- Intrând în rândurile!
- Organizaţiei Unionale Pionierești!
- Organizaţiei Unionale Pionierești!
- Vladimir Ilici Lenin!
- Vladimir Ilici Lenin!
- Făgăduiesc solemn!
- Făgăduiesc solemn!
- Să-mi iubesc fierbinte Patria!
- Să-mi! mi! iubesc fierbin! inte! Patria!
- Tria!
Vera Ivanovna spunea cuvintele atât de repede şi atât de multe, că Saşa n-avea timp să le repete şi, dacă vroia să le ţină minte pe primele, le uita pe ultimele şi, dacă vroia să le ţină minte pe ultimele, le uita pe primele. Când îşi reveni, nu mai striga nimeni şi-n clasă se lăsă o linişte veselă şi încurcată.
- Ei, şi-acum legaţi cravatele! Unde-s cravatele? Daţi-le-ncoace! Pionierii mai mari să lege cravatele celor mici! Pionervojata apucă steagul cu mâna stângă, iar dreapta o duse la cap şi avea pe cap o bonetă roşie cu colţuri. Pionierii mai mari au legat cravatele pionierilor mai mici şi lui Saşa i-a legat-o un băiat din clasa a şasea, pe care îl chema Andrei. Nu i-a plăcut lui Saşa

cine i-a legat lui cravata. Pentru că lui ar fi trebuit să i-o lege o fată, nu Andrei. Erau destule fete acolo care ar fi putut să i-o lege. Parcă nici nu s-a făcut pionier din cauza lui Andrei aista! Şi chiar îi era ciudă pe Andrei. Ar fi vrut să-i spună lui Vera Ivanovna, dar îi era ruşine.

- Pentru Cauza Partidului Comunist al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, pionieri, fiţi gata! Haideţi, copii, ce trebuie să ziceţi?

- Întotdeauna gata!

- Aşa, duceţi frumuşel mâinile la tâmplă şi încă o dată: "Pentru Cauza Partidului Comunist al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, pionieri, fiţi gata"!

- Întotdeauna gata!

- Şi-acum, ştie cineva vreo poezie, vreun cântec despre Lenin?

- Inga, ne spui tu ceva? Să spună Inga, că ea a ridicat prima mâna, hai Inga.

- Eu vreau să povestesc o povestire despre o fetiţă simplă dintr-un sat îndepărtat din Rusia şi cum a ajutat-o pe ea Vladimir Ilici Lenin.

- Spune, Inga, că este foarte interesant. S-s-s-s! s-o ascultăm acum pe Inga! Bohanţov! dacă ai ceva de spus, te ascultăm acuşica şi pe tine.

- Cândva, demult, trăia într-un sat îndepărtat din Rusia o fetiţă. Părinţii ei erau săraci şi nu aveau bani să-i

cumpere haine. Dar Tania umbla la şcoală în fiecare zi, căci vroia să înveţe bine ca să ajungă pionier şi doctoriţă. Şi ea mergea pe jos la şcoală. Şi avea numai nişte papucei mici şi îngheţa la picioare, şi la mâini, căci părinţii ei nu aveau bani să-i cumpere ceva de îmbrăcat, căci erau săraci. Dar ea mergea pe jos la şcoală. Dar pe-acolo pe unde trăia Tania era o cale ferată şi trecea trenul. Dar trenul nu oprea acolo unde trăia Tania şi se ducea mai departe. Şi-atunci Tania i-a scris o scrisoare lui Vladimir Ilici Lenin şi i-a povestit despre viaţa ei. I-a zis lui Lenin că ea are nişte părinţi săraci, care n-au bani. Şi-atunci Lenin i-a zis la tren să se oprească şi acolo unde trăia Tania şi s-o ducă la şcoală. Şi de-atunci Tania nu mai mergea pe jos la şcoală ca să îngheţe. Iată aşa a ajutat-o Vladimir Ilici Lenin pe Tania.

- Dar pe tine Nastia, te-a ajutat Vladimir Ilici cu ceva? Cum crezi tu Nastia?

- Eu cred că m-a ajutat, pentru că noi trăim într-o ţară liberă şi avem manuale şi medicamente şi părinţii noştri au cu ce să ne îmbrace. Cu toate că eu aş fi vrut foarte mult să-l văd pe Vladimir Ilici, să mă ajute ca pe Tania.

- Dar de ce? Nu te ajută destul?

- Chiar foarte mult, Nadejda Petrovna, dar numai aşa ca să-l văd, că el era aşa

de bun...
- Mai ştie cineva vreo poezie? Saşa vrei să spui tu? "Da a fost copil şi Lenin..." Hai spune, Saşa.
- Eu vreau să spun un cântec...
- Ce cântec vrei tu să spui?
- Despre Lenin...
- Ia să vedem ce-o să ne cânte Saşa despre Lenin, hai, Saşa, vină mai în faţă şi scoate mâinile din buzunar.
Saşa scoase mâna dreaptă din buzunar, iar stânga o lăsă, căci nu-i plăcea că avea degetul bandajat. El ar fi vrut ca Nadejda Petrovna să mai întrebe: "dar de unde ştii tu Saşa cântecul despre Lenin?", şi el i-ar fi zis că l-a învăţat singur din carte şi că l-a mai auzit şi la radio, dar Nadejda Petrovna n-a întrebat nimic şi lui Saşa i se părea că totul se întâmplă prea repede şi că nu iese cum vrea el. "Scoate mâna din buzunar, Vakulovskii, că nu eşti la piaţă! Unde ai mai văzut tu pionieri cu mâna în buzunar?" Saşa scoase mâna şi se dădu puţin pe stânga aşa cum făcuse şi în oglindă, ca să nu i se vadă degetul.
- Dar ce ţi-ai făcut la deget, Vakulovskii?
- M-am tăiat...
- Iar tu cu porcii tăi! Hai, spune odată cântecul şi du-te la loc. Saşa nu mai tuşi, aşa cum avea de gând şi nici măcar nu se uita înainte, ci îşi opri privirea pe broasca din borcan din care ieşeau

maţele şi ţinea ochii închişi, şi mâinile şi picioarele în lături.
Vin acasă rând u... nici...
Mii şi mii... în april...
- Of, Doamne, rând unici!
Saşa nu mai putea să se uite la nimeni, dar auzea cum toată lumea râde cu voci mai subţiri şi mai groase, ca şi acelea pe care le-a auzit când a intrat în cabinet şi toată lumea râdea de broaştele tăiate din borcane. Ia spune tu, Angela cum e cântecul? Iar tu du-te la loc, Vakulovskii!
Vin acasă în april
Mii de rând unici
în april în april
S-a născut Ilici...
Mai departe Saşa nu a mai auzit nimic. Capul lui s-a umplut de broaşte tăiate şi râsetele acelea, care semănau cu nişte palme şi trăsături de păr. Îşi închipui că este foarte roşu şi din cauza asta i se făcea şi mai tare ruşine. Ar fi vrut mai degrabă să fie o broască tăiată într-un borcan pentru că de ele chiar dacă râde cineva lor nu mai poate să le fie ruşine. Şi nu roşesc.

34

Abia aşteptă să se termine totul şi să iasă odată afară. Să nu se mai audă nici o poezie şi nici o voce. Să nu se vadă şorţuri şi ciorapi albi, să stea

undeva deoparte. Nici n-auzi când li se spuse: “gata”, ci se luă şi el după ceilalţi atunci când au început să iasă afară. În dreptul borcanului cu broasca şi-ar fi dorit să se oprească, să se mai uite o dată, dar nu se mai opri, căci cineva îl împinse din urmă şi se trezi în înghesuiala de pe coridor. Se strecură repede printre ceilalţi şi se amestecă cu alţi copii să nu-l mai recunoască nimeni.
Soarele şi vântul cald de afară i-au alungat borcanele din cap. Se mai gândi încă o vreme cum ar fi să-şi facă el acasă un borcan cu broaşte, pe urmă gândul acesta îi dispăru şi-i apăru altele o mie. Saşa chiar încercă de câteva ori să numere cam câte gânduri are în cap, dar ele erau atât de multe, încât Saşa a hotărât că are vreun catrelion de gânduri şi că nu le mai numără. Saşa a vrut să numere şi stelele şi tot n-a putut, cu toate că în unele nopţi stelele erau aşa de puţine, că nici nu trebuia să le numeri prea mult. Erau vreo douăzeci de stele. Mai bine şi-ar fi luat morişca şi-ar fi fugit prin faţa şcolii, pentru că era aşa cald şi frumos afară. Se duse şi se rezemă de gard, sub o salcie.
În faţa şcolii erau mai multe sălcii, care creşteau chiar lângă gard. Saşa chiar se gândise de mai multe ori ce-o fi fost mai întâi, gardul sau sălciile, pentru că prea creşteau sălciile lângă gard. Primăvara,

când începeau să le crească frunzele, o mulţime de crengi atârnau până aproape de pământ şi sălciile semănau cu nişte case. Acolo puteai să te ascunzi de ploaie şi să rupi vergi cu care să te baţi. Saşa a primit odată vreo două vergi din astea peste cap şi nu i-a venit să plângă. Dar dacă o să crească mare, Saşa o să-i apuce de piept şi o să-i trântească pe toţi sub gard, până o să le rupă oasele. Soarele începu să ardă şi Saşa îşi scoase jacheta, şi rămase în cămaşă. Vântul bătu puţin şi colţurile cravatei se mişcară, unul chiar îi trecu peste umăr. Saşa ar fi vrut să se uite cum îi fâlfâie cravata, dar îşi zise că se va uita el când va fi singur, odată. Acum se uita drept înainte, ţinând o mână rezemată pe gard, aşa cum a văzut el că se ţin doi prieteni de umăr. Îşi ridică ghiozdanul de jos şi-l puse în spinare peste cămaşă. Îşi aranjă jacheta pe mâna stângă şi porni de acolo.

Când dădu colţul şcolii şi nu mai putea să-l vadă nimeni din cancelarie, şi nici din clase, îşi scoase cravata şi o băgă în buzunar. Trânti ghiozdanul şi se rezemă de un copac. Va sta acolo până va trece. S-ar putea să mai aibă lecţii, căci este mai mare, trebuie să aibă mai multe lecţii. O va aştepta acolo până trece. A început să se sature să stea acolo singur, lângă copac. Clopoţelul sunase

şi-afară nu mai rămăsese nimeni. Cei care au terminat lecţiile, ca el, s-au dus acasă, iar cei care erau mai mari şi mai aveau lecţii s-au dus în clasele lor şi nu mai era nimeni. S-a dus să vadă ce mai este pe stadion, pentru că auzea o minge cum sare. Şi-a luat ghiozdanul şi a urcat deluşorul. Era un deal prea mic, l-a urcat repede. N-a stat prea mult, pentru că nu avea nici timp. Se aşezase pe ghiozdan lângă poartă şi a adus mingea de două ori. l-a tras cu piciorul şi a văzut că zboară bine. Pe urmă şi-a luat ghiozdanul şi s-a dus înapoi la copac.

Nici nu vroia să joace fotbal pentru că nu ştia să bată goluri. De ce să se încurce pe-acolo şi să nu bată nici un gol? Mai bine-şi cumpără într-o zi o minge şi bate într-însa până-o să zboare mai sus decât copacii! Pe urmă poate şi el să joace fotbal, să le bată toate golurile deodată. A văzut la magazin vreo douăzeci de mingi. Şi dacă la iarnă-l lasă cu uratul, îşi cumpără una şi o umflă. Pe urmă o să vadă el cum umblă toţi băieţii după el şi-l roagă să le dea oleacă mingea. Trânti ghiozdanul jos şi se aşează. De unde era el, se vedea foarte bine colţul şcolii şi-ncă o bucată lungă de gard, şi două sălcii. Colţul lăsa să cadă o umbră albăstrie care-l acoperea şi pe Saşa. Dincolo era soare

şi pământul era uscat, iar pe sub gard crescuse o iarbă verde, pe care încă n-o călcase nimeni. Era şi sub copac puţină iarbă, dar mult mai mică decât cea de sub gard, pentru că pe aici trecea cărarea care duce la stadion şi aici întotdeauna-i puţină iarbă. Saşa se ridică de pe ghiozdan şi se duse să se sprijine de colţul şcolii, unde era soare, ca să se încălzească. Soarele-i bătea drept în faţă şi Saşa închidea pe rând câte un ochi. Din când în când mai trecea câte un om pe stradă şi se auzeau numai nişte păsări care ciripeau şi mingea cum sare sus pe stadion. Pe urmă se auzi un zbârnâit, care-l trezi pe Saşa din moleşeală şi dincolo de fereastră a început gălăgia, şi se auzea cum se trântesc scaunele, răsturnându-le pe bănci. În câteva clipe curtea s-a umplut de băieţi care fugeau şi-şi dădeau şuturi în fund şi palme după cap. Pe urmă au început să iasă fetele şi Saşa fugi să-şi ia ghiozdanul.

O văzu cum se aplecă şi-şi trase ciorapul alb până sub genunchi. Îşi dădu părul pe spate şi-şi aranjă poşeta pe umăr. Saşa simţi cum i se zbate inima şi parcă vroia să se aşeze jos. Ghiozdanul parcă se făcuse foarte greu şi începuse să i se zbată inima şi-n burtă. Se amestecă printre alţi băieţi şi se duse până la copac. A hotărât să o aştepte aici. Când

a văzut că apare de după colţ, Saşa scoase cravata din buzunar şi rămase cu ea în mână. Când se apropie de tot, Saşa simţi ceva în gât, aşa cum simţea când vroia să plângă, iar cineva îl punea să mănânce. Sonia trecu atât de aproape, încât era să-l atingă cu geanta.

- Sonia!

Ea şi-a întors capul şi s-a uitat la Saşa. Sonia mergea atât de încet, încât Saşa nici nu-şi dădu seama, dacă ea se oprise sau poate mergea încet mai departe. Lui Saşa i se făcuse deodată frică şi ruşine şi-i păru rău că o strigase.

- Ce vrei?

- Vreau să-mi legi tu cravata.

- De ce? Nu ştii să ţi-o legi singur?

- Nu. Da' vreau să mi-o legi tu.

Mâna lui Saşa atârna în jos pe lângă pantalon şi, poate, dacă-ar fi avut putere, ar fi boţit-o şi-ar fi băgat-o înapoi în buzunar. Mâna nici nu avea putere să se mişte şi-atunci când Saşa îşi dădu seama că e chiar mâna stângă şi i se vede degetul lui bandajat, de care îi era atât de ruşine, mâna rămase în continuare nemişcată, lăsând să atârne până aproape de pământ o jumătate de cravată.

- Hai, dă încoace, vină să-ţi arăt cum se leagă.

Saşa îi simţi mâinile cum îi ridică gulerul la cămaşă şi cum îi trecu cravata pe

după gât. Simţi mirosul din sticluţa mică şi lunguiaţă ca un păpuşoi mic de sticlă şi i se păru că chiar atinse cu nasul şorţul ei alb, atunci când se aplecă să-i aranjeze peste cravată gulerul.

- Gata.

Saşa n-a mai văzut la nimeni un nod atât de frumos! După ce l-a făcut, ea l-a mai apăsat o dată cu degetul. Saşa ar mai fi stat să se uite la ea cum pleacă, dar îi era ruşine. Ce-ar fi zis ea dacă l-ar fi văzut? Şi mai treceau şi alţi copii pe-acolo. Îşi luă ghiozdanul şi dădu colţul şcolii. Vroia să umble pe undeva. Să-l bată soarele şi să-l sufle vântul. Colţurile cravatei îi fâlfâiau la piept şi simţea că şi părul i se zburleşte de la vânt. Deseară, când îşi va scoate cravata, o v-a pune-o pe pernă. Şi perna va mirosi şi ea ca şi sticluţa mică cu crestături ca un păpuşoi mic de sticlă. Nu mai avea nimeni cravată care să miroase aşa. Ştie el bine cum miroase o cravată. Se duse să umble prin oraş. Să treacă prin piaţă şi prin magazine.

35

Văzu acolo mingile galbene şi roşii, pe care le luă în mână, să vadă dacă sânt grele. Văzu tenişi şi haine de care poartă sportivii şi o pereche mare de tot, care cred că era 48. Oare cine are un picior atât de mare? Dar cred că nu

avea nimeni, pentru că nimeni nu le cumpăra, stăteau acolo din clasa întâia. Nu a văzut pe nimeni să le cumpere. Puse mâna pe o pompă de umflat mingile şi se jucă cu ea. Desfăcu un tricou roşu cu număr.
- Ia fugi de-acolo! Hai, ieşi afară, vrei să cumperi ceva?
- Mă uit.
- Ia nu te mai uita, hai, pune la loc şi ieşi afară!
Vânzătoarea avea căciulă mare, roşcată şi halat albastru. Ţinea o riglă mare în mâna, pe care, când se sătura, o punea între două mese, ca să nu mai intre nimeni. Când Saşa trecu printre mese, vânzătoarea îi trase o riglă peste picioare şi-i spuse să nu-l mai prindă pe acolo. Se duse în piaţă. Măcar aici nu strigă nimeni la el. Îşi cumpără un pahar de seminţe de 20 de copeici şi le vărsă în buzunar.
Mai puse mâna pe maşini, pe garduri şi pe pereţi. Lângă WC-ul public de lângă piaţă văzu un câine şi vru să-i tragă o piatră în cap, dar s-a răzgândit. Câinele ar fi schelălăit şi-ar fi ieşit cineva, şi l-ar fi tras de ureche. Câinele s-a uitat la el şi s-a dus. Pe urmă parcă i s-a făcut milă de câine. În staţie nu mai era nimeni. Trecu totuşi pe acolo să se uite. O luă încet pe jos. N-avea de ce să fie supărat. Afară era cald şi frumos, se putea

merge şi pe jos.
Poate că ziua avea ceva special, poate că era prea odihnit, dar simţea că nu-i mai este lene să meargă pe jos. Simţea că nu-i mai este lene de nimic şi nici frică. Putea să meargă pe jos zile întregi. Putea să stea dezbrăcat în zăpadă. Nu i-ar fi frică de nimic. Ar fi putut să ridice cu mâinile o piatră mare de tot. Poate şi pentru că era soare şi frumos afară şi venise primăvara, şi asta îi dădea un fel de putere şi de bucurie. Dar de atâţia ani venea primăvara, însă ca în ziua aceasta n-a fost nici una. Simţea că poate să sară în iaz şi să înoate îmbrăcat. Putea să se bată cu un neamţ şi să rabde ace sub unghii. Din livada de pruni şi de sus din pădure i se părea că aude partizani şi tancuri care bârnâie. În lanul cu sfeclă erau multe mine şi bombe, şi pe drumul pe unde mergea el. Nici nu se temea să calce. Nu-i era frică de nimic. Dacă ar fi venit partizanii, i-ar fi dat şi lui un automat şi l-ar fi făcut partizan, şi l-ar fi luat cu ei în păduri să omoare nemţii. Când nemţii ar fi trecut pe-acolo, el s-ar fi suit într-un copac şi le-ar fi dat cu o piatră mare în cap. Ar fi legat piatra cu o aţă şi ar fi tras-o înapoi la el, pe urmă ar fi aruncat-o în cap la alt neamţ, ca să nu ia cu el un sac de pietre. După aceea le-ar fi luat automatele şi tancurile. S-ar

fi suit în tanc şi s-ar fi dus să-i cheme pe ceilalţi partizani. Le-ar fi dat şi lor automate şi tancuri, şi pe urmă ar fi omorât toţi nemţii.

- Ridică-te!

- Să-l descălţăm şi să-l dezbrăcăm!

- Mergi înainte, partizanule!

- Stropeşte-l cu apă rece, dacă nu vrea să spună!

- Să-l ardem cu fierul roşu!

- Nu vrea să spună nimic!

- Nu se teme de Hitler!?

- Duceţi-l desculţ pe zăpadă şi lăsaţi-l să îngheţe toată noaptea, pe urmă o să-i smulgem unghiile cu cleştele!

- Îl jupuim de viu şi punem sare!

- Loveşte-l cu automatul în cap!

- De ce nu plânge?

- Şi ce dacă e un copil, e partizan, duceţi-l la spânzurătoare!

- Uh! mi s-a făcut frig chiar şi cu cojoc!

- Uitaţi-vă la el, că nici nu tremură! Dezbrăcaţi-l de tot şi turnaţi apă, băgaţi-l cu faţa în zăpadă!

- Să-l ducem la Hitler!

- Să hotărască odată ce facem cu el!

- Hitler, l-am adus pe partizan, ce facem cu el? Nu vrea să spună nimic, l-am stropit şi cu apă rece, dar nu se teme.

- Cine, copilul acesta nu se teme de armata germană?

- E un partizan. Nu se teme de nimic.

- Duceţi-l în zăpadă şi împuşcaţi-l!

- Mergi înainte!
- Ridică-te!
- Loveşte-l cu automatul în cap, îi curge sânge din gură.
- Aici că e o râpă mai adâncă.
- Pregătiţi-vă, soldaţi!
- Unde sânt ceilalţi partizani?
- Îţi dăm bomboane şi nuci!
- Tort şi sirop!
- Un poloboc cu miere şi biscuiţi!
- O să mori ca şi ceilalţi!
- Legaţi-i ochii!
- Pregătiţi-vă, soldaţi!
- Foc!
- Du-te tu, soldatule şi dă nişte zăpadă peste el.
- Dar este plin de sânge, peste tot e murdară zăpada.
- Nu e murdară, e roşie ca şi armata sovietică, ce vine peste noi.
- Las-o să vină, îi vom împuşca pe toţi, ca pe acesta.
- Am împuşcat pe unul, dar pe toţi nu-i vom putea împuşca niciodată.
- Ţi-e frică, fiurer?
- Copilul acesta nu-mi mai iese din cap.
Luă o piatră şi o aruncă în iaz. Apa sări, pe urmă se prefăcu într-un talger care creşte. Luă altă piatră şi o aruncă din urma celeilalte. Îşi închipui cum se duce piatra la fund, cum se sperie peştii, pe urmă se întorc, se apropie de piatră şi se uită. Se duse până la mal să caute o

broască.

36

Împinse poarta cu piciorul, trase un picior la strachina câinelui, feri ligheanul din uşă şi, fără să-şi mai scoată ghiozdanul, se duse la oglindă. Îşi feri jacheta şi se măsură cu privirea. Era un pionier adevărat. Dacă s-ar mai pieptăna oleacă şi nu s-ar şti cine este, ar putea fi fotografiat şi lipit pe un perete. Dacă l-ar chema cineva, s-ar duce la război.

Ieşi afară să vadă dacă nu e cineva prin grădină. Nici în grădină, nici pe după casă nu era nimeni. Ar fi vrut să-l vadă aşa îmbrăcat. Din cauza cravatei, parcă şi cămaşa şi jacheta păreau mai noi. Nici nu păreau aşa de prăfuite. Se aplecă şi-şi scutură pantalonii, şi-i întinse puţin. O luă încet prin grădină, pe sub copaci şi, după ce trecu gardul, merse încet mai departe, până pe deal. Acolo, unde cerul părea atât de aproape de pământ, încât cu un băţ mai lung l-ar fi atins. Se aşeză lângă un tufăriş pe o buturugă de nuc. Cineva l-a tăiat demult de tot şi Saşa nu l-a văzut niciodată. De parcă nici n-ar fi fost niciodată copac, ci numai o buturugă cafenie. Poate nici n-ar fi fost mai bine să fie un copac. Ce ar fi fost dacă în loc să stea pe buturugă, să trebuiască să se cocoţeze în copac? Poate că nici nu s-ar fi văzut aşa cerul,

casele şi dealul. Însă aşa se vedeau atât de bine! Aşa cum le cunoaşte Saşa dintotdeauna. De la înălţimea acestei buturugi. Saşa îşi sprijini coatele pe genunchi şi stătu aşa mai multă vreme, pe urmă se sprijini cu palma de pământ şi văzu că-i umed. Începea să nu mai fie atât de cald. Soarele de la amiază parcă mai slăbise şi vântul, care părea mai înainte cald, acum parcă se mai răcise. Era însă plăcut şi luminos. Un nor mare se împrăştia deasupra lui Saşa. În altă parte cerul era albastru, iar peste dealul celălalt se vedeau nişte nori mărunţi. Jos în sat, baba Hania săpa în grădină. În câteva grădini ardeau focuri de frunze şi iarbă greblată. Chiar dacă focurile nu se vedeau, Saşa ştia că ele ard. Fumul se ridica printre copaci şi, dacă vântul era liniştit, el se suia mai sus decât grădinile şi chiar mai sus şi decât dealul, aproape de nori. Poate dacă ar fi fost Sonia aici, s-ar fi aşezat cu el pe buturugă. Iar dacă n-ar fi încăput, s-ar fi aşezat amândoi pe iarbă. Chiar dacă ar fi fost umed şi ar fi fost rece, ar fi stat amândoi şi s-ar fi gândit la ceva.

- De ce ard oamenii frunzele şi iarba şi nu le lasă în grădină?

- Pentru că în grădină se mai nimeresc şi pietre, şi beţe, şi dai cu hârleţul în ele.

- Şi-atunci de ce trebuie să ardă

frunzele?
- Pentru că pietrele stau ascunse în frunze şi beţele, şi nu se văd.
- Dar şi beţele ard, dar pietrele nu ard şi tot îţi rupi hârleţul.
- Le iei cu mâna şi le arunci.
- Tu ai săpat vreodată prin grădină?
- Şi de mai multe ori.
- Şi nu-i greu?
- De ce să fie greu? Pui hârleţul şi apeşi cu piciorul. Eu apăs cu stângul.
- Şi-i mai uşor cu stângul?
- E mai greu cu stângul, cu dreptu-i mai uşor. Dar eu nu pot cu dreptul. Cade hârleţul jos.
- Şi-ai săpat mult?
- Vreo zece metri.
- Cred c-ai obosit.
- Eu nu prea obosesc, eu pot să sap şi o sută de metri. Dar şi iarba te-ncurcă la săpat, se prinde de hârleţ.
- Şi-ai dat şi tu foc la iarbă?
- Şi la toate celea am dat foc, şi la grămezi de lemne!
- Şi dacă se aprinde pădurea?
- O sting.
- Şi nu ţi-i frică să stingi pădurea?
- De ce să-mi fie frică? o stropesc cu apă!
- Ai stins vreodată vreo pădure?
- Nu, dar am stins iarba. Dar dacă s-ar aprinde pădurea, aş stinge-o şi pe ea, aş arunca cu pământ şi-aş bate cu cămaşa.

Şi pădurea-i tot ca şi iarba, numai că-i mai mare.
- Dar tu ai fost în pădure?
- Dacă vrei, pot să te duc şi pe tine prin pădure, eu ştiu atâtea locuri! Ştiu unde sânt cele mai multe lăcrămioare şi ştiu şi ciuperci, şi un copac gros. Dacă mergi cu mine până la pini, am să-ţi arăt unde se culcă porcii mistreţi, dar eu nu i-am văzut niciodată. Pe-acolo trec şi căprioarele, şi veveriţele rod nucuşoarele de la pini. Ai văzut vreodată un cucuruz de la pini?
- Am văzut desenat.
- Dacă vrei, putem să strângem un sac întreg de cucuruji de pin. Acolo vin şi veveriţele şi mănâncă. Dacă avem un sac la noi, o prindem în sac, când sare. Eu am văzut mai multe veveriţe, dar când mă suiam într-un copac, ele săreau în altul şi eu până mă dădeam jos să fug după ea, ea se suia în alt copac şi n-am prins-o. Are noroc că mi-am uitat praştia acasă.
La moş Nichifor hămăi câinele şi scârţâi poarta. Saşa se ridică. Se lovi de câteva ori cu palma peste pantaloni şi începu încet să coboare. Când a ajuns la mal, sări şi alergă puţin, ca să nu cadă.
- Acuma să mă iei şi pe mine, eu nu pot să sar.
- Întinde mâinile, că te prind!
- N-o să mă poţi ţine!

- Sai, că te prind!
Nici nu era grea. Chiar dacă-i în clasa a şasea, poate s-o ridice. O mai duse câţiva metri în braţe. Numai că era mai înaltă şi se şârâia cu picioarele de pământ. Dar aşa, nu era grea, dacă le ridica pe sus. Îşi scoase numai jacheta şi pantalonii. Cravata o lăsă, luă peste ea un pulovăr verde. Iar colţurile cravatei le scoase pe de-asupra. Puse pantalonii şi jacheta pe scaun şi după ce se mai uită o dată în oglindă, luă căldarea cu lături de lângă uşă şi se duse la scroafă.
- Poţi să duci o căldare aşa grea?
- Pot să duc şi două, dacă trebuie.
- Şi nu ţi-i greu?
- Îi oleacă greu, da' pot s-o duc.
- Şi nu te stropeşti pe pantaloni?
- Nu, c-o ridic pe sus.
- Lăturile le duci la scroafă?
Aşa roşi şi schimbă căldarea în mâna cealaltă. Simţi printre degete făina udă de păpuşoi şi încercă să o ascundă, vru s-o şteargă de pantaloni. Oricum, avea să se murdărească din nou. Măcar de s-ar gândi la altceva. Dacă prindea o broască îi tăia burta cu cuţitul şi-o băga în borcan? A găsit odată un şoarece mort. Să-şi facă un scrânciob în grădină? Dacă taie un copac mare de tot? Apucă căldarea cu amândouă mâinile şi-o duse. Lângă coştireaţă se opri să se odihnească. Auzi grohăitul,

tropăitul şi fleşcăitul. Geamătul şi coviţăitul. Luă un băţ şi-i trase vreo două peste bot. Coviţăi şi mai tare. Luă lopata, îi trase peste cap, peste spinare şi copite, până se băgă cu capul în colţ şi tăcu. Ridică căldarea să-i toarne în treucă. Grohăi iarăşi, îşi băgă botul, scutură din cap şi-l stropi. Puse căldarea jos şi luă iar lopata, îi trase una peste bot. Se duse iar în colţ. Ridică iarăşi căldarea. Umbla din colţ în colţ şi grohăia. Îşi băgă iarăşi botul, o lovi cu fundul căldării. Se auzea fleoşcăitul din treucă şi bolboroseala. Pe spate avea câteva pete vinete şi pe rât, chiar sub ochi, avea o zgârietură cu sânge. Din treucă ieşea abur şi mirosea. Ea grohăia uşor şi gemea şi scotea bulbuci. Din când în când îşi ridica capul şi-l scutura.

37

- Credeţi că pot creşte în pădurea noastră atâtea ciuperci?

- Ciuperci şi nucşoare, alune, toate cele!

- Nu le mănâncă veveriţele şi hârciogii? Rod şi casa, dacă trebuie!

- Dacă ciupercile cresc atât de mari, nici nu ne mai trebuie copaci.

- Ca să facem loc pentru ciuperci?

- Sigur că da, dacă tot cresc ciupercile atât de mari, ar trebui să tăiem copacii, să le facem loc, să nu se ofilească ciupercile.

- Sânt ciuperci şi roşii, şi galbene.
- Numai trebuie să le udăm şi să stăm lângă ele.
- Legăm nişte aţe de ciuperci şi, când vine iepurele să le ronţăie, îl legăm cu aţă!
- Putem să prindem aşa toţi iepurii! Îi legăm cu aţă şi-i ţinem într-o groapă!
- Dar nu dăm cu pământ peste groapă, punem numai nişte frunze şi nişte crengi!
- Şi umplem o groapă plină de iepuri, şi-i ţinem acolo să nu mai fugă!
- Să crească ciupercile liniştit, să se facă mari!
- Pe urmă punem aţa şi prindem şi hârciogii, şi-i legăm cu aţa!
- Da! Şi trebuie să săpăm înc-o groapă pentru hârciogi!
- Umplem groapa cu hârciogi şi punem frunze!
- Da! Şi facem două gropi, una cu iepuri şi una cu hârciogi!
- Pe urmă strângem toate ciupercile şi le prăjim!
- Şi facem şi ouă prăjite cu ciuperci, şi cu usturoi! Punem şi carne de iepure, că avem!
- Hârciogii se mănâncă?
- Putem să facem mănuşi şi să le vindem. Dacă facem o mie de mănuşi, nişte mănuşiţe mici?
- Cam vreo trei ruble pe-o pereche de

mănuşi, dacă le facem bine?
- O mie de mănuşi câte trei ruble, trei mii de ruble. Dar dacă le facem mai mici, facem şi mai multe.
- Da, mai ales dacă mergi la drum, iarna, când îi zăpadă.
- Ce copaci frumoşi!
- Am greblat toată pădurea, e foarte frumos!
- Da şi văd că vreascurile le-aţi scos la margine, foarte bine.
- Le-am scos, ca să nu fie gunoi în pădure, pădurea este o bogăţie a naturii!
- Este bine că dumneavoastră aveţi grijă de păduri.
- Pădurea este, în primul rând, verdeaţă şi aer curat, de-acuma dumneavoastră cred că ştiţi că pădurea face oxigen.
- Aerul trebuie să fie curat, dragul meu. Numai aşa putem să creştem o generaţie sănătoasă. Apropo, ce mai face Nadenica?
- Tot cu copiii, Vladimir Ilici, cresc, năbădăioşii! Uh, că-s daţi dracului!
- De ăştia avem nevoie, Edmundâci!
- Ca oţelu'! Nadejda-i maladeţ!
- Cred că are şi mult de lucru, dar Nadenica e-o fată muncitoare, nu cred că s-a plâns vreodată de ceva şi-i place, Edmundâci, îi place!
- Eu mă întreb, Vladimir Ilici, dac-aş fi eu în locul ei, m-aş descurca oare?

- Trebuie să ai vocaţie pentru asta, Edmundâci! Nu e de ajuns să vrei, trebuie să şi simţi, iar pentru asta trebuie să ai vocaţie! Numai vocaţia, Edmundâci! Vocaţia şi puterea de muncă! Asta are Nadiuşa şi n-avem noi!
- Ziceţi că-i frumos în pădure, vă place.
- Da, foarte bună treabă.
- Aşa ar trebui să facă fiecare, să-şi facă ordine la locul de muncă. Să nu uităm, pădurea face oxigen.
- Aşa ar fi bine, Edmundâci, dar încă mai avem nevoie de timp. Timpul le rezolvă pe toate.
- Sânt sigur că va veni o zi, când aceste probleme vor fi de natura trecutului.
- Să nu ne pripim, Edmundâci, niciodată să nu ne pripim. Cum se zice, măsoară de şapte ori şi taie o dată.
Peste vreo două ore s-au întors şi ei. Se întunecase de-acum şi în casă ardea lumina. Mai întâi intră mama şi se-auzi cum scârţâie uşa mai uşor şi se aprinse lumina în verandă. Se auzi lătratul câinelui şi tata vorbi ceva cu el şi-l trimise la loc. Saşa stătea la masă şi se uita într-o carte. Pe masă mai erau caiete şi creioane, şi ghiozdanul deschis. "Ce faci, Saşa, ai dat ceva la scroafă?" "Am dat". "Ai găsit căldarea lângă uşă?" "Da, am dus-o şi i-am dat şi apă". "Cum de-ai scăpat autobuzul?" "Am fost prin oraş". "Şi-ai venit pe jos?

nu te-o ajuns nici o maşină?" "Da' ce are, dacă am venit pe jos?" "N-are nimic. Ai mâncat ceva?" "Am mâncat nişte ouă". "Şi cum a fost, te-au primit în pionieri?" "Aha". „Ia întoarce-te oleacă, să văd şi eu cravata". "Ai dat ceva la scroafă?" "O dat, băietu', o dat". "Ai găsit căldarea lângă uşă?" "I-am dat-o şi i-am dat şi apă". "Şi? Te-au primit în pionieri?" "M-au primit". "Ia stai oleacă, să-ţi văd şi eu cravata, scoate sfiteru". "Oho, să n-o dai jos, să dormi la noapte cu ea", râse tata. "Şi ai venit pe jos, că am înţeles că ai scăpat autobuzul?" "Am fost prin oraş". "Nu te-o ajuns nici o maşină?" "Nu da' ce are?" "N-are nimic, faci sport. Ai mâncat ceva?" "Am prăjit nişte ouă". "Mâine te duci undeva sau stai acasă? Dacă te duci undeva, să dai ceva la scroafă, pe urmă să te duci şi vezi că poimâne ai şcoală". "Dacă pe Lenin nu l-ar fi împuşcat mai trăia mult oare?", întrebă Saşa. "Mai trăia, încă vreo douăzeci de ani", zise tata. "Totuna nu l-aş fi văzut", zise Saşa. "Poate nici eu nu l-aş fi văzut", zise tata. "De ce l-au împuşcat?", întrebă Saşa. "Pentru că erau răi", zise tata. "Erau capitalişti?" "Erau şi capitalişti şi culaci, ei l-au împuşcat". "Eu, dac-aş avea un pistol, i-aş împuşca pe toţi, zise Saşa, îi drept că partizanii nu se tem de nimic?" "Cum să

se teamă? Partizanii nu se tem niciodată". "Şi eu m-aş fi făcut partizan", zise Saşa. "Tu ai mâncat?" "Am mâncat ouă". "Te mai duci undeva?" "Nu". Pe urmă Saşa întrebă: "Ce fel de nume-i Sonia?" "Sonia? de la Sófia, sau în franţuzeşte Sophie", zise tata. "Nu mă mai duc, mă culc şi eu", zise Saşa. "Ei hai dar, pune-te şi dormi" zise tata.
Mai era atât de puţin până la paradă. Luni o să ducă bani pentru baloane. Trebuie să se pregătească. Să spargă sticle, să strângă pietricele.

38

Dincolo erau pădurile şi apa, cele care nu se vedeau, erau păsările negre şi zăpada. Cădeau frunzele şi înverzea iarba, creşteau ciupercile roşii, ca jumătăţile de cireaşă, creşteau muşchii şi petele de mucegai. Pe copaci se prindea promoroaca şi seceta. Erau animale care se împrieteneau, garduri şi nori care pleacă. El o ridicase de jos şi o aruncase pe umeri. Oboseala se ascunse picătură cu picătură, ca sângele când se prelinge din botul unui miel, roşu, pe o iarbă. Se strânse pe un brusture uscat, jos, la picioare, lângă un scaiete.
Picioarele se goliră de tot ce era rău. S-au scurs, o dată cu oboseala, durerile scurte şi nemulţumirea, se subţiară, se

făcură mai mici. În jurul gleznei, curelele slăbiră, cataramele nu o mai strângeau. Ridică o mână şi rupse o petală mare, portocalie, o duse la gură şi o lipi. Suflă şi îi dădu drumul să zboare, rotundă, peste câmp.

În aglomeraţie paşii li se amestecau, rândurile intrau unele în altele, totul se împrăştia şi se aduna într-un organism călător. El se scurgea ca o lavă pe străzi, ca o zăpadă care se rostogoleşte. Aşa cum firele se încâlcesc şi cresc împreună. Părea că a întins cineva o lână mare de oaie. Deasupra pluteau baloane şi pancarte, cuvinte care se amestecau, cuvinte şuşotite, cuvinte vorbite, cuvinte strigate. Totul la un loc şi totul deodată. Octombrei, octombrei mici, octombrei mari. Pionieri mici, pionieri mari, comsomolişti, pancarte, voci de nicăieri, megafoane. Îşi duse iar mâna şi-l împinse. Părea un balon frumos, portocaliu, un balon adevărat.

Începu să umble iarăşi prin pădure. Urcă dealul, trecu pădurea cea mică, intră în arătură. Nu găsi nici o cărare, aşa că trebui să şi-o facă singur. Începu să bătătorească grâul, ca să facă o cărare. În fiecare an el mai făcea câte o cărare, pentru că toamna se păstra cărarea, iar iarna, după ce cădea zăpada şi totul se făcea alb, nu se vedea nici o cărare, iar primăvara, după ce ieşea grâul, totul se

făcea verde şi iarăşi nu era nici o cărare. Dar Saşa trebuia să treacă pe acolo, să ducă brebenei la porc sau să culeagă viorele, să se uite la copaci şi să caute căprioare. Trebuia să-şi facă o cărare, ca să nu i se încâlcească picioarele prin grâu şi-atunci când este rouă să nu i se scuture pe pantaloni şi în sandale. Bătători vreo douăzeci de metri cu picioarele, pe urmă se opri şi se gândi că-i mai uşor să tragă sacul după el atunci când se întoarce şi să facă aşa cărarea. Pământul era uscat şi sacul nu s-ar fi murdărit decât de verde, aşa cum i se murdăresc şi lui pantalonii atunci când se bate cu cineva pe iarbă sau se trânteşte.

În livada de nuci se opri şi puse sacul jos. Se uită mai întâi la un nuc, pe urmă se apropie şi-l prinse cu mâinile. Trecuse un an şi el mai crescuse, se simţea cu mult mai mare şi mult mai puternic, ar fi putut să smulgă un nuc atât de mic. La rădăcina nucului creştea un smoc de iarbă, îl smulse mai întâi şi-şi făcu loc. Se gândi mai întâi să se odihnească, să se uite bine la nucul acela. Se aşeză pe sac şi căzu pe gânduri. Nici n-ar fi avut ce face cu un nuc ca acela mic şi subţire, l-ar fi putut smulge cu o mână, să-l apuce şi să-l scoată afară! A şi văzut cum se desface pământul în jurul nucului când trage el şi-i smulge

rădăcinile. Soarele îl bătea în cap şi simţea cum îi dă putere. Coaja verzuie a copacului era crăpată în câteva locuri şi asta îl făcea să pară şi mai uşor de smuls. Saşa ştia că nu este bine să rupi copacii şi că un pionier adevărat nu rupe niciodată copacii, dar prea îşi dorea el să smulgă un copac, acuma, când e atât de puternic. Vroia să vadă cât e de puternic, să ştie dacă ceea ce se spune despre pionieri este adevărat. Dacă au putut ei să bată armata germană înseamnă că pot să smulgă o sută de copaci! Pe urmă l-ar fi pus înapoi în pământ, l-ar fi astupat cu pământ şi ar fi bătătorit cu picioarele, numai să-l smulgă şi-l pune înapoi. Copacul se va prinde, pentru că-i primăvară şi-avea să-i toarne şi nişte apă, dacă trebuie, numai să-l smulgă. Simţea o putere atât de mare, încât ar fi putut să smulgă o pădure. Puterea i se zbătea în mâini şi în cap, şi-şi duse mâna sub braţ, şi se pipăi. Vântul suflă uşor şi crengile nucului se mişcară, şi asta îl făcu să pară şi mai uşor de smuls. Lui Saşa i se păru prea mic nucul acela, nici n-avea rost să strice un nuc, mai bine se duce în pădure şi smulge un copac mai gros. Îşi luă sacul şi se opri în marginea pădurii, lângă un carpen mai înalt. Îl lovi de două ori cu mâna şi feri din jur frunzele moarte cu piciorul. Dacă

smulge un copac ca acesta este mare de tot. Poate să se ducă la război. Îşi închipui copacul răsturnat cu rădăcinile în sus la marginea pădurii. Un stol de păsări se sperie şi zboară, pe urmă vin şi se aşază pe copacul răsturnat. Se gândi că poate ar fi mai bine să cheme pe cineva, ca să-l vadă, să creadă că Saşa smulge copaci. Dacă-l smulgea şi nu chema pe nimeni, poate că ar fi zis: "du-te, măi, de-aici! n-ai smuls tu nici un copac, copacul era smuls, l-a smuls cineva cu tractorul". Nimeni nu l-ar fi crezut. Ar fi zis: "du-te, măi, de-aici!" Şi, poate, dacă ar fi încercat să mai smulgă un copac, poate că nu ar fi putut, taman atunci, numai ca să-i facă în ciudă, să nu mai smulgă încă un copac. Era mai bine să cheme pe cineva, pe urmă să smulgă copacul. Acum era atât de puternic, putea să-l smulgă. Vedea copacul cu rădăcinile în sus şi păsările care zboară, pe urmă se întorc şi se aşază înapoi pe copac. Oare de ce n-ar fi putut să-l creadă? Poate că era mai bine să-i cheme. Prinse cu mâinile copacul şi trase. Nu se mişcă deloc. Poate că numai undeva sus de tot, pe unde bate vântul. Se sprijini cu picioarele în pământ şi trase şi mai tare. Trase din toate puterile lui. Copacul nu se mişcă deloc. Rămase ţeapăn în mâinile lui Saşa. Unde îi este puterea?

Era atât de neputincios! Nu avea nici o putere. N-ar fi putut să smulgă nimic. Se scurse şi rămase pe sac. Nu este un pionier adevărat.

– Lasă că ai tu putere.

– N-am nici o putere, am văzut.

– Numai tractoarele smulg copacii, oamenii nu smulg.

– Lasă-mă-n pace cu tractoarele tale.

– Tractorul smulge copacii, îţi zic eu.

Se auzi un foşnet, pe urmă se văzu o pasăre mică zburând din tufiş. Se ridică de pe sac şi se duse şi feri frunzele. Lovi de câteva ori creanga cu piciorul, dar nu mai ieşi nimic. Puse sacul sub braţ şi se adânci în pădure.

39

Nicolai Arsenievici îşi cumpără o pereche de iepuri şi le dădu drumul în cuşca pe care o avea după casă. De dimineaţă se duse pe coclauri să rupă un sac mare de buruian pe care îl aduse şi-l trânti sub streaşină, lângă cuşcă. Ticsi jumătate de cuşcă cu buruian pentru că jumătate o lăsă iepurilor pentru mişcare. Îi urmări să vadă dacă mănâncă, pe urmă se duse în casă şi-şi turnă vin dintr-o cană roşie.

De câteva ori pe zi ieşea din casă, în momentele cele mai nepotrivite, după părerea lui, şi se ducea să urmărească iepurii ca să-i surprindă. Se ascunse chiar după două lăzi pe care le târî după

casă şi petrecu câteva ore în încordare, dar nu descoperi nimic. După o săptămână de nedumerire hotărî să se consulte cu un specialist şi-l vizită pe la amiază pe Kiruşa.
Nicolai Arsenievici păşea aproape de tot de Kiruşa şi dădea din mâini. Păşea chiar prea aproape, pentru că Kiruşa se lovi de câteva ori de el, dar merse mai departe şi nu dădu importanţă.
- Să fie drept oare, măi Kiruşa? Pentru că-i alb? Dar ce au aiştia albi? Nu ştiu, parcă nu-s iepuri, parcă cine ştie ce animale îs!
- Îs mari, zici?
- Mărişori, bre. Nu ştiu ce să zic.
- Nu ştiu, trebu' să mă uit la dânşii.
Kiruşa strânse din buze, încetini puţin, mişcă un umăr, pe urmă îşi continuă drumul lângă Nicolai Arsenievici.

În fiecare primăvară erau cel puţin câteva zile în care se organizau subotnice. Acestea puteau să aibă loc atât sâmbăta, aşa cum arată şi denumirea de subotnic, cât şi duminica sau în altă zi a săptămânii, dacă aceasta este liberă şi e cu roşu-n calendar. Dar, dintre toate, cea mai importantă se pare că era un fel de zi verde în care se sădesc copăcei şi floricele. În ziua aceea de primăvară, când toată lumea ieşea cu hârleţele din casă, iar care nu aveau

hârleţe – cu măturile, autobuzul lui Saşa se umplea de greble, hârleţe şi mături, pentru că cei din oraş n-aveau nimic şi-atunci autobuzul aducea pentru toţi. Tot ei aduceau şi copăceii cu rădăcina învelită în gazete, seminţele de flori şi o stropitoare mare de tablă, pe care le-o dădea în fiecare an moş Nichifor.

- Dar cine poate să aducă un hârleţ, o sapă? Ia, Vakulovskii, sau cine-i de la ţară? Nişte greble, să facem curat în grădiniţă, să săpăm, cine ştie să sape? Să punem nişte flori, are cineva seminţe de flori acasă? Întrebaţi de mamele voastre. Trebuie să facem curat, să strângem hârtiuţele, nişte mături de crengi... să punem nişte copăcei? Trebuie să avem grijă de natură, fiecare trebuie să sape şi să aibă grijă de natură!

Saşa îşi aminti toate crengile pe care le-a rupt, florile pe care le-a călcat, cărarea din lanul de grâu pe care a bătătorit-o. Nu-şi va mai face fluiere de tei şi nu va rupe florile. Îşi va cumpăra un ţuruiac de plastic sau de tablă şi nu va mai tăia niciodată crengi, şi nu va mai ciopli morişti. Va merge numai prin pădure şi nu va călca grâul. Nu va mai smulge niciodată nuci şi nu va arunca în copaci cu cuţitul. Va arunca cuţitul într-un tufiş sau iaz să nu-l mai vadă niciodată.

La lecţia de ora clasei învăţătoarea l-a chemat pe moş Costea să ne povestească despre război. Pentru că se apropia ziua de 9 mai când i-am biruit pe fascişti şi am luat Berlinul. Moş Costea stătea în faţa clasei pe un scaun şi povestea, şi avea medalii pe piept.

- Dar cum a fost la război, ia spune-ne matali, moş Costi, spunea Nadejda Petrovna.

- E-e, la război o fost greu, spunea moş Costea. Pi noi ne-o dus, vtoroi Ucrainskii front, sî merjim în atac din urma tancurilor. Ş-atunşi nemţâi s-o spăriet şî o fujit. Ţân minti cî era unu' Alexandr, Saşa îi spuneam noi, din Belorusia. E-he, apu' aista când îţ puné mâna pe-o granadă şî când ţ-o azvârle! Tare mai azvârle bine cu granada Saşa aista... Da' o murit. N-o ajuns el să vadă Berlinu'.

- Da, iaca, spune, Constantin Demianovici, cum îi ardeau nemţii pe oameni şi pe copii, şi îi udau cu apă îngheţată iarna prin omăt?

- Ehe, dragi copii, asta tare straşnic o fost. Nemţii îs mai răi decât diavolu. Ei îi scoteau pe copii afară în omăt şi îi udau cu apă rece ca să spună unde-i divizia. Da ei tot una nu spuneau. Erau partizani. Mici, da tare mari partizani! De-amu, copii, voi ştiţi povestirea cu Malciş Plohiş şi cu Malciş Chibalciş. Că Malciş Chibalciş era bun şi n-a spus

nimic la nemţi când l-au chinuit. Dar Malciş Plohiş a spus tot, pentru că i-au dat un poloboc cu dulceaţă şi nişte coşniţi cu picene. Şi el mânca dulceaţă din poloboc cu picene şi s-o dat cu nemţii. Da iaca Malciş Chibalciş nu s-o lăsat pân la urmă! Cu toate că pe dânsu l-o omorât. El nu s-o temut. Apu, după ce-i spânzura pe-aiştia care nu spuneu, apu şî le pune câte-o natpisi la gât. Şi scrie acolo: “ei, iaca aşa o să fie cu fiecare care luptă împotriva Ghermaniei şi nu se supune la Ghermania”. Îi spânzura pe capete. Da pe prizonieri pe urmă îi duceau la dânşii în Ghermania şi-acolo le dădea foc. Şi pe femei şi pe copii pe toţi. Nu se uitau. Îi duceau acolo în lagăr. Asta la conţlagăr, pe jidani mai ales. Da dacă nimereu de-aiştia ca Malciş Plohiş, vânzători, asta la soldaţi mă refer, apu cu dânşii tare repede se termina. Şi, iaca, de-o vorbă, de-aiştia fricoşi, care nu vor să meargă în atacă. Apu pi dânşii numa îi pune aşă şi cu patu de la avtomat în cap, aici după cap, ca să nu mai cheltuiască patroanele. Asta tare repede cu dânşii se rezbire. Da noi de-amu dacă-i prindem pe-a lor, apu nu-i mai chinuiem aşă ca dânşii, îi împuşcam deodată, nu-i mai chinuiem. Da tare ne mai era ciudă pe dânşii. Da, iaca, bine că i-am bătut noi pân la urmă pe draci. Ei o crezut că

pot să o bată pe Armata Sovietică, nimeni nu o bate pe Armata Sovietică!
- Iaca aşa copii, prin câte a trebuit să se treacă, ca să trăiţi voi astăzi în pace. Dar voi nu preţuiţi asta, nu învăţaţi bine la şcoală. Nu-i aşa, Constantin Demianovici?
- Aşa-i, că altceva de la dânşii nu se cere, numai să înveţe bine la şcoală şi să-i asculte pe părinţi şi pe cei bătrâni. Da' când îi duce în lagăr era tare greu. Era mare foame şi dacă ave cineva vreo cartoafă crudă apu' o mânca aşa crudă, da' nici de asta n-aveau şi mamele dădeau tot la copii că mureau de foame. Da' nu ştiu ei amu ce-nseamnă greul, ce să-i faci? Când eram eu de vârsta lor apu' nu mai îmblam eu la şcoală, că n-aveam cum. Numai copiii boierilor îmblau la şcoală, dar tata n-ave bani. Eu mă ducem la lucru cu ziua ca să câştig măcar o bucată de pâine şi-ncă nici pe-aceea de multe ori n-o vedem. Unde era pe vremea ceea să te trimită la şcoală şi tu să nu vrei? Da' nu mai era aşa ceva. De-amu pe urmă, după războiu, am putut să mă duc şi eu la şcoală s-o termin, c-o venit puterea sovietică şi le-o dat la toţi. Da' până atunci nimic, numa' bogătaşii îmblau la şcoală.
- Aţi văzut, copii?
- Da şi chiar aşa şi-o fost. Nu îmblam noi la şcoală dacă n-avem bani. Da' bani

aveau numai bogătaşii. C-aiştia săraci munceau de dimineaţă până seara pentru dânşii...
- Iaca aşa, copii! Dar ia să vedem noi, aţi făcut de-acum echipele de timurovişti? Ia să vedem care şi cum v-aţi împărţit? Aliona, tu în ce echipă eşti?
- Eu, Nadejda Petrovna, îs în echipă la Stela. Noi îl ajutăm pe un veteran care trăieşte lângă noi. Noi aşa ne-am înţeles că eu să-i cumpăr laptele şi să mă duc la magazin. Dar pe urmă noi cu fetele o să facem curat la dânsul în grădiniţă şi-o să greblăm.
- Foarte bine că voi de-acuma v-aţi gândit. Pentru că iaca a venit primăvara şi acum trebuie de ajutat pe bătrâni să sape, să pună una alta în pământ, de le-adus apă... Că ei de-acuma-s bătrâni şi nu le vine chiar aşa uşor. Foarte bine, Aliona. Dar ce băieţi aveţi voi în echipă, aveţi vreun băiat?
- N-avem, Nadejda Petrovna, că nouă nu ne trebuie. Băieţii iştia fac numai prostii.
- Cine face prostii? Care? Ia să mi-l arătaţi mie că-i rup capul. Iaca să-l luaţi pe Vitea cu voi ca să vă ajute la săpat...
- Da' eu, Nadejda Petrovna, de-amu-s în altă echipă, eu mă duc la vecinul meu, deadea Petea, el tot îi veteran.
- Bine. Dar care băiat încă nu-i în nici o echipă? Ce, toţi băieţii sânt ocupaţi?

Foarte bine. Ia să vedem, Roma, tu în ce echipă eşti?
- Eu, în echipă la Vitea, noi amândoi îl ajutăm pe deadea Petea...
- Dar ce, Vitea nu poate să-l ajute singur pe deadea Petea?
- Nu, că la dedea Petea este tare mult de lucru. La dânsul trebuie de adus şi apă şi de săpat în grădină, şi lemne de tăiat...
- Dar de ce îi trebuie lemne lui deadea Petea, dacă-i cald afară?
- Îi trebuie, nu ştiu de ce... Da, şi la dânsul încă îi departe fântâna şi-i greu de adus apă.
- Dar tu, Vakulovskii, ai pe cineva?
- Eu am pe moş Vasile.
- El ce, tot îi veteran?
- Da, el n-are un picior.
- Şi l-ai ajutat la ceva?
- Încă nu l-am ajutat. Dar trebuie să-l ajut.
- Apu' să te duci să-l ajuţi pe moş Vasile, să nu îmbli brambura prin pădure. Foarte bine, copii. Eu văd că v-aţi organizat foarte bine. Dar ia să vedem de ce trebuie noi să facem aceste echipe de timurovişti? Ia să vedem cine ne spune cine a fost Timur şi echipa sa? Nataşa, vrei tu să ne spui?
- Da. Timur şi cu echipa sa, această carte a scris-o scriitorul Arcadii Gaidar. Într-însa se povesteşte despre nişte

pionieri care-i ajutau pe bătrâni şi pe pensionari. Ei se duceau, de exemplu, când nu era bunicuţa acasă şi îi împleau polobocul cu apă. Şi pe urmă când venea bunicuţa şi vroia să împle polobocul cu apă ca să spele rufe vedea că polobocul era plin şi tocma' se speria. Că ea turna căldarea cu apă în poloboc, da' polobocul era plin şi-i curgea apa peste picioare, şi o uda. Şi ea se bucura că polobocul era plin şi nu mai trebuia să aducă apă. Pentru că ea era bătrână şi o dureau mâinile. Dar ea nu ştia cine a împlut polobocul, pentru că pionierii nu se lăudau la nime şi se ascundeau în pod. Asta aşa le spunea Timur, că el era cel mai principalu' peste ei.

- Dar pe Constantin Demianovici îl ajută cineva? Ia să vedem cine l-a ales pe Constantin Demianovici?

- Nu trebu', Nadejda Petrovna, la mine de-amu este nişte băieţi. Ei acolo lângă mine trăiesc şi ei pe mine mă ajută. Lăsaţi mai bine ei să ajute pe alţi pensionari, la mine de-amu este.

Clopoţelul a sunat, dar moş Costea şi Nadejda Petrovna vorbeau mai departe. Moş Costea a început să povestească cum fugea prin borţi şi săpa tranşee. El avea un hârleţ mic cu care săpa tranşee şi se ascundea în pământ. Când trecea tancul, moş Costea se ascundea într-o

bortă şi pe urmă ieşea din urma tancului şi arunca cu granata. Dar când buhneau bombele trebuia să deschizi gura, ca să nu surzeşti.

40

- Ia să vedem, cine ne spune, de la Ştiinţele Naturii, de ce avem nevoie de flori şi de copaci? Ştie cineva? Ia să vedem, Stela, spune tu.
- Ca să facă copacii şi florile oxigen pe care îl respiră oamenii, fiindcă fără oxigen nu există viaţă şi fără aer.
- Aşa, Stela. Ca să aibă toată lumea oxigen. Dar oare numai oamenii respiră oxigen sau şi animalele?
- Şi animalele respiră oxigen pentru că fără oxigen animalele n-ar putea să existe.
- Dar la ce ne folosesc nouă animalele?
- Ca să facem din ele carne şi mănuşi, şi cuşme de iepure, şi să ne fie cald iarna, când ne ducem la şcoală.
- Foarte bine. Dar ouăle şi untul de unde le luăm?
- Ouăle le luăm de la găini când se ouă, iar untul se face din laptele de la vacă şi din smântână.
- Dar dacă n-am avea oxigen, am mai mânca noi oare unt dimineaţa?
- Nici unt şi nici ouă, pentru că ar muri toate găinile şi toţi oamenii.
- Dar ia să vedem, copiii capitalişti au ce

mânca dimineaţa?
- Nu. Şi nici nu se duc la şcoală, pentru că părinţii lor sânt foarte săraci şi-i ţin în subsoluri.
- Dar în ţara noastră, copiii îmblă la şcoală sau nu?
- Copiii din ţara noastră îmblă toată ziua la şcoală şi mănâncă unt, pentru că la noi în ţară a biruit Marea Revoluţie din Octombrie şi este pace. Şi la noi sânt şi spitale fără bani, şi şcoli, şi copiii noştri îmblă şi la grădiniţă.
- Dar capitaliştii au grijă de natură?
- Ei nu au grijă de natură.
- Dar pionierii, cum crezi tu, Stela, au grijă? Sau merg, aşa, pe stradă şi rup crengile?
- Eu cred că pionierii au grijă de natură. Dar mai sânt şi unii băieţi răi care rup crengi. Dar pionierii nu trebuie să rupă crengi.
- Cum crezi tu, Stela, Lenin a rupt vreodată crengi?
- Lenin n-a rupt niciodată crengi.
- Ai auzit, Bohanţov? Lenin n-a rupt niciodată crengi!
- Şi a sădit copăcei şi i-a zis lui pădurar să nu mai taie copaci.
- Hai, dar, mâine să venim fiecare cu câte un hârleţ, cu greble şi seminţe de flori ca să fie cât mai mult oxigen şi unt. Da. Şi să nu vă mai prind că rupeţi crengile din copaci! Bohanţov, Gurskii şi

toţi ceilalţi! Să nu vă mai prind, că vă tai mâinile! Cum nu, Bohanţov? Da' sălciile de lângă gard cine le rupe?! Să vă mai prind eu o dată, că vă bat cu crengile peste cap până sare sângele! Să sară sângele până-n pod, Bohanţov! Să nu mai rupeţi crengi toată viaţa voastră! Cum nu? Băieţel! Nu?! Nu?! Ia să vedem noi ce mai zici acuma! Nu?! Nu?! Am să te-nvăţ eu cum să rupi crengile! Nu?! Nu ştii? Să te învăţ eu cum să spui minciuni! Nu?! ce, nu? Împuţitură şi măgar ce eşti tu! Să vii mâine cu hârleţ sau fac eu din tine hârleţ dacă nu vii! Mai vedem noi cine pe cine!

41

După ce ieşeau din clase, toată lumea se împrăştia prin curte şi prin grădiniţe. Li se dădea fiecăruia de lucru. Şi pentru că toată lumea ştia să strângă hârtiuţe şi numai Bohanţov şi cu Saşa ştiau să sape, toată lumea strângea hârtiuţe şi numai Bohanţov şi cu Saşa săpau. Ceilalţi strângeau hârtiuţe, mişcau din mături, se înghesuiau, primeau şi dădeau şuturi în fund. În ziua aceea ieşeau în grădiniţe Vera Ivanovna, Nadejda Petrovna, Praskovia Fomovna, învăţătorul de educaţie fizică, Vasilii Vasilievici şi chiar directorul. Mai întâi coborau scările Vera Ivanovna, pe urmă

Nadejda Petrovna şi Praskovia Fomovna. Peste câteva minute cobora şi directorul, vârând în buzunarul de la piept pixul cu pastă groasă. Un pix din acesta costă două ruble treizeci şi se vinde la etajul doi în univermag. Tot acolo se vând ceasuri, inele de aur şi cercei şi lumânări colorate sub formă de papucei, suvenire pentru turişti. Profir Matveevici se oprea şi spunea:

- Oleacă de atenţie!

- Oleacă de atenţie! striga Nadejda Petrovna.

- Da fiţi, măi, atenţi!

- Lasă grebla ceea dracului, animală!

- Atenţie la mine!

- S-s-s! gata, închidem gurile!

- Oleacă de atenţie la mine, treia "Bă!" şi pe urmă o să lucraţi! Ia alinierea repede, să facem un careu! Hai, şi pe urmă o să lucraţi!

- Alinierea la careu!

- Repejor, alinierea la careu!

- Da lasă grebla ceea, animală!

- Ia atenţie la mine, gata închidem gurile! A treia "Gă!" Băieţel, ia vină tu încoace! Vină, vină-ncoace!

- Ai-ai!

- Apu amu du-te la loc, şi să nu-ţi mai aud gura, marş la loc! Gata acolo, a două "Bă!" Fetiţă, vrei şi tu?

- S-s-s-s!

- S-s-s!

- S!
Profir Matveevici a scos de la buzunarul de la piept o foaie şi a despăturit-o.
- Primul subotnic l-a organizat încă Vladimir Ilici Lenin cu mulţi ani în urmă. Am văzut de-acuma şi prin tablouri cum Vladimir Ilici duce bârna în spinare şi glumeşte. Pentru că el era mai mic de statură şi doi muncitori mai înalţi l-au pus pe Vladimir Ilici să ducă bârna de la mijloc, şi Lenin nici n-ajungea la bârnă. Ca să nu-i fie greu lui Lenin. Dar asta s-a întâmplat demult şi-acum noi trebuie să continuăm mai departe ceea ce a început o dată Lenin. Iată aici eu am găsit cum scrie foarte interesant într-o revistă pentru tineret - şi Profir Matveevici le arătă hârtia - pe care voi ar trebui să le citiţi şi nu eu. Şi pentru că ştiu că voi nu prea citiţi şi mai mult pierdeţi vremea în loc să învăţaţi şi să citiţi, m-am gândit să vă citesc eu, pentru că-i foarte drept ce scrie aici... a doua "Gă!" ia gălăgia acolo! "Tineri prieteni, gândurile despre verdeaţă - sânt gânduri despre viitor. Gălăgia! Eu dacă mă uit pe foaie, asta nu înseamnă că nu vă aud şi nu vă văd ce faceţi voi acolo!
- Ş-ş-ş!
- "...Voi mai aveţi foarte mult de trăit în această ţară minunată. Ea este bogată şi necuprinsă, dar ea nu a fost întotdeauna aşa. Totul, de ce se bucură

ochiul nostru, este munca îndelungată a înaintaşilor. Răbdarea este temelia progresului. Producerea unui simplu cui de fier a cerut o muncă de generaţii...Toţi oamenii celebrii ai epocii, ale căror portrete vă înfrumuseţează şcolile voastre, de mici au trăit în lipsuri, au trecut prin viaţa grea din subsoluri şi au cunoscut vocea aspră a stăpânilor. Ei munceau la egal cu taţii lor şi au cunoscut pe pielea lor preţul bucăţii de pâine, puternic sărată de lacrimile nemângâiate ale copilăriei. Ei n-au avut nici case de pionieri, nici stadioane şi nici Artec... Puterea sovietică v-a izbăvit de sărăcie, subsoluri şi insuportabilele înjosiri sociale. Nici o hotărâre a conducerii nu are loc fără a ţine cont de faptul cum se va răsfrânge ea asupra copiilor şi viitorilor copii şi a propriilor voştri copii. Zâmbetul copilului devine scopul principal al statului nostru. De la voi se cere doar să învăţaţi bine la şcoală şi o atenţie iubitoare pentru bunurile obşteşti, măcar în câmpul vostru de vedere. Există o zicală în Orient, care se potriveşte să fie ca o poruncă: "În viaţă fiecare trebuie să sădească un copac, să înalţe o casă, să educe un om. Începutul acestei înţelepte programe a activităţii omeneşti vă este accesibil vouă chiar acum - sădind un copăcel în curtea

şcolii. Faceţi asta la primăvară, fără grabă, pentru veşnicie. Leonid Leonov”. Iac-aşa! Puneţi mâna pe greble şi pe hârleţ şi să vă văd la treabă! Cât de frumos scrie aici, dar voi nu citiţi!
Profir Matveevici împături foaia şi o puse înapoi în buzunar.
- Că doar pentru voi scrie, nu pentru mine. Gata! Amu la lucru! A treia “Bă”, ştiţi ce aveţi de făcut, vreau să vă văd cum lucraţi!
Pe urmă Profir Matveevici se aplecă şi ridică o hârtiuţă. Se duse apoi şi o aruncă într-un coş.
- Toată lumea să lucreze! zise Nadejda Petrovna care ţinea o greblă. După ce a arătat cum se ţine grebla, Nadejda Petrovna i-a tras două palme lui Gurskii şi i-a zis să nu mai caşte gura. Într-un costum albastru cu linii albe, învăţătorul de educaţie fizică umbla prin grădiniţă şi arăta cu degetul, şi trăgea pe băieţi de păr.
Şi Saşa, şi Bohanţov săpau prea repede. Pământul era moale şi nici săpatul nu era un săpat adevărat, ci era numai pe jumătate, cu vârful hârleţului, aşa cum trebuie să sapi când vrei să fugi la joacă. Trebuiau să sape mai încet, pentru că altfel degeaba terminau ei de săpat, pentru că totuna i-ar fi pus să strângă hârtii. Şi-ar fi ieşit că ei şi sapă, şi strâng şi hârtii. Dar ce nevoie aveau

ei de asta? Mai bine sapă mai încet şi nu mai strâng hârtii. De fiecare dată când răscolea pământul, Saşa îşi auzea numele şi vedea dedesubtul foii în zilnic scria la sfârşitul săptămânii cu roşu "purtarea exemplară" şi semnătura greu de făcut a Nadejdei Petrovna. Bohanţov nu vedea nimic şi de aceea se grăbea foarte tare.

- Mai încet.

- De ce? I-aşa greu? Dacă era acasă era greu. Da' aici, uite hop, hop!

- Stai, băi, prostule, mai încet.

- Singur şi eşti prost! Dacă eşti prost nu mai fă şi pe alţii!

- Hai sapă dar, dacă vrei să strângi şi hârtii.

- Da' ce, noi nu săpăm? Tot noi să strângem şi hârtiile?

- Dapăi tu ce crezi, că ne lasă?

- E-e-e! Dar ia stai mai încet, măi băiete!

Bohanţov nu numai că se opri din săpat, dar şi bătătorii cu tălpile atât cât îi păru că a săpat în plus. Au început să sape amândoi foarte încet. Bohanţov jumătate de grădiniţă şi Saşa cealaltă jumătate. Dar nimeni în afara lor nu ştia că ei sapă încet. Pentru ceilalţi Saşa şi Bohanţov săpau pur şi simplu în grădiniţă. Erau cuminţi şi sârguincioşi, şi dedesubtul foii le lumina o semnătură roşie, şi-acolo unde scria "purtarea" cu litere mici şi înclinate "exemplară",

ceea ce li se întâmpla numai primăvara. Căci numai Stela era tot timpul exemplară.
Era de înţeles de ce ar fi vrut să se grăbească Saşa, dacă s-ar fi grăbit, dar de ce a vrut să se grăbească Bohanţov, asta nu înţelegea Saşa. Dacă s-ar fi grăbit Saşa să termine cât mai repede de săpat ar fi făcut-o ca să se furişeze pe urmă după şcoală, acolo unde probabil aveau grădiniţa lor clasa lui Sonia. S-ar fi făcut că nu are ce face pe-acolo pe urmă ar fi văzut-o pe Sonia care ar fi ţinut o mătură sau o greblă în mână. Pe urmă s-ar fi dus la Sonia şi ar fi zis:
- Dă la mine grebla.
- Dar ce, eu nu ştiu să greblez? ar fi zis Sonia.
Da, dar tu eşti fată, ar fi zis Saşa. Dă la mine că eu ştiu să greblez. Dar dacă termină, pe urmă l-ar fi pus să strângă hârtii şi-ar fi putut el să strângă şi hârtiile foarte repede, dar pe urmă i-ar fi găsit altceva şi, dacă termina, i-ar fi găsit altceva, şi n-ar fi terminat niciodată. Aşa, mai bine săpa liniştit. Dar de ce ar fi vrut să se grăbească Bohanţov? El, iată, pentru ce s-ar fi grăbit. Căci cred că Bohanţov ar fi terminat şi ar fi fugit acasă. Şi-ar fi schimbat pantalonii şi s-ar fi dus la joacă. Pentru aşa ceva nu merită să te

grăbeşti.

Când Arsenievici află că cele două animale pe care le aduse în gospodărie nu erau un iepure şi o iepuroaică, aşa cum crezuse, ci două iepuroaice, căzu pe gânduri: "Da, boga mati, ştiam eu că ceva nu-i în regulă" îşi zise.
Kiruşa îi dădu un sfat foarte bun, să caute un iepuroi sur pentru că un iepuroi sur este cel mai bun şi chiar avea pe cineva în vedere atunci când îi dădea acest sfat lui Arsenievici. Iepurii suri au fost întotdeauna mai mari şi mai sănătoşi decât iepurii albi. S-ar fi putut ca iepuroaicele să fete numai iepuri suri şi-atunci Arsenievici s-ar fi trezit dintr-o dată în posesia a douăzeci şi patru de iepuri suri, în cazul în care iepuroaicele fată câte doisprezece iepuraşi la o fătare, aşa cum ştia Arsenievici că fată iepuroaicele. În cazul acesta Arsenievici îşi dădea bine seama că atâta amar de iepuri nu poate să încapă într-o singură cuşcă pe care o avea el după casă. Gândul acesta îl nelinişti pentru o clipă pe Arsenievici, dar de îndată ce îşi reveni, plesni din deget ca în filmele despre capitalişti atunci când un capitalist stă la o masă într-un restaurant cu muzică capitalistă şi pleoscăie din deget ca să vină o dezmăţată şi să-i aducă de mâncare şi

zise:
- Parcă-am ştiut că-s amândouă iepuroaice, îmi spunea mie inima! Kiruşa îl crezu pe cuvânt pe Arsenievici, pe urmă amândoi au coborât în beci şi au ieşit mai târziu.

42

Ce-o mai fi şi cu Pământul ista şi de ce se-nvârteşte? Saşa ştia că Pământul este o planetă, pentru că a văzut fotografii într-o carte şi toate planetele stau în aer. Nici cum ar putea să stea planetele în aer nu-nţelegea Saşa, pentru că ele oricând ar fi putut să cadă jos. Şi vreuna dintre ele ar fi putut să cadă chiar şi pe pământ şi s-ar fi umplut Pământul de planete, dacă ar fi început să cadă jos, şi n-ar mai fi rămas nici un loc ca să mergi. Cine le ţinea pe dânsele în aer ca să nu cadă? Pentru că nici o pană nu stă prea mult în aer, dar planetele se vedea că erau grele, pentru că erau rotunde ca şi Pământul, numai că nu erau făcute din pământ. Nici nu se ştie din ce erau făcute planetele că stăteau aşa de bine în aer.
- Ce este o cometă? întrebă Saşa.
- O cometă este o bucată de planetă care se rupe şi cade, şi când se freacă de aer se aprinde şi seamănă cu o stea.
De ce să se aprindă ea prin aer? se gândea Saşa, dacă atunci când dai un

chibrit aprins prin aer el se stinge. Saşa a văzut că cei mai mulţi fumători, şi Irofei Vasilievici, şi Nichifor, atunci când vor să stingă chibritul nici nu mai suflă în el, ci-l scutură o dată prin aer şi el se stinge singur. Atunci cum ar putea să se aprindă cometa de la aer, dacă aerul stinge şi-atunci când sufli, şi-atunci când scuturi prin aer? Aerul e pentru stins şi pentru răcit, dar nu pentru aprins. Aerul nu poate să aprindă. Şi-atunci de ce nu se stinge cometa în aer? Ce fel de foc are ea? Saşa se mai gândi că dacă o cometă cade şi ea este o bucată de planetă, atunci de ce nu cade toată planeta, dar o bucată din planetă cade? De ce o bucată să cadă dar o planetă să nu cadă? Nu era nimic clar cum cad bucăţile de planetă şi cum nu cad planetele, de parcă bucăţile de planetă nu erau tot din planetă. Şi cum, dacă stă planeta singură, nu arde niciodată şi nu se vede, dar dacă rupi o bucată dintr-însa şi o freci prin aer, se aprinde şi arde ca o stea? Asta nu era prea uşor de înţeles. De câte ori n-a alergat Saşa acolo unde cădeau noaptea bucăţile de planetă ca o stea, ca să le caute prin iarbă, dar n-a găsit niciodată nimic. A găsit numai o dată o bucată de rachetă mică, de textolit, cu care se trage în nori ca să nu plouă cu piatră, dar o cometă n-a găsit niciodată. Nici nu

avea ce face cu o bucată de rachetă atât de mică. Numai dacă o punea undeva în grădină, într-un copac, ca să-şi facă vreun graur cuib, sau dacă o punea în gaura din gard, aşa cum a văzut la moş Vanea, ca să nu treacă puii în grădină.
Dar cum se învârte Pământul dacă el stă în aer şi e rotund şi nici un vânt de pe lume nu suflă tot timpul ca să-l învârtă şi el ar trebui să se oprească? Şi chiar dacă vântul ar sufla tot timpul, el ar sufla din mai multe părţi şi-ar trebui să-l învârtească oleacă într-o parte şi-oleacă în altă parte şi n-ar mai avea Pământul timp să se învârtească numai în jurul axei sale şi-ar trebui să se învârtă în toate părţile aşa cum fumul de la foc se duce în toate părţile atunci când se duce după tine parcă special ca să-ţi intre în ochi şi să-ţi facă în ciudă. Aşa şi Pământul s-ar învârti în toate părţile. Dar vântul nici măcar nu suflă tot timpul. Şi-atunci cine face Pământul să se învârtească? Pentru că Pământul trebuie să se învârtească. Aşa a zis un om pe care l-au ars capitaliştii. El a zis că Pământul se învârteşte şi-atunci capitaliştii i-au spus să spună că Pământul nu se învârteşte şi omul n-a vrut să spună că Pământul nu se învârteşte şi capitaliştii au făcut un foc mare de tot şi l-au ars. Şi-nseamnă că este mare lucru că Pământul se

învârteşte dacă nu le place la capitalişti şi au ars pe un om pentru că a zis aşa ceva. Dacă ar fi fost acolo Saşa, i-ar fi pus mai bine pe toţi capitaliştii pe foc ca să nu mai ardă pe omul acela, pentru că toţi capitaliştii sânt răi şi dau foc la oameni. S-ar fi bătut cu ei şi l-ar fi salvat pe omul acela şi ar fi fugit împreună în Uniunea Sovietică, unde nu mai există capitalişti care să-ţi dea foc şi să arzi de viu.

Se auzi un foşnet şi Saşa îşi întoarse capul să vadă ce era. Nu văzu nimic şi se uită mai atent la frunze şi la crengi să vadă dacă nu cumva vreuna dintre ele se mai mişcă. Acolo unde s-ar fi mişcat frunzele ar fi trebuit să fie şi pasărea sau a trecut pe acolo şi cel puţin ar fi ştiut pe unde a trecut. Tot e mai bine decât să nu ştii nimic. Nu văzu nici o frunză mişcându-se şi nici o iarbă, de parcă nici nu ar fi zburat nimic de nicăieri şi nu s-ar fi auzit nimic. Dar de zburat, tot zburase. Asta se întâmplă de mai multe ori în pădure. Nu i se păruse. Şi Saşa ştia că lui nu i s-a părut nimic niciodată. Dacă a auzit că pasărea zburase, înseamnă că zburase.
Dar putea să fie şi un şoarece. Un şoarece, dacă aleargă printre brebenei, nici nu se vede. Se aude numai un foşnet şi poţi numai să ţi-l închipui cum

fuge printre brebenei. Dar de văzut nu poţi să-l vezi pentru că este mic şi sur ca şi frunzele şi poate să intre într-o gaură sau sub o rădăcină şi chiar sub frunze şi atunci nu-l mai găseşti nici chiar dacă îl cauţi. Saşa se gândi că a fost totuşi o pasăre ca să nu-i fie chiar atât de ciudă că n-a văzut şoarecele ca să-l prindă pentru că dacă l-ar fi văzut de unde iese, acolo unde s-ar fi auzit, ar fi aruncat sacul peste el şi poate că ar fi intrat în sac şi l-ar fi prins şi l-ar fi dus acasă. Dar aşa e mai bine că a fost pasăre. O pasăre nici nu o poate prinde. Pasărea zboară şi n-o mai prinde niciodată. Se duce printre copaci şi printre crengi şi nu mai poate s-o prindă nimeni. Se ridică şi-şi luă sacul. Ce veche se mai făcuse scara. Coaja se înnegrise şi se uscase şi pe alocuri crăpase şi se acoperi de mucegai alb. Pe unde se scoroji coaja se vedeau nişte gândaci mici ca furnicile care intrau şi ieşeau din lemn. Saşa văzu chiar şi nişte ciuperci mici de tot, care au început să crească dedesubt. Cred că Dumnezeu va trebui să-şi facă altă scară ca să nu aibă scară cu ciuperci. Ce scară-i asta dacă-i cu ciuperci? Ar trebui să aibă o scară nouă şi frumoasă. Dar asta este şi udă şi grea pentru că a stat toată iarna în zăpadă şi s-a udat când s-a topit zăpada. Degrabă o să putrezească şi n-o să mai

fie bună de nimic. Saşa scormoni cu degetele şi rupse o bucată de coajă care se desprinse uşor de pe lemn. Pe lemnul negru-cafenior de sub coajă, văzu o urechelniţă care a vrut să fugă. Saşa a prins-o şi i-a rupt coarnele. Pe urmă a pus-o înapoi pe lemnul negru-cafenior de unde o luase şi începu să o bată cu coaja până n-a mai rămas nimic.

43

- De ce, Edmundâci, aşa cum am zis, Alexandr Timofeevici nu s-a ţinut de cuvânt?
- Îmi pare rău, dar Alexandr Timofeevici e Alexandr Timofeevici. Ştiţi cum e Alexandr Timofeevici.
- Mă îndoiesc că nu am fost destul de explicit în formulare. Din câte cunosc, Alexandr Timofeevici nu a îndeplinit nici una din cerinţele mai sus menţionate. Mă tem că un astfel de om nu mai poate să rămână la conducere. Intuiţia mea a fost neomeneşte înşelată.
- O, da! Alexandr Timofeevici este o fiară. Înşeală toate conştiinţele.
- Faceţi, vă rog, o listă cu toate conştiinţele în cauză şi bestia să dea socoteală în faţa intuiţiei şi, fără nici un fel de şiretlicuri! Dumneavoastră, de-acum îl ştiţi pe Alexandr Timofeevici. Această persoană, vreau să zic pe

nume, de Alexandr Timofeevici, cred că vă este cunoscută.

- Omul acesta n-a îndeplinit nici una din sarcinile enumerate mai sus. Mă tem că va trebui să convocăm consiliul chiar acum, fără tergiversări.

- Eu vroiam să vă zic mai demult, dar ştiţi cum e Alexandr Timofeevici, n-am îndrăznit.

- Adevărul iese întotdeauna la suprafaţă. Ţineţi minte asta, Edmundâci, mai devreme sau mai târziu adevărul tot va ieşi la suprafaţă.

- Aşadar, ce-aveţi de zis în legătură cu problema în cauză, Alexandr Timofeevici. Aveţi sau nu ceva de zis?

- În legătură cu demiterea dumneavoastră, vreau să înţelegeţi din funcţie ce aveţi de zis. Aveţi sau nu ceva de zis, Alexandr Timofeevici?

- Noi, cei adunaţi aici, şi nu numai noi, vreau să zic, toţi cei care au depins dacă pot să mă exprim aşa adică cei care într-un mod direct sau mai puţin direct, cum ar veni, noi, oamenii, la urma urmei, adică noi, care, într-un fel sau altul, vreau să mă înţelegeţi corect, Alexandr Timofeevici, am depins într-o măsură sau alta de deciziile luate, hotărârile dumneavoastră, Alexandr Timofeevici, noi, până la urmă nişte simpli cetăţeni sovietici, oameni! Vreau să înţelegeţi, Alexandr Timofeevici, am fost, dacă pot

să mă exprim aşa, crud înşelaţi de persoana dumneavoastră, Alexandr Timofeevici. La început corectă şi chiar exemplară, nu-i aşa, tovarăşi? Dar mai târziu, aşa cum s-a dovedit, a fi lacomă şi hrăpăreaţă. Asta nu înţelegem noi aici, Alexandr Timofeevici, şi am vrea, dacă în dumneavoastră mai străluceşte vreun dram de demnitate personală şi dragoste de adevăr şi dacă în dumneavoastră încă nu e totul pierdut, am vrea să ne spuneţi ca să înţelegem, Alexandr Timofeevici, cum aşa, dintr-un om drept şi cinstit, aşa ca dumneavoastră, cum s-a putut ca un astfel de om să se transforme într-un hrăpăreţ şi un lacom? Dacă în dumneavoastră încă mai arde flacăra adevărului, dacă ea încă nu s-a transformat într-o cenuşă rece şi insensibilă, atunci spuneţi-ne, Alexandr Timofeevici, spuneţi-ne.

- Şi vreau să zic, dragi tovarăşi, că nu numai ligheanele care lipsesc au fost duse de Alexandr Timofeevici, dar şi câţiva saci buni de făină de calitate superioară. Totul s-a întâmplat în plină amiază, aşa ca nimeni să nu-şi dea seama că Alexandr Timofeevici nu duce oficial sacii cu făină de calitate superioară, ci pur şi simplu îi fură! Vreau să vă întreb, unde au fost duşi sacii respectivi? Cine a semnat vreun

document precum că a primit sau a eliberat sacii cu făină de la Alexandr Timofeevici? Aş putea să vă spun eu, dacă, desigur, vă interesează, aş putea, desigur c-aş putea. Iar sacii aceştia, dragii mei tovarăşi, au fost duşi la Alexandr Timofeevici în pod! Şi cine vrea să se convingă de asta, ar putea să meargă să se uite. Pentru că sacii, dragii mei tovarăşi, se află în podul lui Alexandr Timofeevici până în clipa de faţă!

- Ce-o să ne spuneţi, dragul nostru Alexandr Timofeevici, în legătură cu această neprevăzută, sincer să fiu, şi pentru noi, intervenţie a tovarăşului Vasilii Gavrilovici?

- Desigur, el n-o să zică nimic, pentru că cine ca cine, dar eu îl cunosc prea bine pe "tovarăşul nostru comun" Alexandr Timofeevici Ostorojnâi. Ei, după cum îi arată şi numele, este viclean ca o vulpe! Dar faptul, dragii mei tovarăşi, faptul poate fi confirmat şi de alţi oameni care au văzut cum Alexandr Timofeevici, personal, cu mâinile sale, a coborât sacii din maşină şi i-a tras după poartă. Palaghia Petrovna ne poate confirma cele spuse. Palaghia Petrovna, vă rog, poftiţi, poftiţi, nu vă ruşinaţi, mai aproape, Palaghia Petrovna.

- În ziua de joi, la amiază, eu lucram în grădină. Greblam frunzele prin grădină,

de-amu ştiţi cum se greblează frunzele. Şi cum greblam eu frunzele mă mai uitam, dă, mă rog, prin gard la Alexandr Timofeevici că, de-amu cred că ştiţi, sântem vecini. Când am auzit că se aude o maşină gruzavaia, m-am uitat să văd şi eu ce-i. Şi-atunci l-am văzut pe Alexandr Timofeevici cum o descărcat sacii.

- Şi, mai departe, Palaghia Petrovna, a descărcat Alexandr Timofeevici sacii...

- Lăsaţi-o să continue.

- O dat sacii jos şi i-o dus după poartă...

- Cu mâinile lui...

- Lăsaţi-o, tovarăşi, n-o influenţaţi...

- Cu mâinile lui i-o dus după poartă...

- E?! Ce v-am zis eu?! Dragii mei?!

- Dar să ştiţi că eu nici nu m-am gândit că sacii din maşină erau furaţi... Ptfiu, Doamne, cine să creadă aşa ceva...

- Vasăzică, Alexandr Timofeevici, aţi dus sacii cu maşina acasă?

- Cert este că a dus sacii cu maşina acasă.

- Stimate Alexandr Timofeevici, dumneavoastră aţi fost numit şef de gospodărie la tabăra pionierească şi paznic pe jumătate de salariu. Noi am avut încredere în reputaţia dumneavoastră de colhoznic fruntaş, stimate Alexandr Timofeevici, şi v-am numit şef de gospodărie, adică ce înseamnă şef de gospodărie? Să aveţi toate cheile la dumneavoastră. Dar,

totodată, Alexandr Timofeevici, tot noi v-am numit şi paznic al gospodăriei. Dar dumneavoastră? Alexandr Timofeevici? Ce-aţi făcut dumneavoastră? De îndată ce aţi căpătat cheile şi încrederea noastră, v-aţi folosit de moment şi aţi furat ligheane şi făină din depozit. Cu cheile pe care tot noi vi le-am încredinţat! Care vasăzică, ce concluzie să tragem noi decât aceea că dumneavoastră, Alexandr Timofeevici, v-aţi pierdut demnitatea personală şi mândria, transformându-vă dintr-un colhoznic de frunte într-un lacom şi într-un hrăpăreţ. Aşa ceva nu trebuie să facă un cetăţean sovietic.

- Dar cât de bine, dragii mei Ivan Kirilovici şi Nicolai Pavlovici, cât de bine omul acesta, sub masca unui om cinstit, simplu şi harnic, a ştiut să-şi ascundă pornirile sale de burghez mic şi hapsân!

- Trebuie să recunoaştem că este un adevărat artist. Dar asta, dragii mei, nu poate să-l elibereze pe Alexandr Timofeevici de pedeapsa ce i se cuvine. Dar cea mai mare pedeapsă încă va urma. Cinstea pierdută, privirile neîncrezătoare ale sătenilor, faptul că cei mai buni prieteni îl vor ocoli, ruşinea, la urma urmei, pe care Alexandr Timofeevici, dacă în sângele lui mai curge încă amintirea despre Marele Lenin şi despre cele douăzeci de

milioane de morţi care s-au jertfit ca noi, dragi tovarăşi, să trăim azi în pace, aceasta va fi adevărata pedeapsă pentru Alexandr Timofeevici. Căci noi ştim cu toţii că nu există pe lume o pedeapsă mai straşnică decât conştiinţa neîmpăcată. Şi colegului nostru, Alexandr Timofeevici Ostorojnâi, în care mai toţi ne-am pus încrederea şi speranţele, ar trebui să i se facă acum chinuitor de dureros pentru acele săvârşite. Eu, dragii mei, consider că nu mai am nimic de spus şi ca secretar al organizaţiei de partid, trebuie să vă spun că îmi este ruşine. Foarte ruşine.
În timp ce Ivan Kirilovici rostea aceste cuvinte, în colţul de lângă sobă din clubul sătesc, scaunul scârţâi şi Nicolai Arsenievici înţepeni într-o poziţie incomodă. Pe tot parcursul discuţiei, Nicolai Arsenievici se simţi oarecum atins de cuvintele ba alunecoase, ba aspre, pe care le auzea. Nelinişstea lui Nicolai Arsenievici consta în faptul că şi el într-una din nopţi a cărat acasă o căldare cu cuie pe care a găsit-o lângă peretele dinspre drum a cantinei pionieresti. La drept vorbind, nici Nicolai Arsenievici nu ştia cine a pus acolo căldarea cu cuie, căci s-ar putea ca ea să fi fost pur şi simplu aruncată acolo de vreun pionier care a fost pus să facă asta, dar care nu a putut s-o ducă

prea departe şi a abandonat-o lângă peretele cantinei. Dar la fel de valabil ar fi putut să fie şi faptul că cineva s-a dus cu găleata să bată un cui în fereastra cantinei şi după ce l-a bătut, a uitat găleata acolo. În cazul acesta lucrurile se complică şi Nicolai Arsenievici se văzu dintr-o dată împins de dorinţe contrarii. Prima: să iasă pe scenă unde era şi Alexandr Timofeevici şi să ceară în faţa tuturor iertare, iar a doua, să se prindă cu o mână de burtă sau de cap şi să se îngălbenească puţin sau să transpire, iar în chipul acesta să se strecoare din club afară. În acelaşi timp, în capul lui Nicolai Arsenievici au apărut iepuroaicele cele două cu tot cu cei douăzeci şi patru de iepuri suri pe care trebuiau să-i fete, lemnele tăiate din pădure, şi scara cea mare. Şi toate, nu ştiu din care cauză, i se păreau lui Nicolai Arsenievici furate. Îşi aminti şi sacul cu iarbă otrăvită pe care i l-a strecurat un prieten mai vechi ca să-i omoare porcul. Neprieten pe care, de îndată ce îşi aminti întâmplarea, începu să-l caute cu privirea prin sală, păstrând în acelaşi timp o înfăţişare serioasă.

44

Între timp ei se îndepărtaseră prea mult ca să se mai poată întoarce. Şi nu numai pentru asta, ci şi pentru faptul că

au uitat când şi de unde au pornit. Pentru că ei s-au trezit dintr-o dată în mijlocul acestui câmp galben şi portocaliu de marginile căruia nu au putut să dea nici până acum. Se părea că tot ce avea acel câmp nu era decât mijlocul. Un mijloc care se întindea peste tot şi el îşi era singur sie margine, iar marginile aparţineau acelui mijloc şi el se afla oriunde te uitai şi încotro nu te-ai fi dus pentru că totul era mijloc. Soarele nici el nu le mai arăta calea răsărind sau apunând în una dintre părţi, ci se oprise aproape de tot, chiar deasupra şi nu se mişca în nici un fel şi nici un nor nu-l acoperea nici pentru o clipă.

Chiar dacă stătea mai mult pe umerii tatălui şi prea puţin pe jos, simţea cum de la căldură o rod picioarele. Oricât de moale ar fi fost pielea sandalelor ei atât de mici în timp ce le bălăngănea, curelele au ros pielea cea umedă a gleznelor şi, ca să nu o usture, Sophie şi-a scos sandalele şi le ţinea în mână. Printre degetele ei mici de la picioare, atunci când se agăţau în ierburi, rămâneau frunze uscate şi spice de care, ca să se scape, mişca din degete până cădeau.

- Ce este, Sophie? spunea tatăl.

- Iarba asta, spunea Sophie, iar mi-a intrat printre degete.

- Atunci, spunea tatăl lui Sophie, de ce n-o dai jos?

- Dar am dat-o, răspundea Sophie, nu vezi că asta fac, mişc din degete.

- Foarte bine faci.

Dar ea era frumoasă, Sophie. Atât de mică şi atât de frumoasă.

Au început pregătirile pentru paradă. Toţi se pregăteau pentru paradă. Au început să se vândă baloane şi chiar şi dacă şi mai înainte erau şi se vindeau baloane, în săptămâna aceasta părea că există numai baloane şi tot ce se vinde sânt baloane. Peste tot, în staţiile de autobuz şi în magazine, puteai să vezi copii care scapă balonul pe jos şi se bagă printre picioarele trecătorilor ca să-l ridice. Unii luau baloane special ca să le spargă şi chiar înainte de a se sparge ele singure le spărgeau cu un ac, iar ceea ce rămânea din baloanele sparte le băgau în gură şi le sugeau ca să le facă baloane foarte mici pe care şi le spărgeau de frunte sau de capul celor care nu erau prea atenţi. De multe ori puteai să fii atent degeaba pentru că dacă venea cineva şi te ţinea de mâini iar altul îţi spărgea balonul cel mic, pe care îl făcea cu gura, de frunte, totuna, ţi-l spărgea. Cel mai bine dacă era balonul tare atunci el se spărgea uşor şi nu mai trebuia să te lovească de atâtea ori în cap. Dar nu toţi aveau răbdare să-nvârtă de prea multe ori balonul ca să-l facă tare şi nu toate baloanele erau tari,

erau şi baloane moi şi-atunci trebuia să te lovească de mai multe ori. Dar se spărgea până la urmă.

Nicolai Arsenievici stătea în verandă la el acasă şi se uita la un pahar de vin. Impresia neplăcută de ieri a fost atât de neplăcută încât Nicolai Arsenievici şi-o amintea şi acum. Dacă toţi ăştia şi-au pus în gând să-i prindă pe toţi care fură? Altfel nu-şi putea explica Nicolai Arsenievici adunarea de ieri şi mustrarea lui Alexandr Timofeevici. Nicolai Arsenievici dădu peste cap paharul de vin şi-şi continuă gândul. "Dacă Palaghia ar sta mai puţin prin grădină, oamenii ar trăi mai liniştiţi". Turnă din ulcior vin în pahar şi-l lăsă pe masă fără să-l atingă. "Dacă Palaghia ar grebla mai puţin, oamenii ar trăi mult mai bine". Cu siguranţă oamenii ar trăi mai liniştiţi dacă nu ar fi Palaghia. Asta o ştia toată lumea. Dar cine a adus-o pe lume pe Palaghia? Ştim cine a adus-o pe lume pe Palaghia. Baba Natalia. Pe când Nicolai Arsenievici se gândea care dintre ele două ar fi fost mai bine să nu se nască şi dacă în genere are baba Natalia vreo vină în toată povestea cu Alexandr Timofeevici, prin uşa deschisă intră în verandă o găină şi păşi croncănind spre mijlocul acesteia. După ce o lăsă să se apropie mai bine, lăsând-o să creadă că nici n-o observă, Nicolai Arsenievici îşi

scoase şapca şi lovi cu ea pasărea strigând "Pelaghia Petrovna!" Pasărea sări speriată prin verandă şi după ce zbură pe masă şi răsturnă totul se mai lovi de câteva ori de geam pe urmă nimeri în cele din urmă uşa şi o zbughi cotcodăcind afară. Dar asta nu înainte de a fi lăsat în mijlocul verandei un găinaţ, fapt care l-a determinat pe Nicolai Arsenievici să iasă după ea şi să strige în urma ei, Pelaghia! Pelaghia! Îşi ridică de jos şapca şi cu ciudă dădu paharaul de vin peste cap.
Neliniştea lui Nicolai Arsenievici era cu totul neînţeleasă. Pentru că nimeni şi niciodată nu s-a gândit să-i prindă pe cei care fură. Iar demiterea lui Alexandr Timofeevici nu avea nimic în comun cu prinsul sau neprinsul celor care fură. Ea era legată de o cu totul altă pricină şi nicidecum cu ceea ce-l neliniştea atât de mult pe Nicolai Arsenievici. Aşa că neliniştea lui Nicolai Arsenievici era cu totul zadarnică.

45

A doua zi se răspândi prin sat vestea că în locul lui Alexandr Timofeevici, în funcţia de şef al gospodăriei fu numit cumnatul lui Vasilii Gavrilovici, Vasilii Ăduardovici, şi că în funcţie fu numit chiar Vasilii Gavrilovici însuşi. Această veste, pe de o parte, îi irită pe săteni,

iar pe de altă parte, a redat liniştea unor cetăţeni, precum Nicolai Arsenievici şi alţii, care se aflau în aceeaşi situaţie cum erau Efim Alexandrovici, care a furat scândură sau Zahar Zaharovici, care, pe lângă scândură, ciment şi un pliant cu fotografii a mai furat şi o goarnă pionierească pe care o ţine ascunsă în şopron după o bucată de placaj furat. Aşa că vestea despre numirea în funcţie a cumnatului lui Vasilii Gavrilovici şi chiar a lui Vasilii Gavrilovici, personal, au adus liniştea acestor oameni. Nimeni şi niciodată nu se gândi să-i prindă pe cei care fură, iar inimile lor au suferit degeaba. Mişcarea aceasta era prevăzută de mult şi toată lumea o aştepta şi de aceea era curios că ea a semănat atâta nedumerire în rândurile sătenilor. Nu era nimic de mirare în faptul că Alexandr Timofeevici a fost dat afară ca să fie puşi în loc Vasilii Gavrilovici şi cumnatul lui, Vasilii Ăduardovici. Dar neaşteptat fu probabil felul în care a fost dat afară Alexandr Timofeevici. Să fie tocmai el învinuit de hoţie şi-ncă în faţa satului întreg în clubul sătesc, duminică, într-o adunare aşa de specială? Iată ce era neobişnuit în această întâmplare. Se pare că Vasilii Gavrilovici a vrut prea tare să-l dea afară pe Alexandr Timofeevici şi, după cum se vede, a cam exagerat. Ceea ce

frământa acum pe restul sătenilor era cum se va menţine în slujbă Vasilii Gavrilovici, dacă pentru a-l da afară pe Alexandr Timofeevici s-a folosit de un motiv atât de delicat. Nimeni nu se putea gândi că Vasilii Gavrilovici va putea să reziste prea multă vreme ca paznic la tabără, având-l în acelaşi timp pe cumnatu-său cu cheile, fără să fure nimic din tabără, cu toate că atunci când un cumnat este şeful gospodăriei într-o tabără, lucrul acesta nu se poate, dar dacă totuşi Vasilii Gavrilovici şi-ar fi pus în cap şi într-adevăr n-ar fi furat nimic, atunci apare întrebarea, ce rost mai avea ca Vasilii Gavrilovici să se facă paznic la tabără? Pentru că Alexandr Timofeevici, cum e uşor de ghicit, va lăsa totul şi noapte de noapte îl va urmări.

De dimineaţă pe Alexandr Timofeevici îl trezi o sete năpraznică şi el o strigă pe Marusea Ivanovna să-i aducă o cană cu apă. După ce bău apa, Alexandr Timofeevici deschise ochii şi soarele îl izbi prin perdeaua trasă ca şi cum aceeaşi apă i-ar fi fost aruncată în faţă de o mână necunoscută. Deodată Alexandr Timofeevici îşi aminti că el nu mai este şef de gospodărie şi asta îl făcu să-şi lase capul pe pernă şi să închidă ochii.

- Maşa, pe la cât m-am culcat eu aseară?

- Oh, pe la cât te-ai culcat tu asară! Tu

asară ai fost tare frumuşel. Mai bine nici nu m-ai întreba. La cât s-o culcat el asară! Vină şi mănâncă, lasă tu asară. Asară ştiu eu la cât te-ai culcat. Tare bine ştiu.
Maşa-Marusea cotrobăia prin verandă şi fiecare replică a ei, parcă pentru ai da mai multă însemnătate sau nu se ştie de ce, era marcată de câte un dangăt de blide, iar după ce blidăritul Marusei luă sfârşit, din verandă tot mai continua să se audă vocea.
- Mai înainte trebuie să ştii să furi şi pe urmă să furi!
Alexandr Timofeevici îşi scoase mâinile de sub cap, se ridică în capul oaselor şi deschise ochii.
- Pantalonii. Unde-s pantalonii, Marusea?
- Unde ţi-s pantalonii? Acolo unde i-ai lăsat! De unde i-ai lăsat, de-acolo şi ie-i!
Alexandr Timofeevici îşi dădu seama că pantalonii erau pe el şi abia după ce-şi găsi şi cămaşa şi ciorapii la locurile lor, se mai uită o dată la ciorapi şi la pantaloni, încheie doi nasturi de la cămaşă şi se ridică.
- Sterva gnusnaia! Nu ştiu de ce te mai ţin eu la casă, rosti Alexandr Timofeevici printre înghiţiturile de moare, ţinând un borcan de trei chile la gură. Nu ştiu de ce te-am luat eu pe tine...
- Sterva!
Alexandr Timofeevici ieşi din verandă şi dispăru undeva după casă.

Mă ţine, bolmojea Marusea Ivanovna, el mă ţine pe mine? Iaca n-am ştiut cine mă ţine pe mine!
Saşa stătea la el în faţa casei şi cu ciocanul mărunţea o sticlă. Soarele bătea atât de tare încât Saşa îşi aminti de rugul pe care a ars omul acela şi cam cum este atunci când arzi pe rug. Saşa se gândi că este foarte greţos şi că nu este nimic mai rău decât să arzi pe rug. Lui Saşa i se făcu dintr-o dată atât de ciudă pe capitalişti încât el îşi închipui ce-ar fi să-i dezbrace pe toţi şi să-i aşeze pe cioburile de sticlă şi totodată să le mai tragă şi cu ciocanul în cap. Gândul acesta îl nelinişti şi-l bucură foarte tare pe Saşa şi el a început să bată sticla şi mai tare. Ce-ar fi să le pună degetele aici pe cioburi şi să le bată cu ciocanul de deasupra până le iese cioburile prin unghii şi poate că atunci nu vor mai arde pe nimeni pe rug. Saşa chiar se gândi cum ar fi să le bage cioburi şi în ochi şi asta i se păru cel mai bine.

46

De dimineaţa, în faţa şcolii, se făcea schimb de flori şi se umflau baloane. Vitea Gurskii şi Roma Bohanţov, încercau să prostească pe cineva din clasa a doua să le dea două flori roşii în schimb pe o floare galbenă. Pe urmă tot ei, dar puţin mai încolo, au putut fi

văzuţi cum schimbă o floare roşie pe două flori galbene. Cei mai mulţi nici nu aveau flori şi şi le făceau aşa ca Vitea Gurskii, prostind pe câte cineva. Erau prea mulţi care veneau cu câte un braţ întreg de flori, mai ales cei din clasele întâi. Dar să ai flori era numaidecât. Nimeni nu putea să meargă la paradă dacă nu avea flori. Aşa că cei care nu aveau florile de acasă, chiar dacă nu şi le făceau ca Vitea Gurskii şi Roma Bohanţov, le primeau mai târziu de la Nadejda Petrovna care strângea numaidecât de la fiecare câte o floare şi făcea buchete de flori. Dar asta costa câteva palme după cap şi câteva trăsături de părul de deasupra urechii, care în aceste condiţii erau atât de puternice, încât îţi venea să nu mai stai la paradă. Nu meritau florile atâta. Şi ca să evite să-l tragă de păr şi să-i tragă cu palmele după cap, de cu seara Saşa se strecură printre gard la baba Maria, care avea în grădină lalele înflorite şi rupse la nimereală un braţ de lalele. O parte le lăsă acasă mamei în vază, iar o parte le luă cu dânsul, la paradă. Şi încă trei le ţinea de-o parte, în mâna stângă, ca să le dea lui Sonia dacă o vede şi vede că n-are flori, cu toate că s-ar putea să aibă. Nu prea crede el să vină Sonia fără flori la paradă, că e prea mare.

- Ia arată ce lalele ai, auzi Saşa şi nici nu reuşi să audă bine şi cineva i le luă din

mână şi-i dădu în schimb două flori galbene, fără frunze. Saşa vru să şi le ceară înapoi, dar cineva îi trase un bobârnac peste cap şi până se dezmetici Saşa, florile au dispărut în mulţime. Rămase cu cele două flori galbene, foarte înciudat, uitându-se neliniştit în jur ca să nu fie cumva prin preajmă Sonia, să-l vadă cu florile acestea urâte. După ce îi mai trecu ciuda şi văzu că Sonia nu apare de nicăieri, se gândi că poate ar fi mai bine să-şi schimbe şi el florile pe altele mai bune.

- Nu vrei o floare galbenă? Îţi dau o floare galbenă şi tu-mi dai una de la tine.

- Du-te, măi, de-aici. Ce, astea-s flori la tine? Nu vezi că-s numai beţe? Poţi să le dai la porc.

Saşa roşi şi hotărî să nu mai schimbe florile. Le aranjă puţin şi le prinse de la jumătate ca să pară mai ţapene, iar una dintre ele era chiar ruptă şi trebuia oricum ţinută de la mijloc. Găsi pe jos încă o floare, o ridică şi o scuturâ şi o puse lângă celelalte şi-i păru că este chiar mai bună. Cine l-a pus să stea cu lalele la vedere? N-ar fi putut să stea pe undeva cât mai aproape de Nadejda Petrovna sau altă învăţătoare. Sânt rele învăţătoarele astea şi strigă la tine, dar dacă stai mai aproape, nimeni nu-ţi ia florile şi nu-ţi dă bobârnaci. Mai bine

stătea lângă Nadejda Petrovna, chiar dacă-l enervează şi-i pune nota trei, avea acum lalele şi nu beţele astea. De ce i-a spus că poate să le dea la porc? Saşa se ruşină dintr-o dată atât de tare încât începu să nu-i mai pară rău de bobârnacul pe care l-a luat şi ar fi vrut ca toată lumea să-i tragă câte un bobârnac, numai să nu-i mai spună nimeni şi niciodată nimic de nici un porc. Nici nu mai vru să se mai ducă la clasă. Vroia să fugă undeva după şcoală, să se aşeze pe o piatră şi să plângă.

- Clasa a treia B! patru A! Beul! Unde-i Beul!?

Saşa simţi că cineva îl ia de mânecă şi-l trage cu putere într-o parte. Văzu spatele lui Nadejda Petrovna şi mâna ei groasă cum îl târâie după ea. Treci la clasă, Vakulovskii, nu mai căsca gura! Saşa se sperie mai întâi, dar pe urmă parcă i-ar fi amorţit mintea şi nu mai simţi nimic şi se alinie lângă Bohanţov, în spatele lui Gurskii şi-a lui Jioltâi. Abia atunci Saşa îşi dădu seama că n-a umflat baloanele. Peste tot în jur era plin de baloane şi numai el nu avea baloane. Scoase din buzunar baloanele şi începu să le umfle.

Nici nu s-au umflat bine baloanele că au şi început să se audă bubuituri, râsete şi strigăte şi chiar fete care plângeau. Nu se ştie de unde s-a auzit un strigăt "Ura!" care se transformă într-o clipă

într-o uruială neuniformă şi lungă, însoţită de alte baloane care se spărgeau. Toată lumea a început să strige cu bucurie "Ura!" Se auzeau voci subţiri, voci groase şi chiar fluierături de mai multe feluri. Atunci când pe scări apăru directorul, cel cu pixul cu pastă groasă în buzunarul de la piept, şi a început să mişte mâinile, să se înroşească şi să deschidă gura, uralele s-au stins câte puţin şi-atunci s-a auzit că directorul strigă şi mişcă din mâini şi se enervează pe toţi.

- Ia terminaţi! Terminaţi! Cine v-a zis să strigaţi? Nu strigă nimeni! Cine-a strigat "Ura!"?! Numai eu strig "Ura!"! Când o să mă auziţi pe mine că strig, atunci să strigaţi! Ia aliniaţi-vă frumuşel. Alinierea. Fiecare la clasa lui. Baloanele, florile, tot ce trebuie, că pornim. Pe care-l aud că mai strigă, îl plesnesc. Am să vă spun eu când să strigaţi. Când mă auziţi pe mine că strig, atunci să strigaţi.

Deasupra, pe şcoală, fâlfâiră steagurile, baloanele tremurară. Dincolo de gard, după sălcii, bârnâi o maşină şi-n-trânsa s-au văzut o grămadă de steaguri, boxe şi microfoane şi un balon care flutura, legat cu aţa de oglindă. Încetişor, sălciile au început să rămână în urmă şi foarte repede, dincolo de colţ, nu s-au mai văzut nici steagurile pe care

paznicul Vanea le-a pus cu scara pe acoperiş şi nici inscripţia de la intrarea şcolii, roşie, de sticlă. Ieşind din curtea şcolii, alaiul a luat-o în jos, pe lângă cimitir şi cazangerie. Din cauza grămezii de fier uzat, care crescuse până la jumătatea drumului, parada încetini mersul şi fiecare trecea atent să nu se murdărească, să nu se împiedice şi să nu se agaţe. Câţiva băieţi săriră peste fiare şi atunci se auziră vocile învăţătoarelor, care strigară toate deodată, o parte "boilor" şi-o parte "vacilor unde vă băgaţi!" Cineva chiar îndrăzni să sară peste o grămadă de cărbune din faţa cazangeriei şi un praf negru se ridică până sus la baloane. S-au auzit două baloane pocnind, pe urmă Stela, care tocmai încerca să-şi tragă pancarda în crengile unui copac care creştea din cimitir şi trecea pe jumătate în drum chiar acolo, lângă grămada de fier uzat, pe unde trebuia să treacă parada şi după ce şi-o smulse, Stela lovi pe cineva în cap cu acea pancardă strigând totodată, "debilule, debilule!", iar în timp ce pancarda se ridica şi cădea, se puteau citi literele roşii pe alb şi scria cu litere pătrate "SLAVA TRUDU", iar la urmă era un semn de exclamare. Cuiva îi suflă vântul baloanele şi le opri într-un spin şi-atunci se auziră iar învăţătoarele care strigară toate pe rând "las' că vă

prind, las' că vă prind, vă prind eu! ci! ci! cine! baloane! sparge baloane! Vă dau eu sticluţe!" se auzi la urmă cel mai tare vocea lui Nadejda Petrovna.
La vale, printre cimitir şi cazangerie, pe lângă şcoala cea veche şi toaleta de lemn de pe dâmb, care cu uşile deschise, se ascundea parcă ea singură într-o grămadă de spini şi buruieni uscate din anul trecut, printre case şi şcoala cea veche, în care câteva clase de a I-a şi de a II-a încă mai învăţau şi visau să crească mai repede mari, să înveţe în şcoala cea nouă, până în jos spre parcul de autobuze şi tractoare al colhozului, părea că s-a rupt pe undeva şi curge foarte încet o apă pe care plutesc liniştit baloane şi litere. Saşa îşi ţinea de aţă cele două baloane pe care apucă să le umfle, iar cu cealaltă strângea atent să nu le rupă şi mai tare, florile.
După ce au trecut de parcul de autobuze, pe lângă casa lui Valerii Petrovici, au ajuns în strada Gararina şi de acolo, printre alte case, copaci şi garduri, au urcat până pe Lenina şi-acolo au început să fie multe steaguri, pânze roşii, pe care scria cu alb şi maşini care pipiau şi duceau o cutie roşie pe care scria, mare cât un chioşc de îngheţată. Din cealaltă stradă venea în întâmpinare altă şcoală şi se auzea un ropot şi un zumzăit şi voci de învăţătoare care

strigau. Cealaltă şcoală a ajuns mai prima şi a pornit pe Lenina la vale şi amândouă şcolile îşi arătau limba şi unii băieţi o mână peste cealaltă şi îndoiau cotul. După ce prima şcoală a intrat toată pe Lenina, a intrat pe Lenina şi şcoala lui Saşa, pe urmă toată lumea s-a oprit şi au mai aşteptat şi altă şcoală. S-a auzit cum vine de pe altă stradă şi-atunci s-au auzit cele mai multe baloane că se sparg, când cele două şcoli s-au oprit şi aşteptau. Nu se ştie de unde, Bohanţov găsise un steguleţ şi-l ţinea sus de tot. Deasupra lui Saşa se foi o pânză care era legată de două beţe albe şi Katereva dădu un băţ ca să-l mai ţină Jeoltâi pentru că o dureau mâinile. Saşa a vrut să apuce şi el un băţ dar cineva îi dădu peste mână şi-i spuse "mai să-ţi faci şi pe urmă să-ţi bagi labele!" şi tot atunci se auzi un balon că se sparge şi Saşa se uită în sus şi văzu aţa şi de aţă cum se fâlfâie ca o cârpă galbenă balonul lui rotund. Trăiască Întâi Mai, Ziua Mondială a Muncii! Megafonul hârâi şi Saşa îşi purta încurcat privirea încercând să găsească agăţat în vreun copac sau deasupra vreunei ferestre, lângă un steag, pălăria de aluminiu din care se auzea vocea, dar după hârâit, aceeaşi voce spuse foarte familiar şi blând "Ura!" şi toată strada se cutremură şi bucăţi de cer, baloane, creanga vreunui copac,

ferestre deschise şi steaguri au început să tremure şi să se amestece între ele. Jos pe asfaltul sur se vedeau ciorapii albi încălţaţi în sandale cu găuri pe margine şi în bot pe unde ieşeau afară ciorapii, pantalonii albaştri şi picioarele groase ale lui Nadejda Petrovna în ciorapi albi de mătase şi mai încolo, fără ciorapi şi fără nimic, picioarele cu păr a lui mama lui Katereva, care se ridicau şi călcau asfaltul cel sur cu linie pe mijloc, bucăţi colorate de baloane din care se întindea o bucată de aţă şi flori care cădeau pe jos şi nu se mai apleca nimeni să le ridice. Stimaţi locuitori ai oraşului, vă felicităm cu Sărbătoarea Mondială a Muncii, Întâi Mai, pe care toată Uniunea Sovietică azi o sărbătoreşte. Milioane de muncitori, tineri şi vârstnici, pionieri şi comsomolişti, octombrei şi chiar cei mai mici dintre noi, care flutură cu steguleţul de pe umerii taţilor lor, au ieşit bucuroşi în pieţele şi pe străzile oraşelor. Nu este cetăţean al Uniunii Sovietice care să nu se bucure în această zi. Pentru că Ţara noastră este o ţară muncitoare şi această sărbătoare e pentru fiecare cetăţean, prilej de bucurie, chiar şi pentru cei mai mici, a căror muncă este să înveţe. Vă felicităm, dragi tovarăşi! Ura! A-a-a-a-a! ra-a-a-a! U-ra-a-a! În acest an, ca şi în

precedentul, cu mândrie putem spune că Planul de Stat a fost îndeplinit şi depăşit. În loc de două grădiniţe, în oraş astăzi avem trei şi o a patra care se construieşte, cu teren de joacă, căsuţe din poveşti şi chiar cocioaba pe labă de găină, în care a fost păcălită de un băieţel deştept, Baba Iaga şi arsă în cuptor. Tot în acest an a fost depăşit planul la păpuşoi şi grâu, iar în brigada nr. 3 s-a înregistrat o creştere de 84 de procente la grâu şi 72 de procente la păpuşoi, ca să nu mai vorbim de mere, cartofi, sfeclă de zahăr, răsărită din care se face uleiul şi celelalte produse de care ne folosim. La fabrica de conserve au apărut noi soiuri de suc pentru micuţi, iar cele vechi au fost perfecţionate. Fabrica de cusut a depăşit planul cu 12 procente, ceea ce este cu patru procente mai mult decât în anul trecut. Într-un cuvânt, scopul pe care şi l-a pus cel de al XXVI-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, a fost îndeplinit în viaţă. Vă felicităm cetăţeni-care-munciţi! Ura!

Soarele răzbătu deasupra blocurilor şi în aceeaşi clipă razele lui s-au amestecat cu strigătele care s-au ridicat în aer şi au umplut cerul. Frunzele asudate ale copacilor au început să se topească şi de sub praful alb a început să se arate culoarea verde care

strălucea şi, dintr-o dată, lângă cea strălucitoare o jumătate se întunecă şi frunzele de parcă s-au tăiat în două. Printre ele se văzu o pălărie de aluminiu, pe urmă încă una şi păsările care s-au obişnuit cu hârâitul acestora şi nu se mai temeau. Se auzi un pocnet şi Saşa simţi căzând pe umăr bucata de balon legat cu aţă, a cărei capăt se termina la el în mână. Saşa încă mai simţi că balonul despre care credea că nu are deloc greutate, atunci când se sparse îi uşură mâna şi chiar atunci o mână i se băgă în păr şi baloanele au căzut toate jos, iar asfaltul cu tot cu ciorapii albi şi cu sandale s-a ridicat în sus, iar crengile copacilor au zburat ca nişte păsări mari şi au strigat măgarule, măgarule. Pe urmă crengile au spus, a, nu tu. Bohanţov, măgarule, tu ai spart balonul, animalule! Se auzi pe urmă, ai! Ai! şi păsările s-au întors înapoi din cer şi s-au făcut crengi.

În vale, unde strada dădea în piaţa cea mică a oraşului, în mijlocul căreia, înzăpezit de flori, pe un postament mare de marmură, la care duceau din toate părţile treptele roz, se înălţa monumentul lui Lenin, între Univermag şi Comitetul Executiv parada începea să se împrăştie. După grămezile de baloane şi spinările mamelor cânta fanfara şi mulţi încă se mai înghesuiau să ducă flori ca

să vadă fanfara. Cei mai mulţi însă s-au scurs în parc şi au dispărut în magazine, sau pur şi simplu pe străzi, furişându-se pe lângă WC-ul public şi cinematograf, în piaţă, unde se vindeau seminţe, se umflau şi se băgau în buzunar baloane. Peste câteva minute oraşul se umplea de pionieri care lingeau îngheţată, scuipau seminţe sau le făceau pe amândouă deodată, scuipând şi lingând, strigând şi alergând după bucăţelele de baloane de pe stradă pe care le ridicau cu mâna în care aveau seminţele şi le băgau în buzunar ca să facă mai târziu baloane mici. Se lingeau îngheţate pe băţ, cu ciocolată şi fără ciocolată, la zece, doisprezece, cinsprezece şi chiar douăzeci de copeici îngheţata, roză, albă sau cafenie, în pahare de carton din care se mânca cu băţul, sau în pahare care se mâncau cu totul, cu pătrăţele. Se spărgeau baloane mici de cap, se aruncau mingiuţe mici cât o nucă mare de cauciuc în magazine şi pe stradă şi-n staţiile de autobuz, se primeau şi se dădeau picioare în fund. Peste bucăţile de baloane, florile şi chiar pancardele călcate, au apărut şi îngheţatele topite scăpate de pionierii mai mici, cărora le dădeau peste mână pionierii mai mari dacă după ce le dădeau un picior în fund îngheţatele nu cădeau. În faţă la alimentară, ţinând

prăjituri şi sticle cu apă dulce, pionierii se ghiftuiau şi se stropeau cu apă dulce.

Dar străzile degrabă se goleau şi pionierii umpleau scările cinematografului tapiţat cu afişe cu lupi şi iepuri care dansează pe gheaţă. Oraşul îşi recăpăta liniştea. El parcă se afunda în ea şi părea mai tăcut ca niciodată şi părea chiar trist, de parcă în el nu mai locuia nimeni, numai maşinile care mai treceau pe stradă şi bucăţile de baloane care li se prindeau de roţi, se învârteau de câteva ori şi pe urmă cădeau.

47

Soarele mai păstra încă zgomotele paradei când Nicolai Arsenievici, ţinând pe umăr hârleţul, se duse în pădure. De la brigada de tractoare, când tractoriştii şi şoferii şi ceilalţi lucrători ai brigadei, au luat-o în sus, printre case, Nicolai Arsenievici se furişă pe după maşinile parcate în curte şi după ce sări gardul de după garaj, care dădea într-o grădină cu toaletă de scândură, Nicolai Arsenievici se băgă în toaletă şi rămase în singurătate. Strigătele colhoznicilor se auzeau tot mai departe şi când simţi că s-au îndepărtat destul şi vocile se auzeau vag de tot, Nicolai Arsenievici ieşi din toaletă, sări gardul înapoi în stradă şi de acolo pe uliţe, pe lângă

casa lui Valerii Petrovici, şcoala cea mică cu toaletă de lemn, prin cimitir şi cazangerie, se ridică sus la stadion de unde, în depărtare, se vedea, după cele două iazuri, satul. Nicolai Arsenievici grăbi pasul şi, cu o mare bucurie în suflet, se îndreptă spre casă. Acasă Nicolai Arsenievici îşi dădu repede jos cravata, coborî în beci, scoase o cană roşie cu vin, o puse pe masă şi se aşeză. Soarele începea să frigă când Nicolai Arsenievici, înfăptuindu-şi noul său plan, ieşi din ogradă cu hârleţul pe umăr. Încă-i mai răsunau în cap uralele colhoznicilor şi în timp ce urca dealul, pe ei şi-i închipuia deja în vale, strigând "Ura!" în faţa monumentului. Nicolai Arsenievici vedea tribuna, microfoanele negre, aliniate, care din mulţime semănau cu un cârd de ciori şi-n spatele lor, între steaguri şi flori, mâna pe care şi-o trece prin păr Anton Prokofievici, tusea provocată a lui Gherasim Nicolaevici şi rândul de cravate. Nicolai Arsenievici tuşi ca să alunge fiorul rece care-l trecu. În cabinetul preşedintelui de colhoz preşedintele bate cu pumnul în masă şi strigă, iar Nicolai Arsenievici stă în picioare cu chepca în mână.

- Cum de se poate aşa ceva! zice preşedintele de colhoz.

- Înţelegeţi... Anton Pro...

- Nici un Anton Prokofievici! Nu pot şi nu

vreau, dar cel mai important, nu vreau să înţeleg nimic!

- Dar Anto...

- Nici un Anton Prokofievici!

Nicolai Arsenievici se aplecă şi, fără să scoată mâna din buzunar, trecu pe sub creangă. Palma începu să transpire pe coada hârleţului şi Nicolai Arsenievici îl mută pe alt umăr, schimbând şi mâna care stă în buzunar. Dincolo de pădurice îl lovi în faţă lanul verde de grâu, vântul leneş care-l mişca şi nasul lui Nicolai Arsenievici se umplu de miros de iarbă şi pământ cald, iar urechile de fâşâitul vântului şi zgomotul păsărilor care care zburau prin crengi.

Chiar din ziua a doua a numirii sale în calitate de şef de gospodărie Vasilii Ăduardovici începu să umble prin gospodărie într-un halat albastru din buzunarul căruia se vedea o jumătate de patent. Totodată, Vasilii Gavrilovici, în calitatea sa de paznic, îşi cumpără un ţuruiac de fier pe care avea de gând să-l folosească. De dimineaţă Vasilii Ăduardovici deschidea uşile cantinei şi intra şi ieşea din cantină cu un metru de pânză în mână. Pe urmă Vasilii Ăduardovici putea fi văzut cu o bucată de scândură pe care o ducea subţioară, un ferestrău şi un creion roşu pe care-l ţinea în gură sau după ureche. De multe ori Vasilii Ăduardovici ducea un scaun

sau un lighean, un stingător sau un şumuiag mare de fire electrice. De sub halat, atunci când Vasilii Ăduardovici se apleca să pună genunchiul pe scândura pe care o tăia cu ferestrăul, atârna cravata lui cafenie cu frunze galbene şi verzi. Vasilii Gavrilovici, în calitatea sa de paznic al gospodăriei, se simţea dator să-şi ajute cumnatul şi de aceea aceştia puteau fi văzuţi deseori împreună. Ca şi Vasilii Ăduardovici, Vasilii Gavrilovici ducea scaune şi scânduri, şumuiege electrice sau căldări cu cuie şi de foarte multe ori duceau amândoi aceeaşi scândură. Dar nici unul dintre aceste obiecte nu dispăreau, aşa cum s-ar părea normal să dispară, ci se mutau numai cu locul pe teritoriul gospodăriei. Lucrul acesta era uşor de confirmat, dacă stăteai ascuns după cisternă, în spatele depozitului, de unde, a patra noapte la rând, cei doi erau urmăriţi de Alexandr Timofeevici. Nici unul dintre acele obiecte nu dispărea. Faptul era cert. Ele se mutau cu locul pe teritoriul gospodăriei şi o făceau cu atâta repeziciune nemotivată, încât după cele patru nopţi de urmărire, Alexandr Timofeevici întrevăzu în totul o metodă foarte şireată de a pune în încurcătură pe oricine ar încerca să-i urmărească pe noii gospodari cu intenţia de a-i surprinde furând sau

săvârşind orice altă nelegiure precum ar fi neprezentarea la serviciu sau trândăvia, dar mai cu seamă această metodă era îndreptată împotriva fostului şef de gospodărie şi tot el şi paznic, adică Alexandr Timofeevici, care ar fi putut să se răzbune.

A început să se strângă maculatura. Atât prin sate cât şi prin oraşe, pionierii din ţara întreagă umblau după gazete, reviste şi cărţi, pluguri sau hârleţe, ligheane şi caiete. Atât plugurile cât şi caietele, cărţile sau bucăţile de calorifer puteau să fie noi şi vechi şi pionierii umblau peste tot ca furnicile, cu teancuri de gazete şi bucăţi de fiare şi tăblăraia pe care o trăgeau pe asfalt făcea gălăgie până ce ajungea să fie cântărită. La uşile pensionarilor se adunau grupe de pionieri care nu încăpeau cu toţii în vizor. De acolo pionierii plecau cu teancuri de gazete, gata legate, pe care pensionarii le primeau gratis şi le strângeau timp de un an de zile, teancuri, în balcon. Uşa se crăpa şi dincolo de lănţişorul care o ţinea, apărea o pereche de ochelari care spunea "n-avem, chiar acum au plecat pionierii", sau: "aţi mai fost o dată, gata, nu mai avem", "n-avem, asta a fost tot", "s-a terminat, ce mai vreţi, la anu' copii, la anu'", "n-avem maculatură!", "încercaţi mai sus", "n-avem maculatură!"

În faţa blocurilor, la fiecare scară, grămezi întregi de hârtii şi reviste, cărţi noi şi vechi şi cutii de carton erau păzite de câţiva pionieri, în timp ce alţii apăreau de peste tot, aruncau ceva la grămadă, pe urmă dispăreau strigând şi gesticulând. Prin podurile bibliotecilor săteşti şi-n podurile pensionarilor se auzea hodorogeală, ieşea praf, jos, la pământ, cădeau saci de hârtie care se rupeau de greutate.
În faţa şcolilor, învăţătoarele cu caietul în mână scriau kilogramele. Voci care strigau, mai aducem, mai aducem. Lângă cazangerie, pe unde nu demult trecuse parada, grămada de fiare se lungise până sub gardul cimitirului şi foarte repede se va ridica până la crengile copacului în care Stela şi-a agăţat pancarda. Cărucioarele cu ceainice, chiuvete ruginite, ţevi şi motoare nu încetau să hodorogească pe drumul care venea de la stadion.

48

Nicolai Arsenievici se adânci în pădure departe, să nu fie găsit. Unde fusese cândva o râpă şi cursese poate că şi apă şi unde acuma nu mai era decât o adâncitură plină de crengi uscate şi frunze putrede de atâţia ani, Nicolai Arsenievici se opri, puse hârleţul jos şi, aşezat pe coada hârleţului, scoase o ţigară şi o aprinse. Fumul se vedea foarte clar în

întunecimea pădurii şi se ridica din văgăună drept în sus, dispărând brusc acolo unde o rază groasă de lumină trecea printre frunze, chiar deasupra capului lui Nicolai Arsenievici. Câţiva tufari de corn, care creşteau din mal, chiar acolo unde râpa prin care cursese cândva şi apă şi care se umplu de frunze şi vreascuri şi unde, la doar câţiva paşi, râpa forma o ruptură care poate că fusese cândva cascadă atunci când apa, dacă a curs vreodată, îl ascundeau pe Nicolai Arsenievici cu crengile lor întortocheate, aşa încât din cărare nimeni n-ar fi putut să-l vadă. Nicolai Arsenievici se mai uită o dată la fosta cascadă şi chiar pentru o clipă îşi închipui cum curge pe-acolo apa şi se îngrijoră, dar după ce se mai uită o dată la vreascurile adunate acolo şi răscoli cu hârleţul stratul de frunze putrede, care se dovedi prea gros, îşi zise că apa nu va mai curge pe acolo niciodată şi că nu a mai curs demult şi poate să înceapă liniştit. Scuipă în palme, desenă cu hârleţul un patrulater şi se puse să ferească frunzele.

la să vedem cine a colectat cea mai puţină maculatură, Lihaciova Partnuhina, fetelor, ce-i asta? De ce n-aţi colectat maculatură, ce, nu aveţi gazete, reviste? Voi trebuie să fiţi ca albinuţele, ce, trebuie să vă învăţ eu?

Mergeţi la pensionari, la veterani, ce, nu cunoaşteţi nici un veteran? Nu se poate să nu cunoaşteţi nici un veteran, duceţi-vă la ei şi spuneţi-le că vă trebuie la şcoală şi o să vă dea că şi-aşa n-au ce face cu dânsele. Duceţi-vă la veterani că au balcoanele pline cu reviste, voi trebuie să fiţi ca abinuţele. Aşa cum albinuţele umblă toată ziua şi colectează nectar pentru stupul lor, aşa şi voi trebuie să colectaţi maculatură, ce-i asta, fetelor? Ce-i chiar atât de greu? Lihaciova Partnuhina, ascultaţi la mine, mai este timp până sâmbătă, dar nu lăsaţi pe ultima zi. Nu lăsa pe mâine ceea ce poţi face azi. Ştiţi că este aşa o vorbă, puneţi-vă şi colectaţi maculatură. Dar cine a adus cea mai multă maculatură? O-o-o, Bohanţov, de data asta-i bravo! El a adus, uitaţi copii câtă maculatură, o su-u-tă patruzeci de chile de hârtie şi două sute paisprezece de fier şi încă mai aduce. Bohanţov, ce zici, mai aduci, Bohanţov? Până sâmbătă mai este vreme. Iaca, Bohanţov îi bravo, el o să aibă notă exemplară la purtare. Şi Jeoltâi văd că s-a mai ridicat, el tot îi bravo, la noi el are 82 de kilograme de hârtie, iaca şi Vakulovskii... nu-i rău, 46 de kile de hârtie, dar el încă mai are timp, ce zici, Vakulovskii? Mai aduci până sâmbătă? Iaca, băieţii la noi îs bravo. Dar fetele încă o să mai aducă.

Voi de-amu ştiţi copii, că tata lui Stela a adus cu maşina şase sute cincizeci de kile de fier şi ne-a promis c-aduce şi hârtie, asta pentru clasa noastră putem să spunem că este foarte bine şi noi am îndeplinit planul. Dar dacă cineva mai are ceva pe-acasă, mai aduceţi. Voi trebuie să fiţi ca albinuţele. Ştiţi cum umblă albinuţele?

În cap la Saşa apăru dintr-o dată un câmp mare cu flori prin care bâzâie albinuţele şi colectează polen. În mijlocul lanului era aşternută o pătură şi pe pătură Saşa mânca harbuz. Florile erau înalte şi-i ţineau lui Saşa de umbră ca nişte copaci.

- Aşa cum umblă albinuţele prin flori şi colectează miere pentru stupul lor, aşa şi voi trebuie să colectaţi maculatură pentru că din maculatură se fac cărţi şi manuale noi, caiete şi hârtie de colorat. Iaca, noi am învăţat la şcoală că hârtia se face din copaci, dar ce-ar fi, copii, ca să se taie atâţia copaci ca să se facă manuale şi caiete? Şi de aceea voi trebuie să umblaţi ca albinuţele, să colectaţi cât mai multă maculatură. Pe urmă maculatura aceasta se duce la fabrică şi se topeşte şi se transformă în hârtie, iar pe urmă din hârtie se fac caiete şi manuale şi nu mai trebuie să mai taie copacii.

În câmp nu mai era nimeni. Numai

albinuţele bâzâiau peste tot cu legături mici de gazete pe care le duceau în lăbuţe, ligheane stricate şi şuruburi întinse pe o sârmă. Soarele încă nu răsărise bine şi de jos se vedea cerul albastru şi câte un nor alb, mare şi împrăştiat, ca o grămadă de maculatură. Florile au început să foşnească şi de pe ele cădea roua şi zburau deranjate albinele. Când se uită mai bine, Saşa văzu că se apropie Sonia şi se apleacă să nu-i cadă roua după gât. Saşa a întrebat-o dacă nu vrea harbuz şi ea a spus că vrea şi Saşa a rupt de genunchi jumătatea de harbuz în două. Când Sonia termină de mâncat harbuzul şi-şi ridică zâmbind mâinile pline de zeamă, în clasă nu mai era nimeni. Gălăgia de dincolo de fereastră îl făcu pe Saşa să se uite afară şi el văzu pe Bohanţov care arunca legături de gazete jos din maşină, pe Jeoltâi care-i dădea mâna lui Gurskii ca să se suie Partnuhina, care ducea o legătură grea în braţe şi alţii care stăteau la rând, iar mai încolo, lângă un copac, stătea de vorbă cu Nadejda Petrovna tata lui Stela.

49

Sub Nicolai Arsenievici apăru pământul negru şi rece care mirosea a putregai. Bucăţi de rădăcini, pietre şi chiar o geantă putredă, de piele, care se

rupse când Nicolai Arsenievici o apucă cu mâna şi vru s-o smulgă de sub pământ, stăteau la un loc peste grămada proaspătă de pământ de lângă Nicolai Arsenievici. Atunci când patrulaterul lui Nicolai Arsenievici se adânci cu un hârleţ, acesta scoase o ţigară şi se aşeză gânditor în frunze.

- Dacă ar fi să ne suim sus de tot, acolo unde se tremină ploaia, ce ziceţi, oare am mai avea nevoie de umbrele sau n-am mai avea? Eu zic că n-am mai avea.

- Eu zic că n-am mai avea, pentru că acolo n-ar mai ploua deloc şi-ar fi foarte bine şi uscat şi fără umbrele şi nici n-ar fi umbrele.

- Cum credeţi, industria ar avea de câştigat sau de pierdut, dacă nu s-ar mai face umbrele? Eu zic că ar avea de pierdut, pentru că umbrela este un produs de serie, care se găseşte în fiecare casă. Şi ce-ar fi dacă nu s-ar mai face umbrele?

- Eu cred că ar avea de pierdut în primul rând industria. Şi pe urmă, dacă pierde industria, pierde şi muncitorul, iar dacă pierde muncitorul, pierde şi ţara. Asta în primul rând.

- Dar spuneţi dumneavoastră părerea proprie cum credeţi, există aşa un loc unde să se termine ploaia şi să nu mai plouă? Şi dacă există, credeţi că e posibilă viaţa fără ploaie şi fără apă, în

general? Părerea dumneavoastră proprie. Eu cred că nu există.
- Eu cred că nici n-ar putea să existe viaţa fără apă. Asta în primul rând. Şi noi ştim foarte bine - după cum spunea şi filosoful grec, Tales, totul se trage din apă şi chiar şi viermele, după cum bine ştim, şi bacteria, după cum bine zice Darwin, nu au putut să ia naştere şi să prospere decât în apă. Iar, mai apoi, după ce viermele s-a transformat în şopârlă iar şopârla a crescut mare şi s-a făcut crocodil, iar unor şopârle, după cum bine ştim, le-au crescut pene şi au zburat în copaci. Şi după aceea, când crocodilul a început să meargă în picioare, mă refer la unii crocodili, acestora a început să le crească păr, iar mai târziu le-a căzut coada. Şi-acest fel de crocodil probabil că s-a transformat în maimuţă şi-a început să umble prin copaci. Dar pentru asta a fost nevoie de multe milioane de ani. Pe urmă maimuţele au început să muncească şi să-şi dobândească singure hrana. Ele erau cele mai deştepte animale. Iar de la muncă mâinile lor au început să apuce tot mai bine şi să fabrice unelte. Iar după asta a apărut omul, pentru că la maimuţe le-a căzut părul şi noi cunoaştem azi omul aşa cum este el. Desigur, au trebuit foarte mulţi ani pentru asta şi chiar şi faptul că omul

este mult mai inteligent decât maimuţa ne spune despre asta. Aşa că fără apă nu există viaţă. Dar, totuşi, munca îl înnobilează pe om.
- Cum aţi petrecut ziua cosmonautului, Makarâci? Se zice că aţi săpat în grădină.
- Bre, Vladimir Ilici. Ziua de 12 aprilie pentru mine este o zi sfântă, poate ca şi cea de 9 mai. Pentru că-n zilele acestea a câştigat de două ori. O dată atunci când i-a bătut pe nemţi şi pentru asta zic că ziua de 9 mai e sfântă pentru mine, şi-o dată când a păşit în cosmos. Iar eu am stat în faţa televizorului, Vladimir Ilici, şi nu în grădină.
- De ce n-am face azi de paradă în 12 aprilie? Credeţi că nu e un motiv pentru ţara noastră?
- Dacă nu mă credeţi, eu aş putea să vă povestesc ce s-a transmis la televizor în ziua de 12.
- Cu toate că în Moscova şi alte oraşe mari, oamenii au defilat şi au purtat portrete de-a lui Gagarin.
- Şi chiar de la numărătoarea aceea, Vladimir Ilici, patru, trei, doi, unu... pusk!
- Este un moment important în istoria ţării şi ilustrează foarte bine ideea noastră de progres. Apropo, dumneata mai tai copacii din pădure?
- Nicidecum! După întâlnirea aceea cu

dumneavoastră, Vladimir Ilici, eu nu mai tai copacii din pădure. Şi spun şi la ceilalţi să nu taie. Căci doar pădurea este bogăţia noastră, Vladimir Ilici!
- Foarte bine faceţi, Makarâci, foarte bine. Şi să-i învăţaţi şi pe ceilalţi să facă la fel.

50

În pădure părea că nu-i nimeni. Ajunşi la margine, Vladimir Ilici şi Makarâci au fost orbiţi la început de puterea soarelui de mai, dar după ce ochii li s-au obişnuit, lumina tăioasă de mai înainte s-a transformat în sursă de căldură şi plăcere. Ei au trecut drumul şi au pornit prin grâu, acolo unde ştiau că se găseşte o cărare. În pădure însă era răcoare şi dacă nu s-ar fi văzut printre crengi şuviţele orbitoare de lumină, s-ar fi putut crede că e o zi mohorâtă. Însă nici umbra pădurii şi nici umezeala pământului pe care hârleţul îl arunca, nu au trezit în Nicolai Arsenievici această părere. El săpa liniştit şi aerul pe care îl respira era un aer de primăvară.
După a treia noapte de pândă Alexandr Timofeevici se întorcea acasă. Satul era pustiu şi numai baligile care începuseră să se usuce în mijlocul drumului erau dovada că până la Alexandr Timofeevici au mai trecut oameni. Dar Alexandr Timofeevici nu era obosit. Dacă cineva s-ar fi uitat

atent la faţa lui Alexandr Timofeevici, ar fi găsit foarte repede o explicaţie. Dar iată ce a făcut Alexandr Timofeevici. Pe la ora patru, spre dimineaţă, văzând că Vasilii Gavrilovici nu fură nimic, a hotărât să se retragă după căsuţe şi să se culce pe iarbă. Alexandr Timofeevici era foarte obosit, iar Vasilii Gavrilovici nu fura nimic. Poate că Alexandr Timofeevici ar fi furat el ceva dacă Vasilii Gavrilovici n-ar fi umblat prin tabără în sus şi-n jos şi nu s-ar fi uitat foarte atent printre căsuţe şi n-ar fi suflat de patru ori în ţuruiac. Se putea crede că Vasilii Gavrilovici l-ar fi simţit pe Alexandr Timofeevici şi de aceea fluiera, dar nu-i adevărat. Vasilii Gavrilovici nu l-a simţit pe Alexandr Timofeevici. Atunci s-ar putea crede că Vasilii Gavrilovici fluiera ca să sperie hoţii. Dar nu-i adevărat. De ce fluiera atunci Vasilii Gavrilovici? Dar de fluierat, fluiera. Despre asta poate să vorbească oricine trăieşte aproape de tabără. Vasilii Gavrilovici fluiera de câteva ori pe noapte, cam la aceleaşi ore, iar la ora două şi jumătate striga de două ori "care e-acolo, băi! Ia fugi de-acolo!" Iată, deci, de ce nu era obosit Alexandr Timofeevici. El a dormit pe iarbă, după căsuţe şi acum pe faţa lui se mai vedeau urmele roşii pe care plantele le-au săpat. Alexandr Timofeevici mergea

drept şi încerca să-şi amintească ce zi este. Pe urmă, în cap îi apărea o pătură. Pe urmă, o bucată de brânză şi o ceapă pe care o scoate învelită într-o gazetă din torbă. Pe urmă îl prinde pe Vasilii Gavrilovici cum scoate cuiele şi fură sticla de la geam şi-l duce până la Marin Gheorghevici şi-l pun în motocicletă şi drept la raion. Vin nu-şi va lua cu el Alexandr Timofeevici. Nu se poate.

Nu era bine să se consume vin şi nici altă băutură alcoolică la serviciu. Alexandr Timofeevici ştia asta foarte bine. Iar serviciul lui Alexandr Timofeevici, o dată cu pierderea postului de lucru, devenise tocmai acesta, adică urmărirea lui Vasilii Gavrilovici şi depistarea fărădelegilor săvârşite de acesta. Poate că şi din această cauză, ajuns acasă, Alexandr Timofeevici s-a adâncit în beci. Când a ieşit de acolo, Alexandr Timofeevici ducea cu el o cană roşie cu vin din care sorbi câteva guturi, ca să nu se verse şi pe care o aşează lângă un tălgerel cu slănină tăiată şi brânză, pe colţul mesei în verandă. Maria Ivanovna lipsea cu desăvârşire de-acasă.

Aşadar, pădurea face oxigen. Dar fără oxigen nu există viaţă. Căci ce-ar fi viaţa fără oxigen? În primul rând, n-am mai putea să facem niciodată focul şi nu s-ar mai prăji nimic. Pentru că oxigenul

întreţine arderea. Dar fără ardere nimic nu se prăjeşte. Ce ar fi viaţa fără ardere? N-ar fi nimic. N-ar fi uzine şi motoare cu ardere internă. N-ar mai exista nici autobuze. Şi nu s-ar mai face niciodată focul. Dar ce am mânca noi dacă nu am avea cu ce să fierbem cartofii? Am mânca numai carne crudă ca primitivii. Dar fără oxigen nu există nici fotosinteză. Asta înseamnă că legumele nu ar face roadă şi s-ar usca toată iarba şi animalele nu ar avea ce să mănânce. De aceea avem nevoie de oxigen. Căci ce-ar fi viaţa fără oxigen? În primul rând, nu am putea să respirăm şi fără asta nu se poate trăi. De ce? Pentru că nu poate să aibă loc metabolismul fără oxigen. Este nevoie de oxigen în sânge. De aceea noi trebuie să avem grijă de păduri. Pentru că pădurile fac, în primul rând, fotosinteză şi degajă în schimb oxigen. Puneţi o plantă într-o încăpere şi-o să vedeţi că se va face oxigen. De aceea aerul în pădure este mai curat. Şi există chiar şi o vorbă: "a merge la pădure". Această vorbă nu e deloc întâmplătoare şi se referă la aerul curat din pădure. Dacă nu aţi fost niciodată în pădure, trebuie să vă duceţi. Să vedeţi ce aer curat e în pădure. Dar puneţi o plantă într-o încăpere şi-o să vedeţi că aerul e mai curat. Pentru că planta absoarbe bioxidul de carbon şi ne dă în schimb

oxigen. Dacă nu ar fi plantele, oamenii ar respira numai bioxid de carbon pentru că aerul nu s-ar reîmprospăta. De aceea este bine să aerisiţi camera în fiecare dimineaţă şi să vă spălaţi pe dinţi. O zi trebuie să înceapă cu gimnastica de dimineaţă. Gimnastica este izvorul sănătăţii. Păstraţi oxigenul, căci oxigenul este viaţa. Iar fără fotosinteză nu are loc metabolismul în organism.

Să luăm două plante de acelaşi fel. Două flori. Să le punem pe fereastră, aşa cum avem acasă. Vom vedea că plantele sânt la fel. Le udăm în acelaşi timp şi avem grijă de ele să le bată soarele. Plantele vor rămâne la fel. Dar să luăm una dintre plante şi s-o punem în dulap, la umbră. Vom uda amândouă plantele, ca şi mai înainte, pe cea din dulap şi pe cea din fereastră. Ar părea că plantele sânt îngrijite la fel şi de aceea trebuie să rămână la fel. Dar nu-i adevărat. Ce vom observa după câteva zile? Vom observa că planta din dulap nu este la fel cu planta de pe fereastră, chiar dacă sânt udate amândouă la vreme. De ce, totuşi, dacă sânt îngrijite la fel, planta din dulap va părea mai firavă şi mai bolnavă? Explicaţia este următoarea: în timp ce o plantă stă pe fereastră şi se bucură de lumina solară, cealaltă stă în dulap, la întuneric şi nu are lumină. Şi de aceea

nu are nici fotosinteză. Dar, fără fotosinteză, o plantă poate să rămână albă pentru că nu are culoare. Iată ce este fotosinteza. Dar fără fotosinteză n-ar mai fi nimic, căci fără soare nu poate să existe viaţa. De aceea trebuie să avem grijă de pădure. Pentru că din pădure se face şi mobilă şi hârtie, iar din hârtie se fac manuale şi hârtie de colorat, ca voi să puteţi învăţa.
După ce aruncă bucata de tablă în spini, Saşa se apucă să rupă iarba. Rămase o urmă umedă şi, în pământul lipicios şi cu găuri, erau lipite câteva fire lungi de iarbă albă. Deasupra creşteau câteva tufe de alun şi umbra lor cădea peste poiană şi peste Saşa. Sacul era aruncat pe un spin şi Saşa rupea iarba şi făcea grămezi mici, pe care nu avea cum să le piardă. Căci locul acesta era atât de mic, poiana aceasta înconjurată cu alunii şi puteai s-o vezi pe toată cu ochiul, nu puteai să nu mai găseşti grămezile. Până la jumătate cădea umbra rotundă a alunilor în care se apleca Saşa şi-aici iarba părea şi mai albastră, iar mai încolo ea părea mai galbenă şi se vedea o floare roşie sub un măceş.

51

Scoase din buzunarul de la pantaloni patru baloane pe care nu le umflase şi după ce trase de ele, le băgă înapoi în

buzunar şi căută în celălalt. Pe lângă bucăţi de hârtie şi două monede de cinci, scoase şi câteva rupturi de baloane albastre şi galbene şi o monedă de trei s-a rostogolit şi s-a oprit sub masă. S-a gândit că a făcut bine că n-a umflat baloanele şi nici nu mai avea nevoie pentru cealaltă paradă să mai cumpere altele şi putea să le umfle pe cele de la prima paradă. N-avea să ştie nimeni că baloanele nu sânt de la a doua paradă ci de la prima şi chiar dacă s-ar fi ştiut, nu-i punea nimeni să facă amândouă paradele atât de aproape ca să-ţi poţi păstra baloanele de la prima paradă pentru cea de a doua. Mai bine ar fi făcut două feluri de baloane, câte un fel pentru fiecare, şi-atunci nu mai puteai să te duci la paradă cu altfel de baloane. Ar fi putut să fac un fel de baloane roşii, pe care să scrie "slava trudu", pentru prima paradă şi un fel de baloane albastre pe care să scrie "9 mai", pentru a doua paradă pentru că era Ziua Biruinţei şi era mai bine să fie roşii pentru că aşa era şi steagul pe care ostaşii sovietici l-au pus la Berlin după ce i-au bătut pe fascişti. Saşa băgă în gură o bucată de balon şi după ce îşi rotunji gura foarte tare şi-şi trase buzele înlăuntru, subse balonul aşa ca acesta să i se muleze pe cerul gurii, pe urmă îl strânse cu buzele şi roti bucata

de balon rămasă afară. Când îl scoase, nu mai scoase o bucată ruptă de balon, ci un balon mic, ca o cireaşă, pe care şi-l dădu o dată de frunte, iar dintr-a doua îl sparse. Se aplecă şi căută sub masă cele trei copeici pe care le băgă într-o cutie de fier cu beculeţ şi în pahare curgea apă dulce. O puse în buzunar şi începu să-şi scoată caietele.

I-au rămas şi copeici de la prima paradă şi-ncă şi baloane. A mâncat îngheţată, patru sute de grame de ruladă cu măr, două sticle de apă dulce, încă două îngheţate şi două pahare de suc de mere şi-ncă o îngheţată şi două pahare de răsărită. Câteva seminţe i-au rămas pe fundul buzunarului şi-acum el ştia de ce băieţii mai mari, atunci când le cereai puţină răsărită, au numai vreo două pe fund şi prindeau cu degetele buzunarul şi îndoiau genunchii şi prin pantalonii albaştri se vedea atunci o umflătură ca o guşă de găină, atunci când se taie găinile. Dar ei aveau de fapt mai multă răsărită şi asta era numai un fel de a spune, de fapt iată cum era să ai numai vreo două răsărite pe fund. Aşa cum avea Saşa. Saşa scormoni cu degetul şi scoase câteva scame, nişte beţişoare mici şi cafenii, care rămâneau de la seminţe şi două seminţe. Le băgă în gură pe rând, iar cojile le-a luat din gură cu degetele şi le-a pus pe masă. Dacă se

mai duce diseară la pâine şi cumpără numai cinci pâini în loc de şase, câte treisprezece copeici, îi rămân 35 de copeici şi oricum nu vede nimeni. Pune plasa cu pâine în cui, în verandă şi nimeni n-o să numere pâinile. Se mai duce şi mâine seara şi mai face. Totuna, două pâini le mâncă scroafa şi-ncă jumătate de pâine trebuie s-o dea la câine. Până pe 9 mai, Saşa a calculat că va avea, cu tot cu rubla pe care i-o va da mama dimineaţă, două ruble. Scrise repede câteva exerciţii în caiet şi-l băgă în carte. Citi despre ostaşul necunoscut şi se gândi la o rublă mare de fier pe care era desenat un ostaş necunoscut, cu sabie în mână, care ţinea o fetiţă de neamţ în braţe pe care a salvat-o dintr-o casă care ardea. Pe urmă i se făcu foarte ciudă pe nemţi şi se gândi cum ar fi cel mai bine să-i omoare. Mai întâi merse cu tancul peste ei şi-i strânse lângă un perete mare de piatră, după ce nemţii au fugit şi au ajuns la perete. Un neamţ s-a împiedicat şi a căzut sub şenile şi Saşa s-a învârtit cu tancul ca să-l facă chifleac. Pe urmă, pe nişte nemţi i-a dezbrăcat cu pielea şi i-a spânzurat cu capul în jos de sârmele de la stâlpi, ca să-i curenteze. Se ridică şi se duse la oglindă şi, ca şi cum ar fi avut un automat în mână, lovi un neamţ în burtă, pe urmă îi trase un picior în cap când

neamţul se prinse cu mâinile de burtă şi-i mai trase un automat în cap şi neamţul a murit. Afară era cald şi nu bătea nici un vânt. Saşa se dezbrăcă de cămaşă şi rămase în pielea goală. Ochii i se închideau de la soare şi el se frecă foarte repede cu mâinile pe burtă, pe urmă o umflă şi-şi trase o palmă. Trebuia să caute nişte ouă prin cuibare. O dată, când s-a băgat în poiată, s-a umplut de păduchi mici de găină, care gâdilă şi te enervează. Dar păduchii de găină nici nu trăiesc la om şi se duc repede.

Păduchii sânt mici şi sânt de două feluri. Păduchi şi lindine. Păduchii sânt mai mari şi sânt vii şi umblă prin cap. Dar lindinile sânt albe şi sânt păduchi morţi. Ele nu te mănâncă, dar stau prinse de păr şi se văd. Păduchii au nişte labe mici şi beau sânge. Cu labele mici ei merg prin cap şi fac găuri. Pe urmă, dacă nu-i prinzi, păduchii se duc în creier şi-l mănâncă. Ei au nişte labe mici cu care fac gaură în cap şi nici nu simţi. Şi ei îţi mănâncă încet creierul, pe urmă mori. Şi dacă vrei să-ţi scoţi păduchii din cap, trebuie să-ţi facă doctorul operaţie şi să-i scoată din creier cu penseta. Dar nu-i mai găseşte niciodată. Pentru că, până ţi-i găseşte, păduchii îţi mănâncă creierul şi mori. Ei sapă foarte încet pentru că am labele mici şi nici nu te doare, numai te

mănâncă şi te scarpini.

52

Pe unde aveau să treacă, dacă grămada de fier uzat de lângă cimitir s-a făcut mare cât tot drumul. Nimeni nu mai putea s-o mişte de acolo, numai cu tractor. Fiarele se ridicau până la crengile copacului şi o chiuvetă albă stătea deasupra, pe grămadă. Trebuia să vină o maşină şi să le ducă să le topească, să facă maşini noi şi biciclete, dar n-a venit nici o maşină şi ele stăteau acolo grămadă. Mai mulţi au furat de acolo şi le-au adus a doua zi să le cântărească, dar grămada, totuna, era mare şi nu mai putea s-o ferească nimeni dacă nu venea maşina după ele. Nu mai era nici o cărăruşă mică. Dar când s-a pornit parada, pe 9 mai, toată lumea credea că o să meargă pe ocolite, printre maşini, dar au văzut că gardul era ferit la o parte şi toată lumea a ocolit grămada prin cimitir şi ieşea în partea cealaltă, unde nu mai era grămadă. Saşa a mai văzut că lângă gard mai era sprijinită o cruce putredă de lemn, care era mai subţire acolo unde era murdară de pământ şi era roasă. Dar pe cruce nu scria nimic şi ea cred că a stat drept lângă gard şi trebuia dată la o parte. Crucile de lemn putrezesc foarte repede şi toate

lemnele putrezesc. Saşa şi-a adus aminte de scara din pădure şi s-a gândit că degrabă o să se roadă şi ea şi o să se fărâme. Când o să moară, Saşa o să-şi facă o cruce de fier, pe care o s-o bage în beton. Încetişor, încetişor, Podgurskii ţine creanga, hai fetelor, treceţi. Şi o s-o bage zece metri în pământ şi o să scrie pe ea, "Aici odihneşte Alexandr Vakulovskii" şi toată lumea o să vină şi-o să plângă. Patru oameni legaţi la mânecă cu un ştergar îl duceau pe Saşa pe umeri şi toată şcoala mergea din urma lor. Roma Bohanţov şi Gurskii duceau o coroană cu panglică neagră, pe care scria cu alb. Nadejda Petrovna ţinea o fotografie cu Saşa, legată la colţ cu negru şi-i părea rău că i-a pus nesatisfăcător şi vroia să-i pună exemplar, dar nu mai avea cui, căci Saşa nu a întârziat din cauza lui, ci din cauza autobuzului, care întârzia tot timpul. Dar mai în faţă Saşa a văzut o fată care plânge şi duce un buchet de flori. Şi-atunci Saşa a văzut că asta era Sonia şi şi-a amintit cum a intrat ea în clasă şi l-a căutat în cap şi cum pe urmă i-a legat cravata şi s-a curăţat la răzătoare când ploua şi pe Saşa a început să-l mănânce înăuntrul nasului, lângă ochi şi să-i tremure barba. Saşa deschise foarte tare ochii, îi închise şi-şi suflă nasul. Era cald şi parada trecuse pe jumătate de şcoala

cea mică şi se-ndreptau spre casa lui Valeri Petrovici. Se auzea vocea lui Nadejda Petrovna care striga să nu mai dispară nimeni ca data trecută prin oraş şi să nu-i mai prindă în piaţă, la răsărită, că le rupe urechile. Să o aştepte toată lumea lângă monument, că dacă prinde pe cineva că fuge, nu ştie ce le face. Pentru că pe urmă toată lumea se întoarce de mânuţă înapoi la şcoală, că trebuie să le spună ceva. În spate se auzea Paraskovia Fomovna. Ele strigau amândouă şi mergeau printre rânduri şi te apucau de umeri pe la spate şi te scuturau. Apăru pe un perete un porumbel foarte mare, care ţinea în braţe un glob albastru. În jurul lui scria în toate limbile cuvântul pace. Pe urmă a început să se audă vocea. Şi totul s-a mai repetat o dată.

Ca şi data trecută, s-a întors acasă pe jos, a umblat prin oraş şi s-a oprit la iaz ca să se scalde. Căldura era mare şi departe pe deal se vedea cum tremură pământul şi colbul i-a murdărit sandalele şi pantalonii. Ajunse la iaz şi coborî câţiva paşi, până la copacii mari de pe iezătură. Sub copaci era umbră, dar aerul era cald şi Saşa îşi scoase sandalele şi pantalonii, iar ciorapii îi mototoli şi-i băgă în sandale. Se aşeză pe mal şi se sprijini cu mâinile şi-şi băgă un picior în apă, să vadă dacă e rece. Pe

urmă Saşa călcă în apă cu amândouă picioarele şi începu să se îndepărteze încet, ţinându-şi mâinile strânse la piept. Când apa îi ajunse la chiloţi, Saşa se opri şi şi-i udă cu mâinile. Aşa trebuia să faci ca să nu simţi că apa e rece. Pe urmă Saşa îşi duse mâinile în jos şi le lipi de corp. Ridică puţin umerii, se înălţă pe vârfuri şi, după ce bolborosi ca un cal, îşi dădu drumul până la gât în apă, pe urmă sări în cap şi dispăru. Pe apă rămaseră numai valurile şi bolboroseala lui Saşa, care mai răsuna în urechi. Mai încolo iazul era liniştit şi strălucea şi nu se vedea nimeni. Câţiva paşi mai încolo reapăru capul lui Saşa, care se scutură şi-şi şterse apa de pe ochi cu mâinile. Închise un ochi şi începu să înoate ca ţâncul. Părul îi ajungea în ochi şi trebuia să şi-l ferească cu mâna şi atunci îşi lua aer în piept şi-nchidea gura pentru că se ducea la fund. Apa se încălzi şi nu mai era rece. Se vedeau numai valurile mici cum strălucesc. Saşa întinse piciorul şi atinse fundul. Mai rămase câtva timp în picioare, cu mâinile strânse la piept, cu apa până la gât. Pe urmă a început să iasă încet şi lângă mal se prinse de o rădăcină şi călcă pe iarbă. Avea urme de mâl printre degete şi pe călcâie şi i se făcu frig, la umbră, sub copaci, şi i se făcu pielea de găină. Se duse la soare şi se ghemui şi se uita printre picioare cum i se scurge

apa din chiloţi. Pielea a început să i se usuce şi soarele a început să frigă şi degrabă i se făcu iarăşi cald, dar nu se mai băgă în apă. Se uită împrejur, să vadă dacă nu e nimeni, pe urmă se duse după un copac şi-şi scoase chiloţii ca să-i scurgă. Băieţii mai mari şi-i scurgeau drept pe ei. Îi dădeau jos numai până la genunchi şi-i învârteau până curgea toată apa. Pe urmă-i îmbrăcau la loc. Saşa îi îmbrăcă şi el la loc şi încercă să-i scurgă la genunchi, dar nu mai curse nimic. Peste chiloţi îşi trase pantalonii. Dădu pantalonii jos până la genunchi şi îmbrăcă cămaşa. S-a aşezat jos pe iarbă şi s-a încălţat, şi-a şters mâlul care se uscase dintre degete. Scoase din buzunar, la urmă, cravata, îşi ridică gulerul la cămaşă şi o legă. Părul i se lipise de cap şi Saşa îl dădea după urechi. Mai rămâneau două săptămâni şi patru zile, până se termina şcoala. Şi-acestea erau cele mai bune şi cele mai rele săptămâni.

53

În pădure Nicolai Arsenievici săpa groapa. Pe mal, grămada de pământ crescu şi Nicolai Arsenievici mai făcu o grămadă în cealaltă parte, pentru că pământul începu să cadă înapoi în groapă. Iepurii, ca şi celelalte animale domestice, au fost mai întâi animale

sălbatice şi au trăit pe coclauri şi prin păduri. De exemplu, câinele. Câinele este un bun prieten al omului, dar el a fost mai înainte lup şi poate că venea să rupă oile acestuia, cum se mai întâmplă şi astăzi cu unii lupi. O dată, un om a prins un pui de lup şi l-a adus acasă. Lupul a început să crească şi omul s-a temut ca lupul să nu se năpustească asupra sa şi l-a legat. Dar omul s-a gândit că dacă el se teme atât de tare de lup, atunci şi hoţii se tem de lup şi l-a pus să păzească casa. Dar pe urmă lupul şi cu omul s-au împrietenit şi s-au făcut prieteni. Lupul nu mai mârâia când îl vedea pe om, pentru că omul îi aducea mâncare şi pe urmă, dacă a văzut că lupul nu mai mârâie, nici omul nu s-a mai temut de lup. Şi aşa a ajuns lupul câine şi a început să trăiască pe lângă casa omului. Asta s-a întâmplat cu toate animalele care trăiesc pe lângă om. Ele au trăit mai întâi în sălbăticie şi abia apoi au fost îmblânzite de om. Multe dintre ele şi-au schimbat şi înfăţişarea, trăind pe lângă om, pentru că ele n-au mai trebuit să lupte pentru dobândirea hranei şi de aceea ele aleargă mai încet. Aşa şi iepurii. Iepurii au fost mai înainte sălbatici. Toţi iepurii erau sălbatici. Nu erau iepuri care să fie de casă şi iepuri care să fie sălbatici. Pentru că toţi iepurii erau sălbatici şi ei trăiau în vizuini şi prin hăţişuri. Şi astăzi

mai există iepuri sălbatici care trăiesc în vizuini şi se înmulţesc. De aceea şi iepurii de casă ar putea să se înmulţească în vizuini, pentru că se trag din iepurii sălbatici, numai că aleargă mai încet. Ei ar putea să se înmulţească într-o vizuină şi nu mai au nevoie de cuşti. Şi nu mai trebuie să le dai nici de mâncare, pentru că ei ies din vizuină afară şi mănâncă iarbă şi pe urmă se întorc înapoi, în vizuină, la culcare. Trebuie numai să-i înveţi să vină la vizuină. Trebuie să le pui mâncare bună în vizuină. După ce iepurii mănâncă toată mâncarea din vizuină, le pui alta. Şi-i ţii câteva zile închişi în vizuină, ca să nu fugă. Pe urmă iepurii nu mai fug din vizuină, pentru că văd că în vizuină este cald şi bine. Nicolai Arsenievici ieşi din groapă şi înfipse hârleţul în pământ. Şi-apoi, orice animal creşte mai bine în natură. Cu atât mai mult iepurii, care sânt alergători şi le place mişcarea. Iepurilor le place să se mişte. Ei ar putea să se mişte toată ziua, ţup-ţup, prin pădure şi să pască în linişte brebenei. Pe urmă, când se satură, se întorc înapoi în vizuină şi se culcă. După o lună, când iepurii cresc mai mari, vii numai şi-i prinzi într-un sac. Nicolai Arsenievici termină ţigara şi se apucă să târâie copaci şi să acopere groapa. După ce puse de-a curmezişul câţiva copaci mai groşi,

Nicolai Arsenievici aruncă peste ei crengi şi începu să le acopere cu pământ şi cu frunze. Lăsă numai o gaură la intrare, cât gura căldării, pe unde trebuiau să intre iepurii, pe urmă se gândi să pună acolo o portiţă mică de plasă, pe care s-o închidă şi să o deschidă. Într-un cuvânt, vizuina era gata şi Nicolai Arsenievici, începând chiar de mâine, ar putea să-şi mute în pădure iepuroaicele.

Pe masă, în faţa lui Nadejda Petrovna, stăteau una peste alta cutiuţele învelite în hârtie de caiet, cu numele scrise pe ele. Puteai să te joci cu ele şi să construieşti o casă de cutiuţe, căci semănau cu nişte cărămizi mici, învelite în hârtie şi cu nişte cubuleţe care se vând în cutii şi din care se construiesc căsuţe şi garaje. Dar numai că acelea nu erau învelite în hârtie de caiet şi nu aveau nici un nume scris pe ele. Peste hârtie era învălătucită nişte aţă albă, sau neagră, pusă în cruce de mai multe ori, care ţinea hârtia să nu cadă. Nadejda Petrovna se uita pe cutiuţe şi scria numele într-un caiet. Când Nadejda Petrovna a terminat, toată masa era plină de cutiuţe şi nu mai stăteau grămadă una peste alta. După aceea, Nadejda Petrovna s-a uitat mai bine în caiet şi a-nceput să strige. Şi l-a chemat la dânsa pe Buhin şi a început să

strige la el şi să-l întrebe de ce n-a adus analiza. Şi l-a bătut. Pe urmă, Nadejda Petrovna a scos din geantă o cutie de chibrite şi a scos dintr-însa şi pe urmă i-a dat-o lui Buhin şi i-a zis să se ducă să facă analiza. Dar Buhin a zis că n-are analiză şi el a zis că el a făcut acasă şi nu mai poate. Dar Nadejda Petrovna s-a enervat mai tare şi i-a tras vreo două şi i-a zis să facă cât poate şi să nu vină înapoi până nu face. Buhin a început să plângă şi a luat cutiuţa şi s-a dus. Dar când se ducea Buhin, cred că toată lumea se gândea cum Buhin se murdăreşte când vrea să bage analiza în cutiuţă şi cum o împinge cu o bucată de hârtie. Dar trebuia să faci analiza drept în cutiuţă, dar era greu să nimereşti. Trebuia să ţii cutiuţa cu mâna şi să te uiţi, şi când vedeai că a ajuns la cutiuţă, trebuia să tragi cutiuţa şi o bucată rămânea în cutiuţă, dar o bucată se rupea şi cădea jos. Dar trebuia să te uiţi dacă nu-s limbrici. Pentru că, dacă erau limbrici, te râdeau toţi şi spuneau, limbricosu, limbricosu. Dar dacă vedeai vreun limbric, degeaba îl scoteai cu un băţ, pentru că ei aveau un fel de aparatură şi vedeau că ai limbrici, chiar dacă nu era limbricul. Erau un fel de ouă mici care se vedeau cu aparatura. Dar nimeni nu ştia ce fel de ouă. Şi, pe urmă, trebuia mai bine să te duci la cineva care n-are limbrici şi

să-l rogi să facă şi pentru tine. Mai mulţi nu vroiau să facă pentru tine, dar până la urmă, găseai pe cineva şi scăpai. Aşa făcea Gurskii. El n-avea limbrici, dar se temea că are şi se înţelegea cu un prieten de-al lui mai mare, care dădea analiza mai devreme, pentru că cei mai mari dădeau mai devreme şi acela făcea şi pentru el. Dar mai mulţi făceau aşa pentru că aflau că n-au nimic şi făceau şi pentru ceilalţi. Dar acum, toată lumea se gândea la Buhin şi se roiau în bancă. Fetele duceau mâinile la gură şi făceau ch-h. Se întorceau unul la altul. După ce se rupea o bucată şi cădea jos, trebuia să închizi cutiuţa şi s-o înveleşti într-o foaie de caiet, pe care-ţi scriai numele. Dintr-o dată toate cutiuţele s-au deschis şi Saşa văzu scroafa care călca pe ele şi grohăia. Ce-i, Buhin, aşa-i c-ai putut? Clasa a început să foiască mai tare şi să râdă când Buhin a intrat cu cutiuţa în mână şi s-a oprit lângă Nadejda Petrovna. Vezi că se poate, ce-i aşa de greu, Buhin? Pune cutiuţa aici şi treci la loc. După ce Buhin a trecut la loc, Nadejda Petrovna a rupt o foaie dublă din caiet, a învelit cutiuţa şi a scris pe dânsa. Pe urmă, Nadejda Petrovna a luat toate cutiuţele de pe masă şi le-a pus la dânsa în geantă. Toată clasa s-a liniştit şi a pus mâinile pe bancă şi Nadejda Petrovna a început lecţia.

54

A văzut cum iese din paie o pisică mică fără păr şi se clatină. Pe urmă s-a mai clătinat şi a sărit de câteva ori şi avea coada subţire, ca de şobolan şi tot fără păr. Paiele s-au mişcat şi a ieşit altă pisică-şobolan, fără păr, şi s-a auzit un chiţăit. Pe urmă altă pisică a ţâşnit de undeva de sub nuiele şi s-a băgat în paie. Şi toate erau albe cu roz, ca nişte petale roz de trandafir şi aveau nişte ochi mici şi capul rotund şi nu aveau nici gheare şi o coadă micuţă ca un colte mare de cartof şi nu erau pisici. S-a auzit grohăitul şi Saşa s-a speriat şi de lângă grămada de paie s-a ridicat scroafa, care stătea culcată şi ea, pe nişte paie, dar care nu erau grămadă şi erau împrăştiate peste tot. Burta ei s-a bălăngănit şi ea a oftat de câteva ori şi a grohăit mai încet şi s-a văzut că se ridică greu. Nu mai era nici o pisică şi erau numai nişte porci mici de tot, cu frunţile rotunde şi nu semănau deloc a porc. Saşa văzu că nuielele de jos sânt date la o parte şi scroafa poate să umble prin tot grajdul. La început s-a speriat că scroafa o să iasă şi o să-l mănânce, aşa cum mănâncă scroafele copiii, dar pe urmă s-a aplecat peste nuiele şi a mai lovit-o cu lopata peste spinare şi scroafa a început să grohăie

şi a pufăit şi a muşcat şi a aruncat paiele. Saşa a simţit că începe să plângă şi lopata se face tot mai grea şi nu mai poate să o lovească pentru că-i vine să se aşeze jos şi să se ţină cu mâinile de piept. Pe fereastra mică de la grajd se vedea afară ograda şi era foarte lumină şi nişte găini ciupeau iarbă. Saşa a sărit pe fereastră şi s-a dus plângând în grădină şi s-a aşezat sub o tufă de sânger, dincolo de gard, lângă râpă. Se gândea că pe urmă toată lumea l-ar ierta, dar n-o să-l mai găsească. Pentru că el o să se ducă undeva foarte departe, în pădure, şi-o să se omoare. Şi n-o să-l mai găsească nimeni. Pentru că el n-o să mai poată veni înapoi. Saşa îşi zgâria faţa şi printre degete se vedea râpa şi bucăţi de copaci, frunzele lor şi multă lumină, care-i intra în ochi. El se va duce şi se va omorî în pădure. Mai întâi se va plimba pe podiş şi pe dealuri, pe unde o să-l ducă ochii. Prin râpă şi prin toţi tufarii şi după ce o să obosească de tot, o să fie foarte departe în pădure. Şi-acolo o să cadă jos şi-o să se omoare.

Soarele a-nceput să nu mai tremure, copacii nu mai cădeau şi malul cel alb al râpei apăru printre crengi foarte clar şi parcă prea aproape. Saşa simţi pământul rece şi văzu că el e sub sânger. Se auzea foşnetul copacilor şi frunzele lor erau verzi şi iarba era verde şi numai

malul, care se vedea pe sub crengi, era alb şi strălucea. Saşa şi-a amintit cum a sărit acolo, în nisip, şi că sub el curge un izvor şi el a băut apă de acolo cu un brusture. N-o să mai bea apă niciodată cu un brusture. Măcar dacă i-ar fi dat, măcar o dată, apă lui Sonia dintr-un brusture. Saşa simţi că i se furnică iarăşi ochii. Dar nu mai avea cu ce să plângă. Simţea că este greu şi că toţi copacii foşnesc. Nici nu putea să se ridice de jos. Soarele i-a încălzit umerii şi ceafa şi parcă era un şarpe care se-ncălzeşte. Numai să vină cineva şi să-l crâmpoţească cu sapa.

Anton Prokofievici îşi trecu mâna prin păr şi se opri deasupra microfonului fără să spună un cuvânt. Ochii lui au început să alunece pe mulţime. Ochii alunecau, alunecau şi Anton Prokofievici nu spunea nimic. Pe urmă, mâna trecu din nou prin păr şi se auzi hârâitul microfonului.

- Brigada a 3-a! zise microfonul. Unde-i Nicolai Arsenievici? A început foiala şi toată lumea s-a uitat la brigada a 3-a, acolo unde era Nicolai Arsenievici.

- Unde-i Nicolai Arsenievici, vă întreb! zise microfonul. Ce, el nu ştie că astăzi e paradă?

Anton Prokofievici a pus mâinile pe tribună şi s-a aplecat înainte. De după crengi a apărut lanul întins de grâu. Lanul era verde şi se lipea de un cer albastru. Doi nori

stăteau nemişcaţi, între cele două culori. Şi semănau cu o bucată de puf pe care şi-au smuls-o iepuroaicele. Dacă te lăsai furat, puteai să vezi că-n el se ascund şi iepurii mici pentru că puful se mişca uşor.

Lăsă hârleţul să-i cadă de pe umăr, chiar după poartă, aşa cum se lasă să cadă un sac greu sau o bârnă care te-a apăsat îndelung şi te-a obosit. Intră mai întâi în verandă şi bău drept din cană cele două degete de vin care au rămas şi pe urmă se aşeză. Putea să-şi ducă iepuroaicele în pădure. Cui i-ar fi venit una ca asta în cap. Să creşti atâţia iepuri fără nici o cuşcă. Cum se zice, ce, vine capra la fân sau fânul la capră. De ce să duci cu sacul brebenei, când poţi să duci iepurii să pască singuri. S-alerge liberi prin pădure. Să nu stea înghesuiţi în cuşti de plasă. Natura, când a făcut iepurii, nu i-a făcut în cuşti de plasă, ci liberi, în pădure. S-alerge cât vor ei şi să respire aer curat. Numai să nu se afle în tot satul, pentru că toţi o să-şi facă vizuini în pădure, mai ales şmecherul de Nichifor. Şi-o să se umple pădurile de iepuri şi toamna, la împărţit, n-o să se mai ştie care şi-ai cui sânt. Fiecare o să spună că-s ai lui. E greu când se întorloacă două turme de oi, toamna, când le dai la berbec, pentru că-s doi berbeci, unul al lui Zahar Andreici şi altul al lui

moş Gheorghe. Pentru că se bat berbecii între dânşii şi-atunci fac două turme, pentru că altfel se bat berbecii toată ziua şi nu mai umblă oile. Dar şi din cauza banilor fac ei două turme. Fiecare cu berbecul lui. Şi nu mai poţi să le alegi când se-ntorloacă două turme. Darmite iepurii, care nici măcar nu sânt însemnaţi şi cresc de capul lor în pădure şi nu le taie nimeni nici o ureche, ca la oi. Nu-i mai cunoaşte nimeni. Toţi o să spună că-s iepurii lor, pentru că n-au semn. Şi-o să ia toţi iepurii.

Se sprijini cu mâna de streaşina joasă, unde era cuşca şi-şi rezemă fruntea pe mână. Erau amândouă grase şi una ţopăia prin cuşcă, iar alta rodea un păpuşoi. Însă nu se vedea să-şi smulgă puful. Ei, fetele, vă mut la casa voastră, gândi Nicolai Arsenievici şi după aceea, când gândul părea că se scursese şi se creă o pauză în mintea lui Nicolai Arsenievici, Nicolai Arsenievici se aplecă şi mai tare peste cuşcă şi lovi în capacul de tablă al acesteia. Iepuroaicele au sărit speriate şi s-a auzit tropăitul lor puternic, pe podeaua de plasă.

55

- Ce faci acolo, Saşa?

Saşa se întoarse şi-l văzu pe tata, care săpa, se vede că de mai multă vreme, în grădină, nu departe de tufa cea

de sânger. Tata se sprijini în coada hârleţului cu o mână, iar un picior îi era îndoit şi stătea cu talpa pe fierul pe jumătate îngropat.
- Stai la soare? Vezi să nu stai pe pământul rece, că răceşti. Nu te uita că-i cald afară. Aista-i timpul cel mai bun pentru răceală.
Saşa se ridică de jos şi era prea târziu să mai fugă. Dar tata nu-i spunea nimic de copil şi se apucase iar de săpat, în timp ce vorbea. Saşa ştia că pământul este rece. Dar el putea să stea şi-n apă, şi-n gheaţă, pentru că totuna se va omorâ. Deodată, tata a ridicat capul şi s-a sprijinit iarăşi în hârleţ.
- Băi Saşa, băi, da' tu ştii c-o fătat scroafa? Du-te să te uiţi la purcei, să vezi ce frumoşi îs.
Saşa cobora în vale şi era bucuros. Rândul de nuci pe care îl sădise cu doi ani în urmă, împreună cu tata, mai crescuse. Tata săpa groapa şi pe urmă cobora nucul în groapă şi-l ţinea cu mâna şi dădea cu piciorul pământ şi cu hârleţul, iar Saşa bătătorea şi se-nvârtea în jurul nucului. Băgă capul pe fereastră şi începu să se uite. Purceii erau într-adevăr frumoşi şi el vroia să se uite la ei. Ce fel de copil care nu vrea să se uite la purcei.

56

Chiar dacă timpul trecea greu, până

la sfârşitul şcolii nu nai era mult. Când se gândea că începe vacanţa şi va umbla la iaz părea că este foarte mult şi că trece greu. Dar când se gândea că se termină anul şi trebuia să ducă manualele, timpul trecea repede. Pentru că trebuia să le lipească unde erau rupte şi avea şi o foaie ruptă din cartea de citire, unde trebuia să fie o poezie pe care Saşa n-a învăţat-o şi Nadejda Petrovna l-a prins că a rupt-o şi nu era ruptă de mai înainte. Şi nu-şi găsea nici cartea de Ştiinţele Naturii, pe care spunea de fiecare dată că a uitat-o acasă şi lua întotdeauna bătaie pentru că n-o împrumuta din clasa de-alături pentru că nu ştia pe nimeni şi-i scria zilnic. Şi nici nu ştia pe unde să o caute. Şi încă mai avea în Patria Noastră un Lenin cu ochelari şi cu mustaţă, răsucită ca la baronul Münhasen, care se trage singur de păr. Dar degeaba îi spunea lui Nadejda Petrovna că nu el i-a făcut mustaţa şi ochelarii lui Lenin, pentru că nu-l crede. Lenin era bun şi nu trebuia nimeni să-i facă ochelari. Trebuia să-i facă ochelari învăţătoarei, care era desenată lângă tablă cum explică la copii. Dar nu lui Lenin. Lenin şi-aşa are mustaţă cu barbă. Fata încă i-a zis că pe Lenin n-are voie să-l deseneze nimeni, numai pictorii mari la care le dă voie. Dar pe ceilalţi îi pune-n puşcărie dacă

nu seamănă. Dar are mustaţă frumoasă şi ochii blânzi, nu răsucită, ca baronul Münhausen. Numai vreun prost putea să-l mâzgălească pe Lenin. Lenin era atât de bun şi a făcut revoluţia. Şi el îi ajuta pe copii. Lui Saşa îi era ciudă foarte tare pe cel care i-a făcut mustaţă răsucită lui Lenin. Dar nu el i-a făcut. Era câte vreunul, ca şi Ciornâi, care nu ştie să citească. El nici nu ştie cine-i Lenin. Tata i-a zis că ăştia se cheamă copii debili şi mama şi tata lor sânt beţivi. Şi de aceea ei sânt proşti şi au ochii tulburi. Dacă-ar ştii el cine este Lenin, cred că i-ar părea foarte rău. Saşa l-ar omorâ. Numai dacă leagă strâns cu aţă toate cărţile şi nu mai poate să le dezlege şi numai le numără. Dar poate el să le lege oricât de strâns, pentru că pe-ale lui tot le dezleagă şi se uită prin ele. Încă mai poate să primească şi vreo două peste cap pentru că le-a legat atât de strâns. Dacă nu s-ar fi inventat pătrăţica cu linii de la sfârşitul cărţii, unde era iscălitura, ar fi furat de la cineva cartea şi-ar fi pus-o pe-a lui în loc. Dar aşa, toate cărţile erau iscălite. Te punea Nadejda Petrovna s-o iscăleşti. Ştie el foarte bine cum îl cheamă pe cel care i-a făcut mustăţi lui Lenin şi ochelari. Pe dânsul îl cheamă, sau Grigorenko Vladimir sau Jmurkin Alexandr sau Evseeva Natalia sau Baltuhin Vasilii. Pentru că erau

patru. Totuna, Saşa era ultimul din pătrăţică şi după asta cartea nu mai era bună pentru că pătrăţica s-a umplut. Dar parcă vede că va lua bătaie. Dar a văzut el şi cărţi iscălite şi mai jos de pătrăţică. Pui numai un număr 6 şi te iscăleşti. Are şi el una. Dar fata cred că nu a mâzgălit cartea pentru că scrie frumos. Înseamnă că vreunul dintre ei. Dar mai putea să i-o mâzgălească şi colegul de bancă, când nu se uită, ca să-l vadă mai pe urmă învăţătoarea şi să-i tragă o bătaie.

Legă sacul şi se aşeză pe el. Începeau să se răreasc brebeneii. Rămâneau numai frunzele pentru că florile se scuturau pentru că degrabă trebuiau să înflorească lăcrămioarele. Iarba pe care a găsit-o în poiana cu tufe de aluni era bună, dar era puţină şi s-a terminat. Dar frunzele erau multe şi erau mari, şi porcii le mâncau şi fără flori. Din toate florile numai lăcrămioarele nu se dădeau la porc. Ele nici nu erau atât de multe ca viorelele şi ca brebeneii, nici nu erau atât de mari şi erau trecute în cartea roşie. Şi miroseau frumos, ca şi cravata după ce i-a legat-o Sonia. Poate că dacă şi brebeneii ar fi fost mai puţini poate nici pe ei nu i-ar fi dat la porc şi i-ar fi trecut în cartea roşie. S-ar fi găsit alt fel de buruian. Dacă ar fi fost prea multe lăcrămioare,

nu crede că s-ar fi dat lăcrămioarele la porc. Ele erau albe şi erau mici şi când puneai mâna, erau reci. Pentru că ele cresc numai la umbră. Şi nimeni nu le-ar fi dat la porc.

Trebuia să se gândească ce va face în vacanţă, ca să spună la şcoală. Pentru că trebuie să spună ce face în vacanţă, aşa ca şi în clasa a-ntâia şi a doua. Dar atunci a spus că stă acasă şi îi ajută pe părinţi. Şi îi era ruşine. Cei mai mulţi se duceau în tabără, iar cei care-nvăţau bine, în excursii. Dar el avea tabără la el în sat şi totuna, umbla pe-acolo şi se uita cum joacă fotbal. Dar ceilalţi spuneau că se duc la ţară, la bunica, dar el nu putea să se mai ducă încă o dată la ţară, dacă trăia la ţară. Şi îi era ruşine. Poate dacă ar fi trăit în oraş şi s-ar fi dus la ţară, nu i-ar fi fost deloc ruşine aşa cum nu-i era nici lui Catereva, care a zis că ultima lună se duce la ţară, la bunica. Ce vacanţă-i asta să te duci la ţară? Înseamnă că el tot timpu-i în vacanţă? Dar nu era el în vacanţă pentru că toată lumea râdea de el. Dar nu râde nimeni de tine dacă eşti în vacanţă. N-are de ce.

După încă o noapte fără rezultat, se întorcea acasă Alexandr Timofeevici. Cu fiecare zi, nehotărârea se întipărea tot mai mult pe faţa acestui om şi ochii lui, care au pierdut orice urmă de ciudă, şi

mersul lui clătinat, aproape că nu mai motivau toate acele nopţi pe care Alexandr Timofeevici le petrecuse în spatele cisternei, iar de două zile s-a mutat după căsuţe, sus de tot, pe iarbă. Cert era că ciuda lui Alexandr Timofeevici dispăruse şi el nu-l mai învinuia pe Vasilii Gavrilovici de cele săvârşite. Poate că, în locul lui, Alexandr Timofeevici ar fi procedat la fel. Şi, totuşi, Alexandr Timofeevici şi-a ocupat locul cu cinste şi mândrie, cu forţe proprii, dând dovadă de hărnicie şi bună purtare în brigada în care lucrase mai înainte. Pe deasupra, Alexandr Timofeevici era un bun tovarăş şi n-a recurs niciodată la şiretlicuri. Chiar dacă a furat ligheanele şi făina, Alexandr Timofeevici rămânea pentru cei care l-au cunoscut un om drept. Şi totuşi, ce l-a determinat pe Alexandr Timofeevici să-l urmărească cu atâta ardoare pe cel care se numeşte Vasilii Gavrilovici? Desigur, la început fapta acestuia, murdară, de altfel, în urma căreia Alexandr Timofeevici rămânea fără post, două posturi, ca să nu uităm, şi fără reputaţie. La început ciuda l-a împins pe Alexandr Timofeevici, setea de răzbunare. Dar ce-l mai determina pe Alexandr Timofeevici, cel de acum, să nu renunţe la urmăririle sale? Aceste gânduri se încurcau în capul fostului şef

de gospodărie, din ce în ce mai moi din cauza căldurii soarelui. Poate că tot din cauza acestei călduri pătura pe care o ţinea în torbă, pe umăr, îi părea grea şi inutilă. La depărtare de cincizeci de paşi, mergea înainte Nichifor. După mers, putea să fie beat. Nichifor mergea repede, dar de câteva ori părea că se opreşte, pe urmă îşi continua drumul la fel de repede. Asta însemna că Nichifor se certa cu cineva în mintea lui, şi-atunci când se oprea, explica probabil ceva mai greu de înţeles. Alexandr Timofeevici băgă mâna în torbă şi rupse o bucată din pâinea care i-a rămas de astă noapte şi o băgă în gură.

- Bună ziua.

- Bună ziua.

Pe drum trecu o bicicletă care veni cu mare viteză din deal şi-l salută pe fostul şef de gospodărie. Şi paznic.

57

- Îmbli ca prostu' nopţile, tare-ţi trebu'!

- Ş-am să îmbl.

- Îl prinde el pe Vasile când fură. Că el îi prost. Numai tu eşti prost şi te prind. Tu crezi că toată lumea-i proastă ca tine.

- Ş-am să-l prind. Ţi-arăt că-l prind.

- Că omu' dacă are de furat, fură când vezi tu. El, dacă vrea să fure, fură şi ziua, nu numai noaptea. Că noaptea te duci tu să-l pândeşti. Ştie tot satu' de-

amu. Alexandr nebunu'.

- Pune tu ceva de mâncare şi mai taci oleacă.

- Da' poţi să-ţi pui şi singur, că ai mâini. Uite, ceaunul i-acolo, farfuriile-s acolo, polonicu-i în ceaun.

- Ai dat ceva la porc?

- Nu, te-am aşteptat pe tine când vii de la slujbă ca să dai tu. Ar muri porcul de foame dacă n-ai fi tu.

- Taci din gură. Şi vaca ceea, ai muls-o dimineaţă? Fă şi tu nişte brânză că vreau plăcinte..

- Când tai lemne îţi fac şi plăcinte...

- Da' de rânit, nu te-ai gândit să râneşti, nu? Stă vaca ceea-n baligă de-o săptămână.

- Iaca bine c-ai venit tu să râneşti. Murea vaca ceea fără tine. Se ridica baliga şi murea.

- Hai, pune o dată să mănânc, că mi-e somn. Eu mă duc să mă culc da' tu să vezi ce mai faci prin grădină, poate mai sapi oleacă.

Marusea Ivanovna intră sub podnaves şi scoase în farfurie, cu polonicul, borş cu varză şi două bucăţi mari de carne, pentru Alexandr Timofeevici. Chiar şi în umbra podnavesului, unde soarele pătrundea prin crăpătura de sub acoperiş, urma verzuie de sub ochiul Marusei Ivanovna se vedea. După ce a pus farfuria pe masă şi şi-a îndreptat spatele şi s-a întors ca să plece, pata a nimerit în

tăietura de lumină şi-atunci ea păru mai sură, aproape ca cenuşa, iar împrejur, lat cam de vreo trei degete, pielea se luminase şi devenise albă.

De sus, de pe podiş, aveai legătură, dacă era nevoie, cu toate satele din împrejurimi. Toate duceau până la urmă la podiş. Aici creşteau lanurile de grâu, de păpuşoi şi de răsăritä şi câteodată se semăna mazăre. Chiar dacă nu ar fi fost satele, ele s-ar fi construit numaidecât, dar mai întâi de toate s-ar fi construit drumurile care să le lege cu podişul, căci de acolo se fura. Toată lumea mergea să fure în podiş şi pe lângă drumurile cunoscute erau altele, o mulţime, şi-aproape fiecare om avea un astfel de drum. I-adevărat că se putea întâmpla ca aceeaşi oameni să aibă de multe ori acelaşi drum, dar fiecare îl considera al său şi aveau motive, ce-i adevărat, pentru că foarte rar doi astfel de oameni se întâlneau, şi-atunci când se-ntâlneau, doar unul dintre ei ducea în spinare un sac, iar celălalt îl avea încă gol şi-l putea ascunde la piept, sub tunică şi mai putea încă să creadă că cel cu sacul doar s-a rătăcit şi-i pentru prima oară, iar cel cu sacul putea să-l scoată un simplu trecător pe cel fără sac, chiar dacă amândoi ştiau prea bine cum stau lucrurile, rămâneau însă stăpâni ai acelui drum. Niciodată un

simplu trecător nu mergea pe un astfel de drum, care ducea prin râpă şi prin porumbrei şi urzici şi niciodată un om cu un sac de 60 de kilograme în spate, nu-şi va permite să se rătăcească. Asta se ştia. Drumul oficial, însă, pe care treceau maşinile colhozului, cobora drept şi la vedere şi numai aşa lega satul lui Saşa cu podişul. Pe acest drum, până la prima casă, se făceau patru sau chiar cinci sute de metri din podiş. Cea mai scurtă cărare însă, până la aceeaşi casă, nu era mai lungă de o sută de metri. Alte case, cu atât mai îndepărtate de drumul cel bun, aveau legături chiar şi mai scurte. Se ameninţa chiar şi cu o alunecare de teren pe care toţi o aşteptau şi care ar fi putut aduce podişul mai aproape, pentru că, până a fi venit colhozurile, podişul era într-adevăr mai sus. Drumul acesta oficial cobora între râpa adâncă, situată pe stânga, cu malurile de nisip alb şi coasta abruptă pe care creşteau nuci şi cireşi bătrâni sub care se odihneau cosaşii când coseau, sau adunau fânul. Dealurile, atât cele de peste râpă, cât şi celelalte, erau pline de tufe de alun şi măceş, care despărţeau, în loc de garduri, postavele de coasă ale gospodarilor. Mulţi şi-au făcut grădini, chiar sus lângă podiş, ca să poată fura mai uşor. Spre toamnă se vedeau de departe bostanii albi care creşteau

acolo şi cei galbeni şi cele câteva glugi de ciocleje, în care se ascundeau cu timpul, păpuşoiul furat de la colhoz. Acolo unde drumul, înainte de a începe iarăşi coborârea, se ridica puţin, preţ de vreo douăzeci de metri în stânga, apărea dealul abrupt cu iarbă pentru perii pe care Saşa îl ridica de fiecare dată atunci când se ducea la brebenei. Mai sus era pădurea cea mică pe care o despărţea de dealul lui Saşa o râpă fără apă în care creşteau măceşi. Între această râpă şi gardul de aluni şi cireşi sălbatici, după care găsise Saşa poiana cu iarbă fragedă, dealul se elibera depărtare de vreo optzeci de metri, de orice copac şi acolo se atingea cu cerul. Numai buturuga cafenie de nuc, pe care se aşeza câteodată Saşa, ar fi putut să fie copac pe acest deal. În partea dreaptă era grădina lui Saşa, împrejmuită cu un gard de plasă, în care creşteau nuci şi un măr cu mere vinete şi mirositoare, cum nu mai avea nimeni în tot satul, iar mai la vale se prelungea râpa cu maluri albe care-ncepea chiar în podiş şi se sfârşea tocmai la iaz. Aici erau şi tufele de sânger şi frunzele lor, dacă le frecai în palmă, puneai pe urmă pe la spate cuiva palma pe obraz şi-l înţepa.

58

Cele zece ruble le împături în mână,

iar mâna o băgă în buzunar. Văzuse babe care legau banii în batistă şi când plăteau 15 copeici la autobuz, o dezlegau. Scoteau de acolo un pumn de mărunţiş şi-l numărau şi-aveau şi ruble de hârtie pe care le legau pe urmă în batistă. Saşa se aşează în bancă să fie sigur că nu le va mai pierde, aşa cum i se întâmplase de prea multe ori. De cele mai multe ori, Saşa îşi pierdea banii şi niciodată nu-şi amintea unde. Oricum, nu i-ar mai fi găsit. În afară de asta, mai erau şi doi băieţi mai mari care îl aşteptau câteodată la colţul şcolii şi-i spuneau să le dea 20 de copeici. Dar odată a găsit şi el o rublă îngheţată pe zăpadă şi a băgat-o în buzunar. Se putea găsi, aşa cum a găsit cineva şi 62 de ruble într-o batistă. Dar trebuia să te duci să întrebi cine le-a pierdut. Şi întotdeauna se găsea cel care le-a pierdut pentru că niciodată nu-ţi rămâneau ţie. Dar cel mai des pierdeau bani femeile de servici, pentru că, dacă le întrebai pe ele, întotdeauna spuneau că sânt ai lor.

- Ia să vedem, Nataşa, tu unde o să te duci în vacanţă?

- Eu, în vacanţă, am să mă duc la bunica şi-am s-o ajut la lucru.

- Dar ia să vedem, Valodea, tu unde te duci în vacanţă, tot la bunica?

- Scaunul hodorogi când Nataşa se aşează

şi mai hodorogi o dată când se ridică Valodea. În clasă era soare şi fereastra de lângă Nadejda Petrovna era deschisă.

- Nu, eu mă duc în tabăra de muncă şi de odihnă.

- Bravo, Valodea. Iaca Valodea nu se gândeşte numai la odihnă, dar şi la muncă. Şi, la sfârşitul taberei, o să aibă şi un bănişor în buzunar. Se mai duce cineva în tabere de muncă şi odihnă?

- Da, eu mă duc.

- Iaca-i bravo şi Costea. Să ştiţi, copii, că-i foarte bine în taberele de muncă şi de odihnă şi faci şi bănişori.

- Să vedem mai departe, Pupkina, tu tot la mare te duci?

- Da, eu mă duc la mare la Sergheevca, cu mama şi cu tata, dar mai pe urmă am să mă duc la ţară, la bunica, ca s-o ajut la lucru.

- Sveta?

- În tabără.

- Şi Iulea?

- Tot în tabără.

- Fedea?

- La bunica, la ţară, s-o ajut la...

- Petea?

- În tabără.

- Şi tu, Vakulovskii?

- În tabără.

- Hopa, aţi auzit copii, Vakulovskii se duce în tabără. Cine-a zis că Vakulovskii

nu se duce niciodată în tabără? Unde, acolo la tine în sat, aşa-i Vakulovskii? Ai adus zece ruble? Să ştiţi copii, cine vrea să mai avem foi în tabără, în sat la Saşa, acolo-i foarte frumoasă natura, aşa-i Vakulovskii? Să vedeţi şi voi unde trăieşte Vakulovskii, ce zici Saşa, le-arăţi copiilor? Să-mi dai, Vakulovskii banii ca să-ţi dau foaia. Aliona, tu unde te duci?

- La ţară, la bunica, s-o ajut la lucru.

- La ţară, la bunica, s-o ajut la lucru.

- În tabără.

- În tabără.

- În tabără.

- La ţară, la bunica, s-o ajut la lucru.

Nadejda Petrovna numai mişca din cap, nu mai spunea nimic şi fiecare, pe rând, spunea la ţară, la bunica s-o ajut la lucru sau în tabără. Pe urmă nici nu mai spuneau s-o ajute la lucru ci numai la ţară la bunica şi Nadejda Petrovna ridica iarăşi capul, scria într-un caiet şi-l ridica iară.

- Aşa, copii, cei care merg cu mine în excursie, să rămână în clasă să le spun ce trebuie să ia cu dânşii şi cum să se-mbrace. Iar ceilalţi, să se ridice-ncetişor şi să iasă în linişte afară. Şi să nu vă prind că alergaţi pe coridor, Roma, Petea, că am să văd cât de repede o să ajungeţi voi la stadion că vă văd eu de la mine de pe fereastră şi-atunci o să vă

prind eu. Ştiu eu cam cât de repede s-ajunge la fereastră. Şi-acum, încetişor, fiecare îşi ia, în linişte, ghiozdănelul şi iese. Vakulovskii, dă încoace banii.
Cum va fi în tabără? Acolo-s o mulţime de fete şi băieţi. Şi câteodată ies seara să se aşeze pe banca de la poartă şi stau la vorbă. Şi au educatoare mai tinere şi mai bătrâne şi unele sânt tinere de tot şi seamănă cu nişte fete. Pe terenul de asfalt negru cu linie albă stă o ţeavă albă şi lungă, pe care se ridică steagul. Pe stradă trec oamenii cu pâine de la magazin şi se uită la ei prin gard cum ridică steagul şi stau aliniaţi. Şi când se lasă seara rămân numai educatoarele tinere pe bancă, la măsuţă şi se aprind becurile albe-albăstrii şi tremură.

Se duse după casă, prin vie, în aluniş. Călcă pe o grămadă de hripcă uscată, atent să nu alunece în râpă. Hripca trosni şi el se prinse cu mâna de o creangă de corn şi piciorul i se adânci în hripcă. O dată la câţiva ani, Nicolai Arsenievici curăţa via, iar hripca o arunca în râpă. După ce se sprijini mai bine, scoase ferestrăul de la brâu şi reteză două crăcăni de corn. Cornul era în primul rând un lemn foarte tare şi pe lângă asta făcea şi crăcăni. Crengile lui erau întortocheate şi dacă te uitai bine, nu era una ca să nu facă măcar o crăcană. Pe când alunul nu era nici atât de

tare şi pe deasupra nu prea făcea crăcăni. De fapt, aproape că nu le făcea deloc. Făcea nuiele lungi şi graţioase, din care se făceau beţe de pescuit. Puse sub braţ cele două crăcăni şi se întoarse prin vie înapoi în ogradă. Le vârî sub streaşină ca să le lase timp să se usuce. Trebuie să fie tari când va întinde pieile pe ele, ca să nu-şi dea drumul şi să i le strice.

59

Fugi încet, gardul, fântâna se roti şi-n vale tufarii de pe râpă au căzut în dreapta. Trecu primul stâlp, drumul care coboară peste râpă şi deodată fereastra se umpluse de merii din livadă şi numai undeva deasupra mai rămăsese loc pentru un strat subţire de pădure şi o şuviţă albă de cer. Cum încăpeau toate acestea într-o fereastră atât de mică de autobuz? Iată pădurea aproape, chiar lângă marginea drumului, crengile aproape că intră pe fereastră şi de multe ori îţi vine să te fereşti. Imediat după ce se deschide şesul, acolo unde pădurea îl ocoleşte ca să-i respecte mărimea. Pe mijloc curge râpa cea galbenă şi albă, tocmai din podiş, care se preface aici într-un râuleţ subţire din care beau oile şi vacile, iar dincolo de ea creşte grâul ce se termină sub pădure. Până la ea creşte numai iarbă şi-aici

pasc vacile şi oile şi sânt păzite să nu fugă-n grâu. Pe malul râuleţului cresc sălcii. Sub ele se mănâncă la amiază, în timp ce oile dorm la grămadă, cu capetele vârâte una în alta, ca să se ferească de soare, sub alte sălcii, mai încolo. S-au auzit strigătele şi praful s-a ridicat. Aici e primul hop, chiar în coada iazului. Soarele e deja deasupra pădurii şi luminează tot autobuzul şi praful se vede cum pluteşte. Cineva calcă pe scaun, se ridică şi deschide capacul. Ceaţa se ridică şi ea. Prin cele câteva ferestre deschise începe să miroase iazul. Al doilea hop îi aruncă pe toţi în aer şi se-aud strigăte de bucurie şi-ncep pariurile, care mai tare sare. Mai este încă-un hop şi încă unul, cel ultimul, de la brigada de tractoare pe care toată lumea îl aşteaptă. Se fac pariuri şi se roagă numai să nu încetinească şoferul autobuzul chiar la hop. Dar niciodată nimeni nu sare cel mai tare. Căci până la urmă se află că s-a împins cu picioarele şi a sărit şi săritura nu mai e valabilă. Şi-acum autobuzul este plin de flori. Le ţine toată lumea pe genunchi. Cei mari le dau în faţă cuiva să le ţie, iar ei se duc în spate, pe banchetă, ca să sară. Nu mai este nici un ghiozdan şi Saşa simte uşurinţa acestei ultime zile şi libertatea care îi urmează. Florile şi le ţine pe genunchi, învelite de mama într-

o pungă tăiată, de celofană, ca să fie mai frumoase. Trei lalele roşii.

Nici n-au mai intrat în clasă. Toată lumea s-a ridicat sus pe stadion, acolo unde se auzea gălăgie şi câte o pereche se putea vedea fugărindu-se. Puteau să fugă unii după alţii, atât o fată după un băiat, cât şi invers. Fetele le trăgeau palme în cap şi alergau doar câţiva paşi, pe urmă se opreau şi-şi aranjau şorţul alb pe umăr. Îşi aranjau părul şi fundele mari din cap. Ciorapii. Băieţii le trăgeau de păr şi, de ce nu, le trăgeau şi picioare în fund. Uniforma cafenie sălta şi se vedea faţa nedumerită, speriată şi mâna care se ridica să te lovească. Cealaltă mână ţinea florile. Se auzeau nume de învăţătoare. Strigăte. Ţipete. Veselie. Pe sub copaci, se vedeau învăţătoarele cum fac din mână. Câte o fată, din fiecare clasă, te întâmpina chiar în cărare, sus, după cantină şi-ţi arăta cu degetul clasa. Stadionul era plin. Pe pista de 60 de metri s-a adus o masă cu flori pe ea şi scaune. Pe masă era un microfon şi hârtii. Şi nu era nimeni la masă. Din microfon se întindea un fir galben care se ridica pe urmă-ntr-un copac şi se ducea prin aer pe fereastră-n şcoală.

Însă pe masă erau diplomele. Şi cine a învăţat mai bine va primi o diplomă. Îi va striga din rând la microfon şi toată

şcoala se va uita la ei. Vor merge mândri încolo şi-napoi şi vor roşi, iar fetele vor alerga şi îşi vor ţine cu mâna stângă sânul. Aşa cum fug toate femeile din ţară. Şi îşi vor arunca picioarele-ntr-o parte-n timp ce fug şi vor da mâna cu directorul, iar capul lor va fi plecat şi vor zâmbi. Băieţii merg foarte drept. Pentru că, dacă nu mergi foarte drept, când te întorci în rând, te trage Nadejda Petrovna de ureche. Încolo şi înapoi, ca nişte viitori soldaţi. Şi dau mâna cu directorul. Şi se uită toată şcoala la ei. Şi vântul le flutură cravata. Şi toată şcoala simte că i-i ciudă. Pe masă se face o grămadă de flori. Rămâne loc numai pentru microfon. Pe urmă directorul ia microfonul în mână şi masa se umple şi mai tare de flori. Pe urmă învăţătoarele şi Vera Ivanovna încep să ţină florile în braţe. Şi o fată din clasa a zecea povesteşte cât de bine a fost la şcoală. Şi ei îi pare rău că a terminat şcoala şi vrea să fie din nou în clasa întâi. Ea plânge şi spune cât de mult o iubeşte pe Paraskovia Fomovna, prima ei învăţătoare şi că îi pare rău dacă a mai greşit. Paraskovia Fomovna se şterge la ochi şi plânge şi nici nu vede că Vasea îi rupe florile lui Violeta. Se-aud bătăi de palme. O fată din clasa a şasea ţine în mână nişte foi şi-ncepe să citească. Se mişcă numai cravatele şi sus, în copaci, se mişcă frunzele. Sânt nişte plopi înalţi,

se vede printre ei acoperişul şcolii. Dacă-ţi faci vânt, poţi să ajungi pe şcoală. Atât de joasă pare şcoala. Poţi să păşeşti pe ea şi să te duci. Să calci ca pe drum. Atât de joasă pare şcoala şi de mică. Şi poţi să calci pe ea şi să te duci. Dai florile şi mergi tot mai departe. De-acolo ajungi în stradă. Fără ghiozdan, fără nici un fel de flori. Îţi scoţi jacheta şi o pui, ca bărbaţii, pe mâna stângă. Te duci spre casă. Mai rămâne să aduci pe urmă cărţile. Le legi cu o sfoară tare şi le aduci. Dar poţi nici să nu le aduci. Iei bătaie la toamnă, dar pân' la toamnă nu te ştie nimeni. Şi-apoi, la toamnă, nici nu mai este Nadejda Petrovna. Te muţi în şcoala cea mare. Acolo sânt alţi învăţători şi nu te mai caută.

Frunzele albe ale plopilor mişcau. Le bătea soarele şi ele îţi luau ochii. Când se opri în dreptul lor un nor mare, alb, nici nu se mai vedeau frunzele. Se vedea numai ceva care se mişcă. Şi dacă te uitai mai mult, puteai să te sperii pentru că îţi părea că norul s-a amestecat cu frunzele şi s-a făcut plop şi stă pe-un picior negru, în spatele directorului. Saşa îşi mută lalelele pe braţul drept şi se mută de pe un picior pe altul. Fata din clasa a şasea trecu în rând şi altcineva a început să vorbească. Dar n-a vorbit mult şi numai s-a aplecat în microfon şi microfonul i l-a dat directorului. Atunci

s-a auzit un clopoţel şi dintr-un capăt au apărut un băiat cu cravată din clasa a zecea care ducea de mână o fată mică din clasa a-ntâia. N-o mai ducea pe umeri ca la începutul anului. Căci era mare. Dar tot era ea mică. Ridica sus cu mâna clopoţelul şi zăngănea. Asta înseamnă că s-a terminat anul. Ultimul clopoţel. De-aici încolo începe vacanţa. Şi-acum toţi sânt serioşi. Dar nu va trece nici jumătate de oră şi peste florile împrăştiate pe tot stadionul va cădea şi se va auzi mingea.

Îşi văzu iarăşi ţara din autobuz. Maşinile mici care nu intrau niciodată sub autobuz. Lucerna verde de pe dealul de lângă fermă. Frunzele fragede de sfeclă. Nici peştii nu mai săreau pe iazul de lângă fermă. Şi nici în celălalt nu mai săreau. Parcă aveau şi ei vacanţă. Pluteau undeva adânc în apă. Se apropiau cu boturile de pietre şi cutii. Ţara era mai liniştită. Şi era cald afară. Şi numai pe fereastră intra un aer iute dar care nu răcea. Un aer care-ţi zburlea părul şi, dacă-l ajutai cu mâna, puteai să ţi-l aşezi cum vrei. În dreapta şi în sus. Chiar şi acolo unde se aşeza. Va trebui să-şi sape o groapă în pădure. Ce bine că a venit vara şi are timp. Să-şi sape un bordei, să se ascundă. Aşa cum aveau partizanii. Acolo o să se ascundă şi de bomba atomică. De-atâtea ori a vrut să-l

sape, dar n-a avut timp şi era iarnă şi era pământul îngheţat. Acum e vară şi pământul este bun. Şi are timp, pentru că-i vacanţă. Să-şi lase o portiţă mică, pe care o să intre, şi-n rest o să-l acopere cu bârne. Iar peste bârne o să pună pământ şi-o să arunce frunze uscate pe deasupra. Abia aştepta să ajungă acasă, ca să se pună pe treabă. Pe urmă trebuie să plece-n tabără şi cine ştie dacă mai are timp. Parcă vede că nu ajunge să-l mai facă. Vântul îi ridicase în sus părul şi-i duse colţurile cravatei peste umăr. Înăuntru se ridicase praful şi începuse să miroase a benzină. Afară însă aerul era curat şi bătea vântul, şi mirosea plăcut.